

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctiss. Primae Partis Opera Historica,
Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

Hauptteil

urn:nbn:de:0128-1-17297

COMPENDIUM SIVE
BREVIARIUM PRIMI VOLUMINIS
CHRONICORVM SIVE ANNALIVM, IOANNIS TRITHEMII ABBATIS SANCTI IACOBI MAIORIS APOSTOLI IN SVBVRBIO CIVITATIS WIRCEPVRG.

de origine gentis & Regum Francorum, ad reuerendissimum in Christo patrem & principem, dominum Laurentium Episcopum Wittzpurgensem orientalisque Franciæ Ducem, incipit.

CRIPSIMVS adiuvante domino nostro Iesu Christo, non sine maximis laboribus, annalium nostrorum tria haud parvæ quantitatis volumina, in quibus ab origine gentis Francorum, usque ad octavum supra vicesimum Cæsaris Maximiliani Augusti annum, pleniorē digessimus historiā, tali videlicet serie partitionis distinctam. In primo siquidem

*Tritheimii
tria volumina
scripsit
annalium.*

30
40
populus ex Troianis olim profugus captans propaginem, cum adhuc inter suos esset concives, nomen Troianum habebat, dispersus post hæc inter varias nationes, & vagus, sæpe numero cum sedibus mutavit & nomen. Primo enim cum Troianis dicebantur Troiani. postea vero inter Scythas etiam nominati sunt Scythæ. venientes autem in fines Germaniæ, ad tempus vocabantur Sicambri, novissime à Franco rege suo appellati sunt Frāci. Veruntamen non subito potuerunt obtinere Sicambri à vicinis gentibus & maxime à Romanis & Gallis, quibus potentia eorum semper fuit suspecta, ut Franci nuncuparentur: quousque tandem regnum dilatantes & nomen, Romanos cum Italia & Gallia tota sibi potenter subdiderunt. Et quia cum Germanis habitauerunt, frequentius à rerum gestarum scriptoribus Germani sunt nominati quam Franci. Omne itaque tempus primi voluminis annalium nostrorum annos continet mille centum octoginta novem, à Marcomiro usque ad regem Pippinum.

Franci, nomen sepe cum sedibus mutaverunt.

Tempus primi voluminis.

50
Secundum vero volumē annalium nostrorū de rebus Germanicis exordiū sumit, ab anno dominicæ natiuitatis septingentesimo quinquagesimo, quando Pipinus maior domus, in regem Francorū fuit electus, Hilderico in monachū detōso. & continet tempus annorum abhinc usque ad octavum annum Richardi regis Germaniæ, qui Wilhelmo in dissensione principum successit, quingentorum quindecim, ut patet ordinis seriem numeranti, in quibus regni Germanici historia, textitur.

Secundum volumē annalium.

Tertium volumen annalium nostrorum annotationum sumit initium ab octavo anno Richardi regis, qui fuit dominicæ natiuitatis millesimus ducentesimus sexagesimus sextus. quod continuavimus in octavum atque vigesimum annum Maximiliani regis, dominicæ scilicet natiuitatis, millesimum quingentesimum quartumdecimum, continens annos ducentos quadraginta octo. Et sic omne tempus horum trium voluminū, annos facit, mille nongentos quinquaginta tres, quorum gesta complexi sumus.

Tertium volumē annalium Tritheimii.

Tritheimii

Opera
historica

Epitome primi voluminis annalium.

Hunibaldius Francorum Historiographus.

Primi sex libri annos continent DCC.L.

Secundi sex libri annos habent DCC.CXLI. Vltimi sex libri annos continent C. quatuor.

Itaque primi voluminis annalium nostrorum epitomen, compendium siue Breuiarium ex certa mentis nostrae consideratione scriptum, monemus lectorem, ne prius carpat opus, quam prudenter examinet. Temerarii hominis indicium est manifestum, iudicare quod nesciat, & scire neminem posse, quod ipse forsitan ignorat. Scio multos de origine Francorum & varie & diuersa scripsisse, quorum nonnulli gentem contendunt indigenam, caeteri vero nescio de qua Sicambrorum vrbe aduentitiam. Quorum diuersas opinioniones neminem posse vel discernere vel concordare credimus, quem Hunibaldi compilatatio non illustrat. Is etenim solidus Francorum historiographus claruit in humanis Clodouei regis, quem sanctus Remigius praeful Romanorum baptizauit, temporibus, anno dominicae natiuitatis quingentesimo; & scripsit post Doracum philosophum, Wasthaldum historicum, & alios plures rerum gestarum antiquissimos scriptores in sine opus, quod in libros decem & octo distinxit. In sex primis, gentis Francorum primam dedit originem ab excidio Troiano usque ad mortem Antenor regis; quem Scanziani, Gothi, Suecique siue Suedi, circa Danubij ostia interfecerunt, anno videlicet ante Christi natiuitatem quadringentesimo quadagesimo. In aliis vero sex libris, tempus complectitur ab interitu regis Antenor memorati, usque ad Faramundum regem Francorum, secundi ordinis quadagesimum tertium. A Faramundo reliqui sex libri continentur usque ad vltimum annum Clodouei primi ex regibus Francorum christiani, qui obiit anno dominicae natiuitatis quingentesimo quartodecimo. Et quia de omnibus his in primo volumine annalium nostrorum latius scripsimus, ratio nominis Breuiarij postulat, ut tunc breuitati studeamus. Finis adest Proemij.

IOANNIS TRITHEMII ABBATIS DIVI IACOBI VVIRCI PVRGENSIS, ORDINIS SANCTI BENEDICTI, BREVIARIUM PRIMI VOLUMINIS ANNALIUM SVORVM FOELICITER incipit.

Bellum Fraecorum Scythiarum Gothicum. Antenor rex a Gothicis perimitur, Anno ante Christi natiuitate. cccc.xli.

ANN o siquidem ante natiuitatem domini, & saluatoris nostri Iesu Christi ex Maria semper intacta virgine quadringentesimo quadagesimo, sedentibus ad Scythiae fines maritimos, haud procul ab hostiis Danubij, populis, qui postea Franci sunt dicti, antea vero Scythiae, sed antea Troiani, dominabatur Antenor rex, contra quem gens ferocissima, & sine numero numerosa, de insulis Scanzianis, quae nunc Gothicae nuncupantur, egressa, populum eius crebra incurfione contriuit, arma conferens armis, & manibus manus Antenor, & nunc victus, nunc victor, postremo fuit a Gothicis in bello cum multis suorum occisus, anno praenotato, ante Christi natiuitatem, ut diximus, cccc.xli. cui filius eius Marcomir in regno successit.

PRIMVS REX.

Marcomir primus in Germania regnat anno 28.

MARCOMIRVS Antenor regis perempti maior natu filius, post patrem substitutus, regnauit octo & viginti annis: cepitque eodem pene anno, quo pater fuit occisus. Vir erat magnanimus, fortis, audax, & bellicosus, qui necem patris in Gothos viciniore crebris incurfionibus vindicauit, quanquam Gothicis & numero pugnantium, & viribus, longe videretur inferior. Anno praeterea regni sui quarto, cum primoribus regni consilium habuit, quemadmodum aut Gothi arcerentur a regno, aut si hoc fieri non posset, alio modo prouideretur genti, ne periret.

Consilium Francorum de transmigracione in Germaniam. Responsum Iouis petrus per sacerdotem. Iouis vaticinium sacerdotis in templo.

Complacuit postremo cunctis, qui recte sapiebant, eo quod tam immensa multitudini Gothorum nequaquam possent resistere, sedes deorum nutu mutare. Conuocatis igitur deorum suorum ministris, quo versus iuberent eundum, a numinibus sciscitarentur, maiores praeeperunt. Parantur officia vaticiniis apta, sacrificia offeruntur infernalibus euocandis arte composita, stat in medio furens ante Iouis aram sacerdos, caput distorquet, carmina sub murmure profert, dentibus arcte stridet, curuatis praeter ordinem digitis brachia cum manibus tortuat, vibrat, ac volitans instar recuruat, sano videnti, stulto & infano similior videndus quam homini. Euocatum postremo carmine numem, praecati vaticinium Menoloporepedit, & sic orsus fulminabat: Marcomir Iouis princeps, te numen iubet esse tranquillum, nec formidare casus itineris longi, quod tendis in occasum post fratres ad ostia Rbeni, quo dorsum tenet Brutus,

Brutus, faciem Troi, et cetera Romanorum preparatas celeriter percipit. Eadem nocte Marcum murmure, quam vaticinatum strum, ratificauit auctoritatem, quo soboles multiplex Numen triceps Marcum prognosticon, discere primum, caput fuit Bufonum si expansis alis desuper staretis: dixitque aquila: calcabis simul & occides bufonem, & vltro bellis & alio bufonem semine vinculis. His leoninum phantasma monstrum triceps in honore sed coronati aureo diademate stridulaque voce submurmurantis are mares, atque summi quid gentis regis Marcomirum stram confirmat imaginis triformis huic varium & latitudino regnantis, et neque contra, sunt quatuor: & vltima anice conuicta leoni & bufonem disparuit. Marcomirus rex, quod Deus est patrius, a rex, qui te capulo tuo & regibus qui nascere vas leonis versus occidentem. antiqua Troianorum stirpe perfractis ramis incoleus regionis superbia vniuersum mundum accidentem: & habitabitis inter enim, quod inter gentem tuam gladio cadent occisi. Post multam terram bufonis, & possidebunt leonis, flumine occidentali, & aquila cum nationibus multas post generationem tertiam, dicitur Marcomirus igitur recepit, iussitque abire. Postea sedes edito publico monacho Germaniam, qui & ipsi extenuis in aliquo terra sua atrox Saxones faciem prabuere hominis adicientes, ut viderent quam Scythia fratribus cognaculum ponere perop DE ADVENTVS partes cisterciensis cum regibus cambri, & vltima generatio Anno igitur ante fuit regis Marcomirum annu

Brutus, faciem Troes, exul Romphaea quietus. Vterque tibi natura frater est & gente fidelis amicus. Ite preparatus celeris cursu percipite sedes, numine patris tertium dilatandas in orbem.

Eadem nocte Marcomirus rex incantatione patria numen vocauit, præcinnendo murmure, quam vaticinantiem à sagacitate nominauerunt Alirunam, comparauit monstrum, ratificauit auctoritate Sybilli vaticinium sacerdotis, & iussit illico traducere gentem, quo soboles multiplicata nimium præsignante visione maneret fortior in aeternum.

Numen triceps Marcomir astare conspexit, & vniuscuiusque capitis singulare audiuit prognosticon, discretumque vidit diadema, vnicuique super eminare impositum. Primum, caput fuit Bufonis: secundum vero, Leonis: & tertium, Aquilæ in forma qua-

10 si expansis alis desuper stantis: & dexterâ, leonem: sinistrâ, bufonem fouendo contingentis: dixitque aquila: *Tuas Marcomir progenies, & caput meum subiiciet sibi: Leonem concutabit simul & occidet bufonem.* Et ipse bufo subiicit: *Non me, quod apparo sedus, rex pulcher aspemandum ducas, est rebus species mea conueniens & forma futuris. Me primum extinguet generatio tua procul: post hæc, leonem seruabit ense capituum: cuius ore quod amplius refiat, audire curato.* Leoninum postea caput Marcomiro regi dixit: *Hospes in mea, fortissime rex, cum gente tua venture, cito bufonem vincte labore, cum tempore multo, tunc mea tuis cedent iura passim, & vltro bellis & astu. Postea me dextrum coronabit Aquila vicium, habens à sinistris tuo bufonem semino vinculum. Quod vero postea futurum erit, nostra tibi conuincilio monstrat.*

His leoninum phantasma prolatis, tria in vnum subito capita sunt conuersa, stabatque

20 monstrum triceps in hominis imaginem transformatum, nec simplicis à conditione, sed coronati aureo diademate regis, in sinistra sceptrum renentis, & in dextera gladium, stridulaque voce submurmurans, sermone Scythico dicebat: *Aliruna carminibus edocla suscitare manes, atque summose cælo deponere deos, & responsa tuis serans præcantationibus, audi quid genti regis Marcomiri prænunciamus esse futurum: & intellige, ne frustra loquamur. Vt nostram confirmat imaginis transformatio formam, & facit certam hæc ipsa vaticini vocem, sic genti futurum huic varium & latum promittitur regnum, quod variabit tempus longum, & generis multitudinem regnantis, ut neque vnum sit semper, neque permulta diuisum. Nunc vnum, tunc duo, nunc tria, tunc quatuor: & vltro, nunc recit in vnum, postremo stabit in duo diuisum, cum Aquila fuerit amice coniuncta leoni, & bufo sinistram tenuerit insidians aquilæ partem. His omnibus dictis visio*

30 disparuit.

Marcomirus rex, quæ esset vaticinij significatio, ab Aliruna requisit. Cui illa dixit:

40 *Dens est patrius, o rex, qui te comitatur & gentem tuam, cuius informatus prædictionibus, futura populo tuo & regibus qui nascuntur ex te: hinc quantocius tibi noueris esse migrandum ad vltimas terras leonis versus occidentem. Leo autem populum designat, qui ab ista parte Iberi fluminis habitat, antiqua Troianorum stirpe procreatus. Ab alia vero parte fluminis gens moratur bufonis, amplâ & fructiferam incolens regionem. Alia gens tertia, qua per aquilam designatur sunt Romani, quorum superbia vniuersum mundum suo subicere dominio laborat. Tu ergo vade cum populo tuo versus occidentem: & habitabis inter duas illas gentes leonis & bufonis, inter mare & Rhenum. Futurum est enim, quod inter gentem tuam & gentem bufonis gerentur prælia multa, & plures ab vtraque parte*

50 *gladio cadent occisi. Post multos vero annos tandem semen tuum & gens tua capient armis omnem terram bufonis, & possidebant eam pluribus annis bufone occiso. Deinde sibi etiam subiicient terram leonis, flumine occidentali, usque ad magnum flumen orientale multarum gentium. Et postremo regnum aquila cum nationibus multis possidebunt, eritque vnus rex plurium regnorum de semine tuo, donec post generationem tertiam, diuisione vnum confundetur.*

Marcomirus igitur rex, Alirunâ copiose remunerata, silentium arcana vt seruet precepit, iussitque abire. Postera die conuocatis iterum ad se proceribus, laudat consilium, & sedes edicto publico monet omnino transferendas. Missa itaque legatione ad Saxones in Germaniam, qui & ipsi ex Troianis procreati memorantur, eos rogabant vt fratres, quatenus in aliquo terre suæ angulo sedes manendi Scythias concederent. Quorum petitioni

60 Saxones facilem præbuere consensum, promittentes illis se daturos optimas sedes, nihilominus adicientes, vt venire quantocius festinarent. Vrgebat Saxones causâ, propter quam Scythias fratribus concesserit libenter, vt pote quos inter se & Gallos murum, & propugnaculum ponere peroptabant.

DE ADVENTU SCYTHARVM IN FINES GERMANIÆ AD

partes cisrhenanas, cum rege suo Marcomiro, qui primo fuerunt Troiani: deinde Scythæ, postea Siscambri, & vltima generatione nuncupati sunt Franci.

Anno igitur ante Christi natiuitatem quadringentesimo tricesimo tertio, qui

fuit regis Marcomiri annus intrans septimus, circa medium mensis Hecatobæonis, quem

Romphaea, Saxones: Brutus, designat Angles. Aliruna, id est, saga mulier. Numen monstrum triceps apparuit.

Verba bufonis, id est, Galia ad regem. Galia desigat primo superantia. Germani, designat locum vinctum.

Mentis ab Aliruna visio interpretatio.

Regni Francorum Saxonia mutatio.

Aliruna Gotibus mulier est saga. Per Leonem Saxones, per bufonem Galii. Terra bufonis Gallia, Leo Germanica.

Vaticinium de vltima Francorum. Quod Franci Romanos essent superaturi.

Legatio Francorum mittitur ad Saxones. Saxones libenter admittunt Troianos fratres.

Francorum introitus primus in fines Saxonie.

Trithemij

Opera historica

4
nos **Aprilem** vocamus, rex ipse Marcomir cum Sunnone, Panthenore, & Priamo, fratribus suis, ducibus relictis vltra Danubium & mare, Scythia finibus longoque itinere versus Aquilonem gyranter: ac deinde contra regionem Theutonum viam delectentes, ad occasum transmigrationem suam cum vniuerso populo regni, vxoribus, liberis, omni- que suppellectile, magno labore, difficilem & diurnam in ceperunt.

Numerus Francorum Sententium 17598. pugnantium: Ducei Fracorum sub rege. 23.

Fuerunt autem virorum præter mulieres & paruulos, centum septuaginta quinque millia, sexcenti quinquaginta octo ad bellum promptissimi: & principum nomina qui cum Marcomiro erant, & de prosapia eius descenderant, Nicanor dux, patruus Marcomiri regis: Sunno, Panthenor, & Priamus, fratres Marcomiri, dicti iam regis: Helenus dux, Antenor dux, Menander dux, Edrasius dux, Gethenus dux, Priamus dux, Marenus dux, Ermon dux, Nicanor dux, Pyndari dux, Helam dux, Marcomir dux, Colam dux, Masan dux, Antenor dux, Ancrasius dux, Bengoth dux, Calomer dux, Rodanus dux, Malda dux, Kylā dux, Solas dux, Colo dux, Bremus dux, Sunno dux, Melanus dux, Nicamor dux, Thaphon dux, Salon dux, & Meodarus dux.

Numerus totius populi Francoru sub rege 4993 60.

Erat autem numerus totius populi, Hunibaldo testante, hominum, virorum, mulierum simul & paruulorum vtriusque sexus, quadringenta octoginta nouem millia, trecenti sexaginta, præter seruos & famulantes. Quas vero difficultates in itinere habuerint, quæ bella cum obstitentibus sibi populis gesserint, quantaque pericula vel inciderint, vel euaserint, si quis ad plenum scire desiderat, memoratum scriptorem legat in libro historiarum gentis Francorum, cuius initia sicuti sunt miranda, sic mihi videntur (salua pace iudicantium melius) in pluribus esse fabulosa.

Venientes in Germaniam Franci et suscipiuntur à Saxonijs. Prima Fracorum sedes in Germaniâ, Hollandiâ Franci de uastantes capiunt.

Tandem post multos labores, & difficultates innumerabiles, rex Marcomirus, cum ducibus suis, & vniuerso populo, venit in Germaniam, & à Saxonibus, tanquam fratres amice suscepti sunt, optataque inter ipsos & Rhenum sedes acceperunt, eam videlicet prouinciam in qua hodie commorantes nominantur Frisij occidentales, Gelrenses quoque & Hollandi: circa eam videlicet plagam, vbi tribus ostijs Rhenus influit mare: quanquam eos sedes angustiores primo susceperint, quas breui tempore viribus & armis occidentorum fecere latiores.

Anno siquidem regni sui vicefimo, rex Marcomirus iniuriâ lacessitus à Gallis Trāf-rhenanis, contraxit exercitum, & flumine transmissis eam terram quæ infulis Rheni conclusa, maritima proxima, expulsis habitatoribus suo dominio subiecit, eamque Sunnoni fratri suo tuendam commendauit. & qui illam inhabitarent, & colerent, de sua gente nauigio populos introduxit.

Prima Fracorum irruptione in Galliam.

Sed Gallis moleste ferentibus irruptionem nouæ gentis aduentitiæ, in fines Hollandinorum, & eam variis temptamentis irritantibus, rex Marcomirus anno regni sui vicefimo quarto, magno contracto exercitu tam suorum quam Saxonum, nauigio Rhenum transiit, Galliam occidentalem intrauit, & omnia ferro deuastrans & igne, vsque ad Mosam peruenit. Multa deinceps cum Gallis prælia gessit, victor vbiq; triumphans, eratque nomen eius cunctis formidabile Gallicanis, & omnes Marcomirum audientes timebant. Cum Britonibus insulam habitantibus, foedus contraxit.

Annis 900. Francicum Gallis pugnant. Hos Franci populos sibi subiugarunt.

Ab illo tempore per annos ferme nongentos, gentis memorata Scytharum reges, ab in festandis Romanis & Gallis nunquam cessauerunt, interdum victi, sæpius etiam victores, quousque tandem non solum totam Galliam: sed Alemāiam quoque omnem, Sueuiam, Bauariam, Burgundiam, Longobardiam, Italiam, Sclauoniam, Doringiam, Austriam, Saxoniam, Theutones, Cymbros, Danos, Cifthenanos, Mofellanos, Treuerenses, Metenses, Austrasioque, Leodienfes, Morinos, Tornacos, Tungros, Mofanos, Atrebatēs, Colonienfes, Moguntinos, Vangiones, Nemetes, Argentoratos, Heluctios, Rauracos, & Boemos, Sorabosque cum Hispanis, & Germanis vniuersis, ac pene totam Europam in suam potestatem armis coegerunt.

Walthaldus hic Fracorum, Scytharum, sicuti historid.

Post hæc Marcomirus rex, anno regni sui vicefimo octauo completo moritur, anno videlicet ante Christi natiuitatē. cccc. xli. ab introitu gētis in Saxoniam fines ad Rhenū anno xxi. Reliquit autē tres filios duces, Antenorem, Priamū, Nicanorem, & filias duodecim.

Vsq; in hunc annum Walthald Scythā, siue Sicamber, patrio sermone, historiarū opus gentis suæ deduxit, per annos plus minus d. c. c. lvi. ab excidio incipiens Troiano, in quo varias generis sui mansiones describit, & sedes, duces quoque & bella, reges & corū gesta diuersa per ordinem. Post quem Hunnibald Francus ex carminibus & scriptis Elaminum, gentis Francorū continuauit historiam per annos. d. ccc. xxvi. vsq; ad ultimū regis Clodouei annū, qui primus ex regibus Francorum fidem Christi suscepit, à sancto Remigio baptizatus, anno domini cccc. xcix.

SECVN-

Antenor regis M
agno, post patrem regni
qui Saxonum amicitiam
manis & Gallis prælia trium
tres eius, cum reliquis du
Gallis molestias intuleru
summa cum fidelitate sen
primum vt filium, veneraba

10 Vxorem habuit rex
nia: Hæc fuit mulier super
consilio rex & principes F
consequenter obtemperare
reddidit cultiores, vrbes &
tuit, sinum serere, canapu
xere & aptare mulieribus
pontificem & Alirunam e

Cumque mulierem
in prouerbum venit, vt qu
loquentē audirent, quasi
20 Camber. Quod eorū lingu
prudētiam? Ita cum tēp
uerbum & nomē si & Ca

Mortuam vero post
mortiam eius regum proce
ui cognati dicebantur à Sa
me quadringentos, donec
nuncupati sunt Franci, vsq;

Interim vero quod
30 mens, Armeni: cum Scyt
liis frequenter aliud nomen
crebro cum sedibus muta

Anno Antenoris du
Marcomirum & Hæctorē
Rheni fuit submersus: iun
nabat. Reliquit & alios qu
computantur inter duces,
xore superstitibus, filios seq
tulit regina, ne regnum cor

40 Priamus autem frate
regione mari finitima, qua
ante Christi natiuitatem tr
suo nomine Grīningen n
Grunus, à quo etiam popu

Antenor autem post
nica vero natiuitatis, c c
proficientes, iussu reginae

50 P R I A M V S regis Ante
per Sicambros, qui post
bricus populus sermone p
rum confinis morabant
cum es vocabula, quæ Gra
lingue Theutonice siue C
que habet notitiam. Nec
pe, & vsu tandem peruenit

Anno Priami regis se
nis, de quo supra dictum est

SECUNDVS.

ANTE NOR regis Marcomiri senior natu filius, eodem anno sublimatus in regno, post patrem regnavit annis triginta, & maximo in honore apud suos est habitus, qui Saxonum amicitiam firmissimam sibi comparavit, quorum auxilio multa cum Romanis & Gallis praelia triumphator commisit. Adiuuabant eum Priamus & Nicanor fratres eius, cum reliquis ducibus continuatione fideli, qui flumine transmissi, plures saepe Gallis molestias intulerunt. Sunno quoque, patruus regis, cum filiis suis ipsi Antenori summa cum fidelitate semper adhæsit in omnibus, ipsumque erudiuit in regimine proprium ut filium, venerabaturque nihilominus ut dominum.

Vxorem habuit rex Antenor nomine Cambra, quæ filia erat Belini regis Britannia. Hæc fuit mulier super totius regni filias speciosissima, tantæque prudentiæ, ut eius consilio rex & principes Francorum, non secus ac numinis cuiusdam in cunctis semper consueverit obtemperare. Mores gentis nimium Scythica feritate rudes adhuc, legibus reddidit cultiores, vrbes & castella proceres ædificare docuit. Iam ibi frontis cultum instituit, linum serere, canapumque terræ committere, atque in vestem vsuque varium texere & aptare mulieribus scientiam dedit, leges composuit, ius dixit, vatem se Dianaque pontificem & Alirunam exhibuit.

Cumque mulierem sexu, regem vero ac sacerdotem gereret animo, Saxonibus à risu in proverbum venit, ut quoties quempiam præter solitum prudentius aliquid gestientem aut loquentem audirent, quasi volentem imitari prudentiam Cæbræ, inerepantes dicebant: *Eccc Camber*. Quod eorum lingua sic dicitur: *Si Camber*, quasi dicerent. Num & tu Cambrae calles prudentiam? Ita cum tempore inolevit proverbium, quod nouissimæ dictiones duæ, hoc est, aduerbium & nomen *Si & Camber*, vnum reddidere vocabulum, quod totum, facit Sicambrium.

Mortuam vero post annos plures reginam, Sicambri retulerunt inter deas, & in memoriam eius regum procerumque decreto, qui prius Nouimagi, id est, *Neumage*, quasi noui cognati dicebantur à Saxonibus amicis, deinceps vocabantur Sicambri, per annos ferme quadringentos, donec tandem à Franco rege quodam suo (quemadmodum dicemus) nuncupati sunt Franci, vsque in præsentem diem, licet cum admixtione gentium.

Interim vero quod fuerunt cum suis Troianis, etiam dicti sunt Troiani: cum Armenis, Armeni: cum Scythis, Scythæ: cum Germanis, Germani: cum Gallis, Galli: & ab aliis frequenter aliud nomen consecuti, mores, linguam, idioma loquelæ, & vocabulum crebro cum sedibus mutauerunt.

Anno Antenoris duodecimo, patruus eius Sunno moritur, duos relinquens filios, Marcomirum & Hectorem, quorum primus postea cum equo super glaciem cursitans, in Rheno fuit submersus: iunior vero, ducatum patris in Hollandia sub regis imperio gubernabat. Reliquit & alios quatuor filios, ex quatuor aliis concubinis procreatos, qui non computantur inter duces, lege Sicambrorum verante, quæ interdixit liberis de prima vxore superstitibus, filios sequentium principes vel esse vel nominari, quam legem Cambra tulit regina, ne regnum confunderetur.

Priamus autem frater Antenoris regis, ducatum tenuit apud Grunces, in ea videlicet regione mari finitima, quæ nunc dicitur Frisia, in qua oppidum Priami filius & dux, anno ante Christi natiuitatem trecentesimo septuagesimo septimo condidit nouum, quod ex suo nomine *Grünningen* nuncupatur vsque in præsentem diem. Erat enim duci nomen Grunus, à quo etiam populi (quamuis origine Franci) ad tempus dicti sunt Grunces.

Antenor autem post multa fortiter gesta, moritur anno regni sui tricesimo: dominicæ vero natiuitatis, CCC. LXXXII. quem Sicambri, more gentilitio, ingenti pompa prosequentes, iussu reginæ in deos retulerunt.

TERTIVS.

PRIAMVS regis Antenoris ex Cambra regina vnicus filius, post patrem regnavit super Sicambros, qui postea Franci sunt dicti, annis sex & viginti, cuius tempore Sicambrius populus sermonis patri paulatim cæpit obliuisci, & Saxonum uti lingua, in quorum confinibus morabantur. Remanserunt nihilominus ex vsu veteris sermonis plura cum eis vocabula, quæ Græcam resonare originem potius videntur, quam proprietatem linguæ Theutonicæ siue Germanorum, quod facile discernet, qui plenam linguæ vtriusque habet notitiam. Nec subita fuit prisca sermonis in gente mutatio, quæ tempore cæpit, & vsu tandem peruenit in naturam.

Anno Priami regis sexto, mortuus est Marcomir dux, qui nepos fuit primi Sunnonis, de quo supra dictum est, quod cum aliis ducibus gentem perduxerit in Germaniam.

*Antenor Sicambri an-
no regna-
uit 30.*

*Francorum
duces cum
rege bellico-
sissimi.*

*Sicambri
sunt dicti
ab hac regi-
na populi.
Cambra
mores gen-
tis sua com-
posuit.*

*Causa no-
minis Sicā-
brici unde
deducta sit.
Sicamber
nomen est
compositum.*

*Sicambri
prius dicti
fuerunt
Neomagi.
Francus
rex.*

*Franci no-
men cum
sedibus mu-
tauerunt.*

*Sunno dux
patruus re-
gis mortuus.*

*Grünningen
Frisia oppi-
dum con-
struitur.
Grunus
dux Frisia
frater regis
Francorum.*

*Priamus re-
gnauit an-
nis 26.
Sicambri
lingua Ger-
manorum
vix cæpe-
runt.*

Trithemii

Opera
historica

Theocalus Sicambro- rum ponti- fex & his- toriographus. Sacra Graeco perage- bantur ser- mone.
Hic inter multos liberos, filium habuit vnum, nomine Theocalum, virum in omni sapi- entia Graecorum, Scytharum, & Germanorum praestantissimum, quem Sicambri magnum Iouis pontificem constituerunt: & erat illis antistes, parens, augur, & vates. Vtebantur autem sacerdotes Graeco sermone in sacris multo tempore, nec alterius linguae commixtionem admitterent. Tempora deorum usque ad illud tempus non habuerunt, sed immolabant numi- nibus suis sub certis fructibus arboribus, quas iudicio praecedente sacerdotes consecrauerant.

Neomagi & Neomagi prima con- struio.

Anno igitur Priami regis Francorum octauo, Cambra eius matre & regina, Theo- calo pontifice iubentibus, vrbes duas construxerunt Sicambri inter ostia Rheni, quarum al- teram Neopagum: alteram vero Neomagum, in memoriam aduentus nominis sui, ap- pellarunt. In his duabus ciuitatibus, & in Neopago praecipue, regis Francorum residentia 10 multo tempore fuit.

Ioui tem- plum Fran- ces costru- unt Neo- magi. Ges- tura- gum Fran- corum scri- psit Vates.

Templum quoque in eadem vrbe Neomago Ioui constituerunt magnum atque fortissimum, in quo Theocalus pontifex cum sacerdotibus habitans, filios principum atque nobilium in moribus & scientia instituit, vaticinia populo dixit, regum fortiter acta car- minibus scripsit, quae iuuentus memoriter discere compulsa, diebus festis canere in templo consuevit. Certis tamen anni temporibus, non in vrbe, sed in solitudine, commora- bantur sacerdotes, quibus & cibus erat parcus, & ingenij exercitatio ad discendum cursus astrorum, carminaque & veterum historias continua.

Rex autem Priamus, post incursiones multas cum Gallis habitas post praelia & vic- torias tandem moritur, anno regni sui vicessimo sexto, ante Christi ex virgine Maria na- tiuitatem ann. CCC. LVI. plures de quatuor vxoribus, quas simul & semel habuerat, relin- quens filios & filias. 20

Q V A R T V S.

Helenus re- gnauit an- nis 19.

HELENVS Priami regis maior natu filius, patri succedens, apud Sicambros regna- uit annis decem & nouem, homo seuerus in hostes: quorum infantes quoties capere potuit, Palladi & aliis daemonebus immolauit. In gentem vero propriam non fuit crude- lis, sed mansuetus, & valde humanus, nemini grauis, aut molestus, & propterea gratus om- nibus.

Bellum fit inter Fran- ces & Gal- licanos. Rex Meri- norum a Francis occiditur.

Anno regni sui primo bellum habuit cum Gallis Transmosanis & Tugris, in quo plusquam sedecim millia hostium prostrauit, & reliquos in fugam conuertit. Primogenitum 30 quoque regis Morinorum, nomine Gaedonem, propria manu occidit, & magnam terrae partem ultra Mosam suo dominio subiecit, quam suis ducibus tuendam commendauit. Saepenumero deinceps cum Gallis vario Marte pugnavit, nunc victor, tunc victus: de cuius praeliis & gestis, in primo volumine annalium plura scripsimus.

Tandem post multa fortiter gesta cum Gallicanis, aliique per circuitum hostibus, Helenus Sicambrorum rex moritur, anno regni sui XIX. ante natiuitatem domini & sal- uatoris nostri Iesu Christi. CCC. XXVII.

Q V I N T V S.

Diocles re- gnauit an- nis 39.

DIOCLES Heleni regis natu senior filius, post patrem regnavit annis, XXXIX. ho- mo statura corporis procerus, moribus asper, & nimia maturitate seuerus, audax, for- tis, & bellicosissimus, qui multa praelia gessit. 40

Gothi Saxo- num fines deuas- tati. Germani reges quin- que cum 25000 mil- libus viro- rum.

Anno regni eius duodecimo, egressa est multitudo gentis Gothorum de insulis Scanzianis, quae nunc Gothicae dicuntur, & Saxonum finibus infusa, grauissimam cepit exer- cere deuastationem, ferro & igne consumens quicquid potuit inuenire. Contra hanc sa- nissimam gentem, quae nemini parcere consuevit, processerunt ad bellum quinque reges, videlicet, rex Saxonum, rex Doringorum, rex Theutonum, rex Rugiorum, & Diocles ipse Sicambrorum cum principibus, ducibus, & pugnatoribus multis, quorum numerabatur exercitus ducentorum sexaginta millia virorum.

Gothorum centum millia peri- muntur. Saxonum Significan- que milia perimuntur.

Bellum agitur, cum hostibus committitur atrox pugna, in quo caesa ferebantur de 50 Gothorum exercitu, plusquam centum millia pugnatorum. Ex parte vero quinque regum, viginti quinque millia ceciderunt, inter quos Heriman quoque rex Doringorum occu- buit. At Saxones victoria potiti, spolia hostium inter socios aequa lance diuiserunt, fugatim- que hostibus procul, reges in sua reuerfi sunt.

Galli Fran- cia bellum mouent, eo- rum rege pro: ul ab- sente.

Interea cum intellexissent Galli trans Mosam habitantes, quod rex Diocles cum exer- citu exiisset de patria, congregati sunt in multitudine magna, & contra Sicambros moue- re bellum festinabant. Quod Sicambrorum duces, quibus regio commissa fuerat, cum per ex- ploratores didicissent, congregauerunt omnem relictae militiae gentis exercitum, quem ductum 10

ductum aduersus hostem, rum, tertiam vero ad insid- prodentes aciem Galli turhati sunt, sed tempus no- minus ad pugnam.

Mox enim ut Galli Sica- ciam vnam aduersus hos: Neomagi circumgranta- ter ab vtraque parte certar- 10 ex in sidis prorumpunt Sic- lus fugae locus pateret fugae- clusi, ut pecora truci dantu- ginta octo ipsorum millib- scio, fuga saluati euaserunt- cum quatuor fere millibu- cambris.

Diocles autem rex cum- vix interim fuit annus, in- Moritur tandem anno- 20 tuor ex regina filios, Helen- plures habuit filios.

HELENVS Maior natu- quatuordecim: homi- tempore Galli pluries irru- Contra quos fratres ipsius- Marte pugnantes, aliquan- bat ociosus inter cocubini- tus, ad pacem solidus, & a- 30 Anno igitur regni eius- gum proceres regni, cum c- regno deposuerunt, tanq- mini. CC. LXXXIII.

BASANVS Junior Dico- regno, communi duc- cambrorum, regnavit ann- dax, & nimium bellicosus.

Hunc Sicambri mortuo- 40 pter magnitudinem prude- In tanta eum Sicambri hab- gios, sed etiam pene diuini- sine in paruo id fuerit, siue i- mus enim fuit aestimationi- pergebat, funem sibi praefec- adeo seruat tenaciter conti- licui parceret, qui vel mod-

Filium habebat nomine- ad mortem, secundum lege- 50 terrogantibus, pater respon- matre consentientibus decre- Basani regis animum desecere- ro pater dixit ad filium: Non- sum, capite truncavit propria-

Eo tempore Sicambri reg- lus inter eos magni aut paru- mebat. Vnde sacerdotes deo- ro adant. Vulgus autem Th-

ductum aduersus hostem, in tres partes diuiserunt: quarum duas in acies singulas ordinarunt, tertiam vero ad insidiarum latibula posuerunt. Appropinquantes autem vnamque producentes aciem Galli, cum viderent Sicambros ex aduerso venientes cum duabus, turbati sunt: sed tempus non erat copias alter ordinandi, festinantibus aduersarijs comminus ad pugnam.

Mox enim vt Galli Sicambri in prospectum venerunt, impatientes mora: Sicambri, aciem vnam aduersus hostium cuncum direxerunt. Incepto iam praelio, aciem secundam Neomagi circumgyrantes in hostes à latere, ordinem eorum confuderunt. Et cum acriter ab vtraque parte certaretur, iam que Gallorum exercitus inclinaretur ad fugam, subito ex insidijs prorumpunt Sicambri, & imperu facto, Gallos inter se habuere conclusos, vt nullus fuga locus pateret fugere paratis. In medio itaque Sicambrorum Galli miserabiles conclusi, vt pecora trucidantur in mortem, tantamque acceperunt stragem, quod de octoginta octo ipsorum millibus, qui ad bellum conuenerant, vix decem millia, noctis beneficio, fuga saluati euaserunt. Ex Sicambri Marcomir dux, Helenus dux, Antenor dux, cum quatuor fere millibus occubuerunt. Victoria tamen cum spolijs hostium cessit Sicambri.

Diocles autem rex cunctis diebus regni sui cum Gallis in contentione fortiter stetit, & vix interim fuit annus, in quo non molestaret eos incurfione aliqua vel praelio.

Moritur tandem anno regni sui xxxix. ante natiuitatem domini, c c. xcviii. Quatuor ex regina filios, Helenum, Priamum, Nicanorem, & Basanum: de alijs vero vxoribus, plures habuit filios,

S E X T V S.

HELENUS Maior natu Dioclis memorati regis filius, patri succedens, regnavit annis quatuordecim: homo iners, lasciuus, & nulli⁹ virtutis operatione memorabilis, cuius tempore Galli pluries irruptione facta, Sicambri non paucas inquietudines susceperunt. Contra quos fratres ipsius cum proceribus regni sepius produxerunt exercitum, varioque Marte pugnantes, aliquando victi, aliquando victores extiterunt. Rex autem domi sedebat ociosus inter concubinarum cœtus, libidine diffluens, nec regno utilis, nec populo gratus, ad pacem stolidus, & ad bellum ineptus.

Anno igitur regni eius necdum impleto quartodecimo, conuenientes apud Neopagum proceres regni, cum omni militia exercitus, communi vniuersorum decreto ipsum à regno deposuerunt, tanquam inutilem, & genti nocium. Anno ante natiuitatem domini. cc. lxxxiii.

S E P T I M V S.

BASANUS Iunior Dioclis supradicti regis filius, post depositionem fratris sui Heleni à regno, communi ducum, procerum, ac militum electione sublimatus in regnum Sicambrorum, regnavit annis triginta sex. vir in generatione sua prudentissimus, fortis, audax, & nimium bellicosus.

Hunc Sicambri mortuo Theocalo summum Iouis constituere pontificem, quem propter magnitudinem prudentia, resque magnifice gestas ab eo, magnum dixere Basanum. In tanta eum Sicambri habuerunt reuerentia, vt illi honores exhiberent non modo regios, sed etiam pene diuinis. Eius præceptis impune contradicere nemini licuit vnquam, siue in paruo id fuerit, siue in magno, sub pœna mortis acerba indubitata. Appetentissimus enim fuit astumationis diuinæ, ob id magna & fecit & dixit. Vnde quorsumcunq; pergebat, funem sibi præferri iussit & gladium, in signum iustitiæ manifestum: quam vsq; adeo seruare tenaciter consuevit, vt neque proprio filio, neque fratri, neque principum alicui parceret, qui vel modicum contra legem æquitatis, quã posuerat, sciens deliquisset.

Filium habebat nomine Sedanum, qui accusatus de adulterio, mox à patre iudicatur ad mortem, secundum legem quam Sicambri statuerat. Proceribus autem pro adulescēterogantibus, pater respondit: *Nosite ò viri nobiles contra iustitiam militare, & leges quas vobis mature consentientibus decreui: quia facilius est ventum in aere flantem constringere manu, quam Basani regis animum desistere ab æquitatis executione.* His auditis principes tacuerunt, ipse vero pater dixit ad filium: *Non ego te fili occido, sed lex patriæ, quam sciens prauaricatus es, apprehensum, capite truncavit propria manu.*

Eo tempore Sicambri regem suum Basanum vsque adeo cœperunt timere, quod nullus inter eos magni aut parui quicquam mali contra legem, vel dicere, vel agere, præsumebat. Vnde sacerdotes eorum, regem Græco vocabulo *θεοκαλος*, id est, iustum Basan vocabant. Vulgus autem *Theobasan* eum nuncupabat, quod lingua Germanica *Basangeth*

Galli superantur à Sicambri astituta virtute.

Tres Francorum duces fuerunt occisi.

Helenus regnavit annis 14.

Helenus à regno propter inertiam deponitur. Anno ante Christum. 284.

Basanus regnavit annis 36.

Basanus Francorum rex, philosophus & pontifex summus. Vanitas maxima.

Basanus, rex iustitia ac Deo voluit estimari.

Rex Basanus filium suum propter iustitiam interimit.

Sedanus à patre suo truncatur.

Iustum Basanum incepti nominant eum regem. Theobasan. Basangeth.

Trithemii

Opera
historica

significat, propterea quod illum venerabantur omnes, ut amicum deorum postea deificandum.

*Metus regis
Bafan per-
territus o-
mnes.*

Hinc prouerbum exiit inter Sicambros, ut quoties alter ab altero vidisset seu audisset aliquid legi contrarium, dicebat; *Hort opp heffman, kent gy nit dy grote kunig Bafan.* Quasi dixisset, Cessate o bone vir a talibus, an nescitis quam iustus sit rex magnus Bafanus? qui si ista vos dicentes, seu facientes perciperet, sine dubio, ut prauaricatores necaret.

*Rex Orcha-
dum Sicam-
bris bellum
frustra indi-
xit.*

Anno Bafani regis quinto, rex Orchardum habens infulanos regulos plures in auxiliū, Sicambri bellum indixit, propter abiectionem filiae suae, quam rex Bafanus habens uxorem, repudauerat, patrique remiserat: cuius repudij causam in primo volumine annaliū descripsimus. Bafanus autem rex, cognito aduersariorum suorum aduentu, contra eos in multitudine pugnatorum magna processit ad litus maris, haud longe à loco, ubi postea Franci Mesoburgum construxerunt. Viso de nauibus Sicambrorum tanto exercitu, Orchardes progredi non sunt ausi in terram.

*Bellū & vi-
toria Si-
cambrorum
contra Gallos.*

Irrumpentibus denuo Gallis atque Morinis contra orientem, ubi Sicambri Colonias potuerant in regione Tungrorum, rex Bafanus in manu suorum valida illis occurrit, tantae caede prostravit, ut vix pauci de multis euaderent. Victoriā consecutus, plura castrilla, & munitiones fortissimas ab vtraque parte fluminis Mosae construxit, in quibus praesidia Sicambrorum collocavit.

*Bafanburg
castrū con-
struitur.*

In superiori vero parte fluminis, castellum fortissimum construxit, quod de suo nomine Bafanburg nominavit, in quo reges post eum Sicambrorum & Francorum propter a-
mœnitatem & fortitudinem loci, multo tempore confederunt.

*Bafan rex
& pontifex,
idolorum sa-
cra instaurauit.
Sacerdotes
Sicambrorū
quales fua-
runt.*

Anno regni sui vicesimo sexto, Bafanus rex post multa proelia fortiter gesta, cum diuersis per circuitum nationibus, volens se deorum exhibere pontificem, eorum sacra superstitione multa renouavit: Sacerdotes in cultu numinum peritissimos instituit plures, in cursu siderum curiosos, in vaticinijs, in praenotionibus, in exponendis somnijs, in Ethicis, & in Physicis doctrinis more veterum eruditos; in carminibus quoque & historijs antiquorum regum heroumque, gentis suae duntaxat, componendis canendisque in vtraque lingua exercitatissimos: inter quos praecelluit ingenio & vsu scribendi ceteros Heligastus Theocali pontificis quondam filius, qui filijs ducum & nobilium instituendis praerarat, & heroum gesta carmine descripsit.

*Heligastus
Sicambrorū
scriptor cla-
riss.*

De hoc viro plura scribit miranda Hunibaldus, Francorum historiographus, quae nisi daemones alicuius patrata concedantur artificio, conficta potius a scriptore aliquo sunt existimanda, quam per hominem idolis deditum factitata. Multa Sicambri praedixit futura: locum sacerdotibus exhibuit visibilem: secreta hominum consilia deduxit in publicum: & hostiū arcana in causis & negotijs arduis Bafano regi denudauit. Nihil cum videbatur latere omnium, quae hostes etiam secretissimo tractauissent consilio in Sicambros. Quae res amicis, securitatem inimicis vero, desperationem iniecit.

*Heligasti a-
pud Sicam-
bros magna
fuit auctori-
tas.
Heligastus
praenotia-
tor.*

Consilio enim Heligasti, rex Bafan pendebat totus cum vniuersis principibus regni: & quod ille iussit, omnes faciebant: quodcunque vero prohibuit, nemo tentare audebat. Ad eius imperium hostibus occurrebant Sicambri: & si mandauit contrarium, domi pacifice manebant. Quoties victoriā Sicambri praedixit, vincebant: quoties aliud, vincebantur. Eo viuentē, in cunctis fortunabantur Sicambri, quorum nomen quoties audiebatur, terruit hostes, omnibusque per gyrum fecit terribiles.

*Heligastus
in templo
disparuit.
Sicambri
Heligastum
Deum ha-
buerunt.*

Postea vero quam annos triginta duos in suo peregrisset officio, & die Iouis quodam solenni, stans in medio sacerdotum, fulmina iaciens in templo, aetheraque voce conturbans, vaticinantium more furias resonare, subito disparuit, euanescentque penitus, quo perueniret, nemo vnquam est inuentus, qui scire potuerit. Quem Sicambri Deū factum existimantes, in Dianae coniugium praedicaerunt assumptum, eique sacra quotannis decernunt.

*Gens Tega-
rana supra-
tur à Sicam-
briū rege.
Thaborinus
rex Tegara-
norum à Si-
cambriū oc-
ciditur.*

Anno regni sui tricesimo tertio, Bafanus mouit exercitum ad partes fluminis Rheni superiores, in gentem, quae vocatur Tegarana, & commorabatur versus meridiem inter Saxonas, & Moguntinenses Cisthenanos, sub praesidio Treuitorum, regulum habens propriū nomine Thaborinum, quem rex Bafanus occidit cum multis alijs, omnemque regionem eius suo dominio subiugat. Facta sunt haec anno ante Christi natiuitatem CC. LI. Locus in quo rex Thaborinus Tegaratorum memoratus occubuit, ab eius nomine dictus mons Thabor, à Confluente quatuor ferme distat miliaribus, ubi rex Francorū Bafanus fortissimum castrū condidit, quod in memoriā victoriā perpetuā, montem Thaborini nuncupavit, sed corrupto vocabulo, hodie *Monthabur* nominatur ab incolis,

*Monthabur
oppidulum.*

Anno

Anno regni sui tricesimo tertio, Bafanus mouit exercitum ad partes fluminis Rheni superiores, in gentem, quae vocatur Tegarana, & commorabatur versus meridiem inter Saxonas, & Moguntinenses Cisthenanos, sub praesidio Treuitorum, regulum habens propriū nomine Thaborinum, quem rex Bafanus occidit cum multis alijs, omnemque regionem eius suo dominio subiugat. Facta sunt haec anno ante Christi natiuitatem CC. LI. Locus in quo rex Thaborinus Tegaratorum memoratus occubuit, ab eius nomine dictus mons Thabor, à Confluente quatuor ferme distat miliaribus, ubi rex Francorū Bafanus fortissimum castrū condidit, quod in memoriā victoriā perpetuā, montem Thaborini nuncupavit, sed corrupto vocabulo, hodie *Monthabur* nominatur ab incolis,

CLODOMIRVS Bafan-
uerat) in regno succe-
vit Galli cognouerunt eua-
Clodomirum nuncijs, on-
circuitu, quam Sicambri
sibi violenter vsu palle-
omnia paratos fore, com-
remitat, siue nihil omni-
Rex autem Clodomir
habiturus, cum principibus
& summa cum diligentia
notitiam, suis praecipit mi-
rent.

Interim rex Clodomir
in auxilium secretius, & ci-
farios, instantissime postula-
tur, amicis, exercitum pro-
secretissime rebus, rex Clo-
& ne quid in via de praemi-
ficiscentibus deputauit, qu-
inscemetodi: Clodomir rex ma-
quod terram à nobis repetitis, q-
sui vicinis, & manifestis hostib-
longe vobis superiores, & cess-
dno genitore nostro, inter Deo-
caueis cum vulpibus latitantes
dire praecipis. Quod si veni-
nobis maiores nostri tradiderunt

His literis & nuncijs Gal-
bris vindicare statuerunt, p-
tem traduxerunt exercitum
50 milibus potenter occurrit
ram vero, misit è regione
cuparet: tertiam vero pa-
rios.
Congrediuntur Sicambri
catur, & marie ancipiti alio
cedere paulatim coeperunt
ad locum insidiarum. Vbi
rant, ut gigantes fortissim-

ANNAL TRITHEMII

Anno regni sui tricesimo sexto, Basanus Sicambrorum rex maximus, in solennitate sui natalis apud Neomagum conuocauit suos filios, fratres, duces, proceres, & nobiles familiarum, ad conuiuium: cum quibus septem diebus epulatu opipare, patrijs dijs sacra peregit, louem in aere supra templum cunctis visibilem ostendit. Octaua die filium suum Clodomirum, de omnium consensu procerum, Sicambri regem designauit: multa carmine patrio genti futura praedixit, filios & regnum principibus commendauit, iustitiam praecipit, introgressusque sacellum templi nusquam comparauit.

Rex Basanus natale suum Neomagi celebrauit. Clodomirus filius Basani a patre rex constituitur.

Nescio quid his contribuam fabellis, indignationem an risum: dolo an arte sublatus sit, incertum manet. sed vnum hoc existimo fuisse in causa, hominis vel ingenio, vel demeritis spontanea indubitanter voluntate subducti, cupidinem aestimationis consequenda

Rex Basanus subito in cognitione dispartit.

10 nis appetentissimus fuit, iustitiam coluit, gentem dilexit, hostem prostrauit, piensissimus bonis, semper crudelis & feuerus iniquis. Euanuit autem, siue (vt rectius dicam) subtraxit se, vt Amerodacus est author, de procerum consistorio publico, vt diximus, anno regni sui tricesimo sexto: ante vero natiuitatem domini, anno CC. XLVIII. quem Sicambri translatum in deorum consortium aestimantes, sub nomine Basangot coluerunt.

Anno ante Christi natiuitatem 248.

OCTAVVS.

20 **C**LODOMIRVS Basani maior natu filius (sicut pater de consensu principum ordinauerat) in regno succedens, regnauit annis decem & octo. Cuius anno primo statim vt Galli cognouerunt euanuisse Basanum, quem ipsi mortuum non dubitabant, missis ad Clodomirum nuncijs, omnem ab eo terram inter Mosam & Rhenum, per gymumque in circuitu, quam Sicambri à primo eorum introitu in fines Cisthenanos, contra iustitiam sibi violenter usurpassent, repetebant. Quam si reddere otemneret, gladio se recuperare omnia paratos fore, comminati sunt, siue responsum per nuncios destinatos negatiuum remittat, siue nihil omnino respondeat.

Clodomirus regnauit ann. 18.

Gallorum nuncijs ad Sicambros missi.

30 Rex autem Clodomir Gallorum nuncios, tanquam consilium super instanti negotio habiturus, cum principibus suis, prudenter & studiose protractos, apud se diutius retinuit, & summa cum diligentia cauens, ne consilij mentis suae arcanum in eorum deueniret notitiam, suis praecipit ministris, vt eos copiose cibarent, latoque habere dies dispo-

Saxones & Doringi Sicambros fecerunt.

40 Interim rex Clodomirus missis nuncijs ad reges Saxonum, & Doringorum, vt copias in auxilium secretius, & cito mitterent Sicambri amicis contra Gallos communes aduersarios, instantissime postulauit. Venerunt Saxones cum Doringis in subsidium, vt rogabatur, amicis, exercitum producentes centum millium pugnatorum: ordinatis ad nutum secretissime rebus, rex Clodomir nuncios Gallorum donatos muneribus abire permisit, & ne quid in via de praemissis ad eorum posset deuenire notitia, comites itineris tuti proficiscentibus deputauit, qui comitarentur, & cautius obseruarent euntes cum literis huiusmodi: *Clodomir rex magnus, Sctrapis & populis Gallicanis. Miramur de vestra temeritate, quod terram à nobis repetitis, quam progenitores nostri dudum iure belli à vestris, tanquam iniurijs vicinis, & manifestis hostibus suis, iustissima ratione gladio vindicarunt. Cogitate vires nostras longe vobis superiores, & cessate ab hac temeritate stultitiae iniqua. Memores estote cladum, quas à diuo genitore nostro (inter Deos relato) eiusque parentibus, olim pro merito suscepistis, & quiescite in caueis cum vulpibus latitantes. Nostrum est imperare vobis: vestrum autem nostris humiliter obedire praecipit. Quod si venire contra nos praesumpseritis, decreuimus vobis potenter occurrere, & quae nobis maiores nostri tradiderunt, gladio defendere.*

Epistolae Clodomiri ad principes Gallianos.

50 His literis & nuncijs Galli susceptis, in iram concitati sunt, & se quantotius de Sicambri vindicare statuerunt, ponte super Mosam artificiose fabricato, pugnatorum ingentem traduxerunt exercitum, quibus rex Clodomirus cum ducentis sexaginta quatuor millibus potenter occurrit, diuisoque in partes exercitu, alteram locauit ad insidias: alteram vero, misit è regione procul, vt necatis Gallorum custodibus, pontem praeciparet: tertiam vero partem, quae numero militum erat maior, duxit in aduersarios.

Principes Gallicani in Sicambros conspiciunt.

Congrediuntur Sicambri cum Gallis in loco non procul à Mosâ flumine, qui Delon vocatur, & Marte accipiti aliquadiu pugnatur. Postremo simulantes fugam Sicambri, retrocedere paulatim ceperunt, donec Gallos tandem longius à Mosâ flumine protraxerunt ad locum insidiarum. Vbi tunc immobiles steterunt Sicambri, & qui prius fugam simulauerant, vt gigantes fortissime repugnabant. Interea milites circumgyrando venerunt ad

Bellum Francorum atrocissimum cum Gallis.

Trithemii
Opera
historica

*Gallorum
multa mil-
lia interie-
runt.*

fluminis transitum, occisisque hostium custodijs, aut procul fugatis, pontem præoccuparunt. Reliqui autem de insidijs confestim erumpunt, hostesq; fortiter aggressi, à tergo cædunt, trucidant, & sine commiseratione occidunt. Postremo qui poterant, salutem fugâ quærentes, cum pontem à Sicambrijs præoccupatum nescirent, ab omni parte conclusi, ab hostibus cæduntur: nec locus erat necem fugiendi præ oculis instantem. Pauci, nocte superueniente, salui euaserunt ex multis, qui fugere in nemora & sylvas potuerunt opacas.

*Franci regnū
armis fir-
marunt.*

Requieuit deinceps à tumultu bellorum regnum Sicambrorum annis paucis: postea vero pace interrupta, sæpius gens arma resumpsit in gentem. Cætera regis Clodomiri gesta & bella, quæ habuit cum exteris nationibus, post Hunibaldum nos in primo annalium nostrorum volumine conscripsimus.

Moritur autem rex Clodomirus anno regni sui decimo octavo, ante natiuitatem domini cc. xxx. relinquens tres filios ex Ermendrade regina, quæ filia fuerat regis Theutonum, Nicanorem, Helianum, & Helenum.

NONVS.

*Nicanor re-
gnauit an-
nis 34.
Rex homo
fuit seuerus
in hostes.
Sicambri
Gallis donec
vincerent,
semper im-
pugnauerunt.*

NICANOR Clodomiri regis maior natu filius, patri succedens, regnauit annis triginta quatuor, homo seuerus, in sua generatione iustus, & bellicosus, qui ad iniurias quaslibet hostium, præcipue tamen Gallorum, impatientissimus fuit: cuius rei causa, vario Marte sæpius cum eis atrociter pugnavit.

Ab eo nantique tempore, quo gens ista Troianorum stirpe procreata, de Scytharum finibus primo venit in Germaniam ad ostia Rheni, ab infestatione Gallorum nunquam cessauit, quousque tandem non sine multo sanguine suorum, rotam sibi Galliam potenter subiugauit. Nemo Francos siue Sicambros vnquam ad plenum superare potuit: nemo ferocitati eorum subiectionis frenum imposuit, sed regnandi cupidinem, quam semel imbiberant, non prius deposuere, quam omnem Galliam, Germaniam, simul & Italiam, annihilato Romanorum imperio, multisque regibus extinctis, in suam potestatem compulerunt.

*Franci an-
nis 92. con-
tra Gallos
pugnauerunt.*

Nam vt in præcedentibus est dictum, & liquet ex supputatione temporum manifeste, anni ab introitu Francorum (sicuti nunc appellantur) in fines Germaniæ Cisterneanas, vsque ad Clodouicum regem magnum, qui primus victor Almanorum credidit in Christum, fluxerunt nonnaginti triginta, in quibus cum Gallis dimicauerit Sicambri, nunquam eos debellare cessantes, licet sæpius fusi ex parte, donec postremo superauerunt vniuersos.

*Troiani, Ar-
meni, Sey-
tha, Neoma-
gi, Sicambri
ide & Fran-
ci. Plures et-
iam dicti
fuerunt Ger-
mani.
Ameroda-
cus Franco-
rum histo-
riographus.*

Sciendum vero, quod nec Franci semper, nec Sicambri fuerunt nominati, sed nomina cum sedibus frequenter mutauerunt. Enimuero (testante Hunibaldo) cum post excidium Troianum, per multos annos, & varias nationes vagarentur, nec stabiles diu vno in loco sedes haberent, inter Seythas, Scythiæ: & inter Armenos, dicebatur Armeni. Cum ad ostia residerent Danubij, neque Franci dicebantur neque Sicambri, sed quia Seythis erant finitimi, & sermonem Scytharum, & nomen obtinuerunt. Postea Romanorum inuidia (vt Amerodacus est author) pulsi per Gothos, in fines Germaniæ descenderunt, locatque sedibus (vt sæpe dictum est) ad ostia Rheni, Germanorum & Saxonum didicere sermonem: & primo Neomagi, postea etiam Germani dicti sunt: deinde à Cambra nominati Sicambri, etiam id nomen cum tempore mutauerunt, Franci regis amore concitati, à quo Francorum nomen (vt postea dicitur ordine suo) sumpsit initium. Hinc factum est, quod aliarum gentium scriptores, quoties in historiarum suarum descriptionibus gestorum huius gentis introducere memoriam, crebrius Germanos quam Sicambros nuncupant, aut Francos. Quod veram nescientibus originem Francorum, non paruum consuevit inferre nocumentum erroris, dum Francos aut indigenas credunt, aut conspiratione paucorum cœpisse.

*Franci no-
men scripto-
ribus natio-
num, semper
fuit adiectū.*

*Bellū Fran-
corū contra
Gothos, fines
Saxonia in-
cursantes.*

Rex autem Nicanor Saxonibus coniunctus atque Doringis, anno regni sui quartodecimo, contra Gothos in fines Theutonum & Saxonum denuo irrumpentes, cum multitudine magna processit ad bellum. In primo cōgressu Gothi fuere superiores, & clade magna contriuerit Germanos. Sed mox reparato exercitu, victi sunt Gothi, & multa eorum millia tam in ore gladij, quàm in aquis submersi perierunt: cæteri fuga salutem quaerunt.

*Bellū Fran-
corum cum
Orchadibus.*

Anno regni sui vicesimo primo, contra regem Orchardum nauale bellum gessit, in fauorem regis Britannia, cuius sororem, Constantiā nomine, habebat vxorem. Verum non satis feliciter gessit bellum, eo quod plures suorum propter imperitiam certaminis naualis, in

lis, in mari perierunt. Cum
liagessit, sepiusq; fortissime
Moritur tandem anno
mo nonagesimo sexto, qui
Antenorem, qui maritima
lenum, qui ducatum gessit
& Clodium, ducem Mo-

MARCOMIRVS filius
vixit octo, princeps
ditos pius, clemens, atque
dotibus deorum in omni
logis, augur, vates, interpre-
ram fortiter gesta, quoties
cantari præcepit, quo eorum
regni semper augmentū. A
facta vel dicta memoraru
minibus, in quibus dissen-
nia. Quæ constructio mul-
Marcomirus autem rex
fissime rexit, cultum deo-
gentibus, prælia multa ge-
De his Hunibaldus latior
mus.
Moritur autē rex Marco
incarnationem saluatoris

CLODIVS primogeni-
tus vixit decem. Cuius
Sicambri intulit no-
lorum, qui facta in curia
Quibus occurrentes animi
Clodius rex post multa
tam suorum quam Saxoni-
castello Basanburg, in quo
uestis occisas: Sicambri
itu, bellum continuauerunt,
rum pluribus, alios verterunt
empres, sicut dictum est, an-
40 mo, quin quagesimo septimo

ANTEOR filius Clo-
ducias (quas nostri à fi-
Gallis, quod Romanis etia-
ci, vt dicebatur, nati Sicam-
Erat enim rex annorum
quam belli, & parum fecit
hibuit homines immolari
enim sacerdotalis apud eos
rior fuit. Antenor rex mori-
mo quadragesimo primo.

CLODOMIRVS filius
Romani per Scipionē
eius sexto, Galli finitis iam
nato exercitu, in Sicambro-

lis, in mari perierunt. Cum Gallis etiam semper in contentione fuit, & multa cum eis prelia gessit, sepiusq; fortissime pugnans cum suis, gloriose triumphauit.

Moritur tandem anno regni sui tricésimo quarto, ante Christi natiuitatem centésimo nonagesimo sexto, quinque relinquens filios: Marcomirum, qui successit in regno: Antenorem, qui maritima rexit: Priamum, qui obiit apud auunculum in Britannia: Helenum, qui ducatum gessit Ciffhenanum, inter Saxoniam & Rhenum, super Tegaranos: & Clodium, ducem Mosanorum.

DECIMVS.

MARCOMIRVS filius Nicanoris regis, natu maior, patri succedens, regnauit annis viginti octo, princeps in sua generatione modestia & prudentia singularis: in subditos pius, clemens, atque beneficus: in hostes autem, omni tempore seuerus. Hic à sacerdotibus deorum in omni sapientia huius mundi sufficienter à iuuentute instructus, astrologus, augur, vates, interpret somniorum, & euentuum doctissimus euasit. Maiorum suorum fortiter gesta, quoties licebat, per ocium coram se tam in palatio, quam in templis decantari precepit, quo eorum in citaretur exemplo animus, ad gentis suae defensionem, & regni semper augmentum. Mos hic erat maioribus nostris Francis atq; Germanis, ut herou facta vel dicta memoratu digna, per sacerdotes templorum, patrijs commendarentur carminibus, in quibus discendis, memorandis, & decantandis, iuuenum exercitarentur ingenia. Quae consuetudo multis durauit annis, donec postremo defecit.

20 Marcomirus autem rex, populum Sicambrorum omni tempore prudenter & modestissime rexit, cultum deorum tutelarium auxit: cum Romanis, Gallis, & alijs in circuitu gentibus, praelia multa gessit, & regni paterni fines, non parum suo tempore dilatauit. De his Hunibaldus latiore contextuit historiam, quam istic breuitatis amore transiimus.

Moritur autem rex Marcomirus anno regni sui octauo atq; vicesimo, qui fuit annus ante incarnationem saluatoris nostri Iesu Christi, centésimus sexagesimus octauus,

VNDECIMVS.

CLODIVS primogenitus Marcomiri regis Sicambrorum, post patrem regnauit annis vndecim. Cuius tempore gladius Romanorum directus in Galliam, non paruum Sicambri intulit nocumentum. Romani his etenim temporibus auxerunt vires Gallorum, qui facta incurfione vltra Mosam, gentem aduentitiam grauissime saepius afflixerunt. Quibus occurrentes animis feroces Sicambri, vim viribus repellebant.

30 Clodius rex post multa cum Gallis commissa praelia, anno regni sui vltimo, contracto tam suorum quam Saxonum ingenti exercitu, iterum pugnavit cum eisdem non longe à castello Basanburg, in quo certamine minus caute circumspectus, in agmine fuit ab aduersarijs occisus: Sicambri autem cohortatione ducum animati, non obstante regis interitu, bellum continuarunt, & dimicantes fortiter, Gallos tandem vicerunt, & occisis eorum pluribus, alios verterunt in fugam. Moritur autem rex Clodius in bello Gallorum peremptus, sicut dictum est, anno regni sui vndecimo, ante Christi vero natiuitatem, centésimo, quinquagesimo septimo.

DVODECIMVS.

ANTEHOR filius Clodij regis maior natu, post patrem regnauit annis xvi. Hic inducias (quas nostri à fide interposita, Treugas nuncupant) ad annos decem fecit cum Gallis, quod Romanis etiam placuit, qui semper erant in parte Gallorum, hostes & inimici, ut dicebatur, nati Sicambrorum.

50 Erat enim rex annorum sex atque triginta, cum regnare coepisset, plus amator pacis quam belli, & parum fecit memoria dignum, nisi hoc vnum, quod humanior ceteris, prohibuit homines immolari numinibus, quod multis Sicambrorum displicuit proceribus, existimantibus metum sui apud exteris minui nationes. Verum quia sacerdotum consilio & assensu haec pietas decreta fuit, constitutio ipsa inuiolabilis permanfit. Auctoritas enim sacerdotalis apud eos, ducibus cunctis atque principibus maior semper & praestantior fuit. Antenor rex moritur anno regni sui xvi, ante natiuitatem vero domini, centésimo quadagesimo primo.

DECIMVSTERTIVS.

CLODOMIRVS filius Antenoris, post patrem regnauit annis xx, cuius anno primo Romani per Scipionem Numantinos subuertentes, in suam redegere potestatem. Anno eius sexto, Galli finitis iam Treugis, quas cum patre eius fecerant, magno suorum coadunato exercitu, in Sicambros mouere statuunt, transmissisq; Mosam flumine, bellum priores

Semper Franci Gallos sunt bello persecuti.

Marcomir regnauit annis 28. Laudabilis in principe consuetudo.

Memorable institutum.

Marcomir regnum dicitur Sicambrorum.

Clodius regnauit annis 11.

Clodius rex in bello perimitur à Gallis.

Antenor natiuitatem domini anno 317.

Antenor regnauit annis 16, Treugas inter Sicambros & Gallos sunt.

Sicambrorum sacerdotes magna fuerunt potestate.

Clodomir regnauit annis 20.

Trithemij

Opera
historica

Bellum Sicambrorum cum Gallis, Galli superantur à Sicambriis.

hostibus indicunt. Clodomir Germanorum septus auxilio, Gallis sine mora confidenter occurrit, pro gente & regno fortissime dimicauit. Bellum in illa die atrocissimum committitur, & multi ab vtraque parte ceciderunt: Galli tandem terga verterunt, quos persecuti Sicambri, vsque ad flumen, maiorem exercitus partem in ore gladij prostrauerunt. Qui si pontem vel deiecessent, vel præoccupassent, sicut olim fecerat Clodomirus rex, magni Basani filius, nec vnus quidem potuisset euasisse Gallorum. Ea clade Galli suscepta, quandiu Clodomir superuixit, Mosam amplius non transierunt cum exercitu, latrocinia tamen suo more plerunq; faciebant.

Rex autem Clodomir post multa prælia cum Romanis, Gallis, & superioribus circa Rhenum & Mosellam gentibus peracta, moritur anno regni sui vicefimo, qui ante Christi natiuitatem, centesimus vigesimus primus fuit.

DECIMVSQVARTVS.

Merodaci regnauit ante 28.

MERODACVS Clodomiri filius, patri succedens, regnauit annis octo atque viginti, princeps magnanimus, strenuus, & audacissimus, qui quã fuerit bellicosus, & Romani sentire potuerunt, & Galli, cum quibus multotiens fortiter etiam manu propria dimicauit. Auxilia namque ferentibus Saxonibus, Doringis, atque Germanis, exercitum ducentorum viginti que millium pugnatorum contra Romanos produxit in Italiam, deuastansque omnia per circuitum, peruenit cum copijs vsque ad Rauennam, & ditatus spolijs multis victor remeauit. Multas quoque in reditu colonias Romanorum grauius afflixit, & incommodis grauioribus subiecit, nomenque suum cunctis formidabile fecit.

Franci cum 230000, deuastauerunt Italiam.

His rebus commoti nimium Romani, coniunctis sibi nationibus multis, bellum indixere Sicambri, & paratis ad apparatus necessarijs, conuenerunt ad pugnam. Et ne Saxones vel Doringi Sicambri ferrent auxilium, prius Romani Gothos & Sclauos muneribus & promissis induxerant, vt vno eodemque tempore, & isti Saxones, & ipsi debellant Sicambros. Rex ergo Merodacus à Saxonibus & Doringis necessario desertus, regem infulæ Aquilonaris (quos Danos hodie nuncupamus) inuocauit, qui veniens cum ceterum millibus in auxilium, Sicambri numerum auxit.

Romani bellum maxime Sicambriis.

Anno itaque regni sui vicefimo secundo, Romanorum contra se venire sensit ingentem exercitum Marius enim Romanorum princeps, legiones Romanas cum Gallis, duce Theodomeno, vltra Mosam destinauit, aduersum Sicambros, quos ipsi nuncupauerunt Germanos, & simul acriter pugnauerunt, multaque millia virorum ab vtraque parte ceciderunt, fugeruntque Sicambri, amissis plusquam viginti millibus pugnatorum. Post hæc Merodacus exercitu instaurato, & Gallis & Romanis potentior factus, multa eos clade affecit, quemadmodum post Hunibaldum, latius in primo volumine historiarum nostrorum siue annalium diximus.

Marius Romanus venit contra Francos.

Postea vero quam proelia multa cum Gallis atq; Romanis constituit, & gentis suæ terminos haud mediocriter ampliavit, rex Merodacus moritur anno regni sui xxviii. ante vero Christi natiuitatem, anno nonagesimo tertio.

DECIMVSQVINTVS.

Cassander regnauit annis 21.

CASSANDER Merodaci regis maior natu filius, patri succedens, regnauit annis viginti & vno, vir bellicosissimus, cuius tempore Galli cum auxilio Romanorum, sapius Mosam traiecto flumine, Sicambrorum fines hostiliter inuaserunt, quibus Cassander in fortitudine suorum occurrens, deuastationem suæ gentis hostibus interdixit. Cunctis enim diebus, quibus imperauit Sicambri, in dissensione cum Gallis fuit atque Romanis.

Borbista rex Gothorum deuastat Saxones.

His temporibus Borbista rex Gothorum, cum innumera pugnatorum multitudine, Saxoniam fines intrauit, igne & ferro deuastans regionem. Contra quem tres reges potentissimi, videlicet, Arthari rex Saxonum, Hamer rex Doringorum, & Cassander memoratus rex Sicambrorum, adunatis in vnum exercitibus, processerunt ad prælium: congressione autem facta, diutius fuit acriter pugnatum, & multi ab vtraque parte ceciderunt. Tandem Borbista rex terga vertit, & Germani victoriam obtinuerunt.

Gothi superantur à Germanis, iterum Gothi Saxoniam intrant.

Alia post hæc vice rex Borbista iterum in multitudine Gothorum maxima, Saxoniam intrauit, igne ferroque regionem vsque ad Istulam fluium crudeliter deuastauit, raptisq; Germanorum spolijs multis retrocessit, nec progredi vterius ea die præsumpsit. Nouerat enim vires Germanorum insuperabiles, quamquam Romanorum instantia eas sapius tentauerit.

Rex autem Cassander post multa cum Gallis & Romanis prælia fortiter gesta, moritur ante

AN
... ante regni sui vicefimo
Neopugnum cum malis th

AN
Arthari regis
Hunibaldus, quoc
vrbem incendit & subuert
lem, in decimo montis ad
guntiorum miseranda
natiuitatem quinquageli
10 Rex Arthari cum auxil
lia infinita sapius reporta
cos destruxit, castella subu
lrodinem redegit.
Verum cum tenuisset r
uitatem septimus atque t
Gallis, & Mosam transeu
cum dimicare in cautius,
interij, anno regni sui x
runt.

10
Francus Arthari re
(vt Hunibaldus est au
bellicosus, gentis suæ def
Gallos, & multa cum ex
gloriosus, quem gens Fran
to gloriatur. Pagnare Fran
fuit: hostibus autem cun
Anno regni sui primo
traxit, de consensu omniu
30 morem gentis antiquum,
tuentes, vt Sicambri, & Ge
cipibus, tanquam fratres &
manerent, & bellum quoc
cerneret, atq; coniunctis a

30
Termit hæc regnum co
manum & varijs modis, di
manorum fedus dissoluer
tia Francorum Romanis se
git) ne Germani totius Eur
nus Romanorum Caesar
40 diem per capita fecit deso
co adhuc tempore scriptor
Anno autem tertio regni
norum nullo possent inge
qui per annos ferme decem
tabant se in interiora natio
barur cū Gallis, & nec pat
illud tempus occidebat. Ve
nia intrarent, Saxones
50 mouere stauerunt. Conuoc
exercitum ducentorū ac tri
qui & Gothi, cōuocatis & ip
tibus, opposuerunt. Bellum a
cōmittitur, & cadē tibus hin
tur. Postera die Germani ex
fecerunt: Sicambri autē sub e
ci, quasi numē quoddā creb
mo victi sunt Gothi, & plu

tur anno regni sui vicefimo primo, ante natiuitatem vero Domini, anno LXXII. apud Neopagum cum multis thesauris sepultus.

SEXTVSDECIMVS.

ANTHARIVS regis Cassandri filius, post patrem regnavit annis xxxv. de quo scribit Hunibaldus, quod Moguntinos Romanorum colonos, miserabili clade attriuit, urbem incendit & subuertit, quæ postea in eo loco vbi nunc transripam Ciamam & vallem, in decliuo montis ad Rheni littus translata & constructa cernitur. Facta est hæc Moguntinorum miseranda desolatio, anno regis Arthari sextodecimo, qui fuit ante Christi natiuitatem quinquagesimus sextus annus, vt ex serie temporum ostenditur.

Antharius regnavit annis 35.

Moguntia delata.

10 Rex Arthari cum auxilio Germanorum intrauit Galliam, vicos incēdit, prædas & spolia infinita sæpius reportauit, magnam per Galliam desolationem fecit, incēdit vrbes, vicos destruxit, castella subuertit, gentis robur contriuit, & regionem diu fructiferam, in solitudinem redegit.

Sicambri desolauerunt Galliam.

Verum cum senuisset rex Antharius, anno regni sui vltimo, qui fuit ante Christi natiuitatem septimus atque tricesimus, denuo irruentibus in regionem Sicambrorum Gallis, & Mosam transeuntibus, occurrit eis cum suorum exercitu ad pugnandum, vbi cum dimicaret incautus, ab hostibus circumseptus, cum viginti millibus Sicambrorum interiit, anno regni sui xxxv. & Galli magnam ea vice Sicambri calamitatem induerunt.

SEPTIMVSDECIMVS.

FRANCVS Antharij regis maior natu filius, à quo Sicambri deinceps dicti sunt Franci (vt Hunibaldus est auctor) post patrem regnavit annis xxviii. homo ferox, audax, & bellicosus, gentis suæ defensor acerrimus, qui mortem genitoris dure satis vindicauit in Gallos, & multa cum exteris nationibus bella constituit, semper victor & triumphator gloriosus, quem gens Francorum & nominis & honoris sui principem fuisse, nō immerito gloriatur. Pugnare Francus rex iste cōsuevit non fugere, qui amabilis fuit & mitissimus fuit: hostibus autem cunctis nimium semper metuendus.

Francus à quo dicti sunt Franci, regnavit annis 28.

Anno regni sui primo cum Germanis, Saxonibus, atq; Doringis, perpetuū fœdus contraxit, de consensu omnium ducum & præcerum Sicambrorum, tabulis argenteis (iuxta 30 morem gentis antiquum) amicitiam confirmans, ita videlicet pactorum conditiones statuantes, vt Sicambri, & Germani, Saxones atque Doringi, sub distinctis regibus atq; principibus, tanquam fratres & germani, vnus deinceps populus ceteri ferentur, & in æuum permanerent, & bellum quod vni ex his immineret regno, quacunq; à gente, omnes cerneret, atq; coniunctis armis, communibusq; propulsetur impensis.

Francorum fœdus cum Saxonibus Doringisq;.

Terruit hæc regnum confœderatio plusquam dici potest, senatum, populumque Romanum. & varijs modis, diuersis ingenijs, & multiplici adinventione contractum Germanorum fœdus dissoluere, quanquam frustra, laborant. Ex eo tempore virtus & potentia Francorum Romanis semper fuerit suspecta, metuentibus illis (quod postea contigit) ne Germani totius Europæ monarchia potirentur. Et hæc fuit causa, quod Octavianus Romanorum Cæsar postea sub Christi natiuitate vniuersum orbem Romanis obediētem per capita fecit describi, putans multitudinem gentium Francos esse delēdos, quos 40 eo adhuc tempore scriptores historiaturum nationum Germanos appellarunt.

Romanis & Galli non placuit hæc confœderatio regum.

Causa propter quam Augustus descripsit vniuersum orbem.

Anno autem tertio regni Franci, cum viderent Romani, quod fœdus regum Germanorum nullo possent ingenio dissoluere, rursus Gothos in fines Saxonum submiserunt, qui per annos ferme decem in finibus Germaniæ cōsedentes, paulatim & successiue cogitabant se in interiora nationis memoratæ diffundere. Interea rex Francus crebro præliabatur cū Gallis, & necē patri dura vicissitudine in eos vindicabat, multaq; eorū millia per illud tempus occidebat. Verum cum Gothi quotidie magis ac magis ad interiora Germaniæ irrumperent, Saxones cum Theutonibus tandē necessitate compulsi, bellum in eos 50 mouere statuerūt. Conuocatis in auxiliū, iuxta compacta socijs, Sicambri atq; Doringis, exercitum ducentorū ac triginta millium virorum ad prælium eduxerūt. Scanziani autē, qui & Gothi, cōuocatis & ipsi socijs, in numerabilē poene multitudinem Germanis venientibus, opposuerūt. Bellum atrocissimum in eo loco, qui dicebatur Colmasus, inter partes cōmittitur, & cadētibus hinc inde multis, à mane vsque ad noctem Marte ancipiti pugnatur. Postera die Germani exercitum diuiserūt in tres partes, singulisq; duces singulos præfecerūt: Sicambri autē sub eorum rege Franco audacissime dimicantes, nomē sui ducis Franci, quasi numē quoddā crebrius vociferantes, clamabāt: *Hic Franci / Hic Franci*. Postremo vidī sunt Gothi, & plusquā octoginta eorū millia perempti, ceteri fuga lapsi cū libe-

Gothi fines Saxonum occupant decennio. Francus rex expeditionem mouit in Galles.

Inter Saxones & Gothos atrocissimū bellum committitur.

Francorum nomen hic primum cepit.

ris & coniugibus, in pristina latibula sunt reuersi, & sic fines suos decennio ab alienigenis deuaftatos & occupatos, Saxones auxilio Francorum & Doringorum lati receperunt.

Sicambri nomen uetus deponentes, Francos se nominant.

Vnde Franci dicuntur liberi, Dicitur & quia in antiquis seruiant.

Francus prius dicitur fuisse Sicambros.

Dicitur S. Remigij ad Clodoueu.

Nomen Francum Romanis & Gallis fuit semper auisum.

Rex Francus Gebis superatis reuertitur.

Francus aduersus ad Francos suos.

Rex Francus Gallis praelo aggredditur, Francorum & Germanorum trecenta milia contra Gallos.

Francus ponte fabricato super Mosam, deuaftans Galliam.

Ex eo tempore Sicambri priscum nomen deponentes, regis amore sui Francos sese nuncupare coeperunt. Enimuero, Hunibaldo testante, non solum proceres, sed milites quoque omnes, & vniuersus totius gentis populus, ipsa nouitate nominis vsque adeo fuerunt delectati, quod regem precibus inducerent, quatenus edicto publico sanciret, eos deinceps perpetuo non Sicambros, sed Francos fore dicendos. Quod rex tanto libentius constituit, quo nominis immortalitatem sui cupidius amauit. Dicitur sunt igitur Franci, qui prius ab alijs, Sicambri: ab alijs dicebantur, foederis ratione, Germani. Et mirum quidem in modum gloriabantur nouitate huius vocabuli, quippe qui multis deinceps temporibus, quoties mutuo sibi occurrissent, ita salutabant: *Ein guen tag fryer Franck*. Veruntamen non subito, sed cum tempore multo tandem hoc nomen venit in vnum, vt Franci gens ipsa etiam in alijs nationibus dicerentur, Romanis enim & Gallis praecipue, nomen Francorum fuit odiosum. Vnde apud eorum scriptores, crebrius Germani, quam vel Sicambri dicitur facere vel Franci. Nomen vero Sicambrium vnde habuerit originem, vel à quo, Hunibaldus non tacuit.

Quod autem Franci prius fuerint dicitur Sicambri, non solum testatur Hunibaldus, verum etiam beatus archiepiscopus Remigius, qui (vt Gregorius antistites meminit Thuronensis) quando Clodoueu regem Francorum, primum ex Francis regibus conuersum ad Christum, sicuti loco suo dicemus, baptizare debuit, coram procerum frequentia deponenti ornamenta regalia, & ad sacrum se lauacrum humilianti, cunctis audientibus dixit: *Mittis de pone colla Sicamber: Adora, quod incendisti: Incende, quod adorasti*. De huius rei historia iam dudum post Hunibaldum in primo volumine annalium plenius diximus.

Anno itaque ante natiuitatem domini & saluatoris nostri Iesu Christi vicefimo quarto, qui fuit Franci regis XIII. nomen priscum Sicambri mutauerunt in nouum, quamuis & prius & posterior apud scriptores, Germani saepius, nuncupati fuerint, siue Sicambri. Nam licet ipsi nomen sibi Francum sub memorato rege desumptum & scripserint, & retinuerint semper, subito tamen in vsu deuenire non potuit apud nationes exterarum, maxime inimicas. Hinc factum manifestissime constat, quod historiarum scriptores, qui tempore mutati nominis, & nihilominus etiam post hoc, multis annis apud Romanos, Gallos quoque vel alios nationes elaruerunt in humanis, siue ignoratione, siue detestatione vocabuli, hanc gentem Germanam crebrius appellauere quam Francam. Certum est enim, quod nomen Francorum non scriptis, sed armis: non amore, sed timore: non assumptione, sed subiectione cognouere Romani.

Sed iam nunc post nomen Franci rationem, breuiter historiam continemus. Rex itaque Francus eliminatis de finibus Saxoniae Gothis, cum rediret ad ostia Rheni spoliatus & praeda, nuncium medio itinere accepit, quod Galli, iunctis Romanis, flumine transmissio, regionem igne ferroque vastassent, & cum praeda multa reuertissent in Galliam. Quo accepto nuncio, nihil cunctatus, nec animo fractus, dixit ad milites: *Siliberie sitis, si Franci nominis digni, iam nunc vires resumite, & tantam iniuriam vindicate*. Qui vna cum proceribus voce dixerunt: *Paratissimi sumus, o rex France liberrime, tecum aut vincere omnem populum nobis aduersum, aut mori pugnantes*.

Latus his vocibus rex, nuncios confestim misit ad Saxones, Germanos simul atque Doringos, auxilium postulans iure foederis contra insultum Gallorum. Qui omnes magna cum alacritate iustitiam militum postulata, miserunt Saxones videlicet LXXXIII. milia pugnatorum, Germani & Theutones LX. milia: Doringi vero, XLVI. milia. Quibus coniuncti, magnis viribus Franci, exercitum trecentorum millium virorum, contra suos aduersarios festinantissime produxerunt. Cernens autem rex Francus desolationem regionis, quam fecerant Galli, commotus magna indignatione animi, dixit: *Videte commisiones meas fortissimi, qui sanguinem parentum vestrorum fufum iure doletis, quod isti perfidissimi Galli fecerunt. Iuro per caput patris mei Antharij, quem homines isti perfidissimi occiderunt, quod non dabo requiem capiti meo, donec me de ipsis insigniter vindicauero*. Et collaudabant omnes propositum eius.

Fabricato igitur ponte cum nauibus & lignis multis, in biduo traduxit exercitum, & relinquens ad custodiam transitus quadraginta virorum millia, cum reliqua multitudo processit in Galliam: tantamque fecit stragem, quantam Sicambrorum nullus ante eum aut facere potuit, aut mēte creditur concepisse. Ingressus enim vsque ad flumen Tabul, & mare tunc occidentale

dentale quam septentrionalis iacet vel adiacet, igne ferroque congregantes sibi Gallos. Sed nomen aliquod est calone. Francus vt ferocissimus delolatione, Gallorum eorum libens, instantibus, & Sicambros nulli parcentibus. Hinc senatus populusque Saxones in Germaniam nomen si Francis (quos ipsi appellauerunt, atque Doringos) eorum & octo milia Germani. Audiens autem Francus magno exercitu misit in auxilium Romanis, victoriam suam anno regis Franci quarto. Postremo rex Francus Gothis, Gallis, & alijs mediocriter aucto, & seditionem domini, anno IX. eorum pontifex magnus, pferunt, quorum ductu non & Francorum, quod scriptum

CLOGIO Franci regis C. nis xxx. vir astutissimus de quo memoratus Francus & miranda carmine digressus. Mater eius nomine Lotuit, siue sacerdos, magis: (vt iam dictum scripserunt aut filij deleuit, infelices reddidit peremit, victoriam Franci imbres, tonitrua, coruscationes quos voluit, carminibus in deno monerunt in Germaniam armis propulsare fortiter lerunt. Clogius enim rex non Francos, sed Germaniam pro sua gente pugnauit, victoria discesserunt. Anno regni Clogionis nomen Iuda, dominus & saluatora semper virgine Mariae per capita Romano subiecta factam pronidentia, sensu n. Eodem quoque anno retiam ducentis eius constituit eiusque ducis nomine Phirrus post annos decem de gentis Francorum, idem Phirreges Phirij omnes, sicuti & singulisque annis tributum micorum, contra hostes qui Clogio autem Rex Francus qui fuit Dominicae natiuitatis, plura scribit Hunibaldus

dentale quam septentrionale, Tungros, Tarubanos, Legiosque, & quicquid his vel interiacer vel adiacer, igne ferroq; , feruens deustavit.

Congredientes sibi Gallos tanta facilitate superavit, fudit, & extinxit, vt non homo, sed numen aliquod e caelo missum putaretur. Vnde nimium omnes per gyrum territæ nationes, Francis vt ferocissimis monstis congregari amplius timuerunt. In eo congressu & desolatione, Gallorum ceciderunt ex ipsis gladio Francorum, plusquam ducenta millia cum liberis, infantibus, & mulieribus. Nam sicuti prius fecerant Galli, cum deustarent Sicambros, nulli parcentes, ita receperunt ab eisdem.

Hinc senatus populusque Romanus indignatione commoti, militum legiones contra Saxones in Germaniam miserunt, Marco Lollio duce. Non enim tutum fore putabant, si Francis (quos ipsi appellauerunt Germanos) congregarentur, priusquam Saxones perdomuissent, atque Doringos. Ingressi ergo Romani Saxoniam, primo quidem vicerunt, decem & octo millia Germanorum perimentes.

Audiens autem Francus interitum sociorum, Clogionem filium suum ducem, cum magno exercitu misit in auxilium confederatis: qui resumptis viribus, iterumq; congressi Romanis, victoriam sunt consecuti, hostesq; fugarunt, multis eorum gladio peremptis, anno regis Franci quarto atq; vicesimo.

Postremo rex Francus laboribus & senio grauatus, post prælia multa cum Romanis, Gothicis, Gallis, & alijs nationibus victoriosissime habitæ, regnoque Francorum non mediocriter aucto, & sedibus ampliatis, anno regni sui x xviii. moritur: ante natiuitatem domini, anno ix. Cuius bella, mores, instituta, leges, & victorias, Clodomirus Francorum pontifex magnus, Germano carmine: & Hunibaldus prosa Latino sermone, scripserunt, quorum ductu nos & istic, & in primo volumine annaliū rerum Germanicarum & Francarum, quod scripsimus, copiam habemus.

DECIMVS OCTAVVS.

CLOGIO Franci regis, maior natu filius, patri succedens, regnavit super Francos annis xxx. vir astutissimus, ingenio versatilis, augur, magus, & astrologus curiosissimus: de quo memoratus Francorū pontifex, consiliarius, & vates Clodomirus, multa stupenda & miranda carmine digessit, de quibus in primo volumine fecimus mentionem.

Mater eius nomine Lothildis, filia regis Doringorum, summa templi Palladis antistes fuit, sine sacerdos, magicis artibus dedita, quarum exercitatione plura fecit miranda. Nam (vt iam dicti scripserunt auctores) suis carminibus & incantationibus, quos voluit, hostes filij deleuit, infelices reddidit, & quantumlibet procul absentes, dæmonum ministerio peremit, victoriam Francis; metum, terrorem, & fugam hostibus maleficio procurabat: imbres, tonitrua, coruscationes, & tempestates in ære horribiles, quoribus, vbi, & super quos voluit, carminibus inducebatur. Anno regni eius quarto, Romani expeditionem denuo mouerunt in Germaniam: quibus confederati reges non segniter occurrentes, vim armis propulsare fortiter non cessarunt: donec hostes retrocedere & fugere compulerunt. Clogius enim rex Francorum (quem in circuitu adhuc nationes cum eius gente non Francos, sed Germanos appellarunt) cum Tyberio Romano congressus, fortissime pro sua gente pugnavit, & postremo cadentibus ab vtraq; parte multis, Romani sine victoria discesserunt.

Anno regni Clogionis memorati decimo, octavo Kalendas Ianuarij, natus est in Bethleem Iuda, dominus & saluator totius vniversi, Iesus Christus vnigenitus Dei filius, ex intacta semper virgine Maria, quo anno (teste Hunibaldo) edicto Cesaris Augusti, descriptus per capita Romano subiectus orbis imperio fuit, quod præter mysterij rationem diuina factam prouidentia, sensu non caruit ad literam Francis præbentibus causam.

Eodem quoque anno rex Clogio Phrisum suum genitum secundo, ad matris instantiam ducem eius constituit regionis, quæ mari Germanico adiacet versus aquilonem, ab eiusque ducis nomine Phrisia est dicta (sicut vult Hunibaldus) vsque in præsentem diem. Rursus post annos decem de consensu memorati regis Clogionis, & omnium principum gentis Francorum, idem Phrisus fuit sublimatus in regem, ea videlicet conditione, quod reges Phrisij omnes, sicuti & reliqui duces, regi Francorum perpetuo manerent subiecti, singulisque annis tributum cc. lxx. bouum soluerent, & cum Francis more cæterorum amicorum, contra hostes quoscunq; dimicarent.

Clogio autem Rex Francorū obiit post multa fortiter gesta, Anno regni sui tricesimo, qui fuit Dominica natiuitatis vicesimus annus, de cuius moribus, vaticinijs, oraculis, bellis, plura scribit Hunibaldus.

Trithemij

Opera
Historica

1111

Metus Fran-
corū omnes
nationes in-
uasit.Romanorū
expeditio in
Germaniam.
M. Lollius
dux Romanorū.Romani su-
perantur à
Francis in
bello.Clodomirus
Francorum
scriptor.Clogio rex
grauis an-
no 30.Lothildis re-
gina, sacer-
dos fuit, &
pontifex Pal-
ladis.Romanorū
expeditio in
Germaniam.Clogio rex
cum Tyberio
Cæsare pu-
gnat.IESVS
CHRIS-
TV SIMIL-
ITUDINA
DESCRIBITUR
DEI FILIUS.Phrisus Clo-
gionis filius
dux, à quo
Phrisia co-
mmunatur.
Phrisus dux
fuit primus
rex Phrisia.

*Herimerus
regnavit
annis 12.
Vir erat bel-
licosissimus.*

HERIMERVVS regis Clogionis maior natu filius, patri succedens, regnavit annis duodecim, vir bellicosus, & nimium audax: cuius regni anno tertio, Galli facta excursionē, vsq; ad Mosam peruenērunt, omnia quæ ad ius pertinebant Francorum, exceptis munitionibus, atq; castellis, hostili temeritate vastantes, & post hoc ad sua cum præda & spolijs festine retrocesserunt.

*Gallorum
inventus in
Mosam Si-
cambiorū.
Lex Sica-
mbiorum in-
sta.*

Verum postea cum ista Gallorum incursio regi Herimero innotuisset, ira commotus est, vocatosque ad se duces Ultramofanos, quorum irruperant negligentia Galli, secundum leges Francorum in eos statim animaduertit. Sic enim lege continebatur: *Princeps subre-
ge Francorum in potestate ducali constitutus, diligenter provinciam tuatur sibi commissam, Quod
si negligentia eius, regionem subintraverint hostes, si gentem leserint nostram, aut si rebus spoliauerint
incolas terræ, medium bonorum suorum regis marisupio pendat, & dux ne sit amplius, sed priuatus vi-
uat honore. Si volens introitum hostibus permisit, sepeliatur viuus, aut capite puniatur: vxores vero
eius cum liberis & rebus omnibus regis ministerio cedant.*

*Sicambri
deus stau-
erunt totam
Galliam.*

Deinde conuocatis in auxilium socijs, Germanis, Theutonicis, atque Doringis, rex Herimer in multitudine graui Galliam intrauit, & tanta eos cæde domuit, vt in multis annis pristinam nequiuērunt recuperare virtutem. Postremo tamē anno regni sui vltimo, cum iterum in Gallias traduxisset exercitum, & nimium audax, ne dicam temerarius aut præsumptuosus, pugnaret incautius, ab eis in bello fuit occisus: Anno domini tricesimo se-
cundo.

VICESIMVS.

*Marcomer
regnavit
anno 18.*

MARCOMIRVS frater memorati regis Herimeri, à Gallis perempti, germano succedens in regno Francorum, regnavit annis decem & octo, vir statura procerus, moribus asper, fauorabilis tamen amicis, hostibus autem metuendus, atq; terribilis, qui cum Romanis & Gallis prælia multa constituit, Moguntios, & Treuiros vna cum Agrippinis sæpe grauius afflixit.

*Treueren-
ses, Mogun-
tioses, Co-
lonienses.
Iesus Chris-
tus in Iu-
dea sub Pō-
ntio patitur.*

Anno regni eius secundo, vnigenitus Dei filius, dominus & saluator mundi Iesus Christus, ex Maria semper purissimaq; virgine sine cōmixtione virili homo natus, secundū eādem humanitatem Hierosolymis vrbe Iudæorū, sub Pontio Pilato Romanorum præfide, crucifixus, passus, & pro nostra salute mortuus & sepultus est: Descendit ad inferos, eripuit inde iustos, tertia die resurrexit à mortuis, ascendensque in cœlum, sedet ad dexteram patris, iudicaturus viuos & mortuos, & viuet in æternum.

*Romani le-
giones mit-
tunt in Brit-
tanniam.*

Anno Marcomiri regis decimo, Clodius Romanorum Cæsar exercitū duxit in Britannia, quam nunc Angliā vsitato vocabulo nūcupamus, eamq; armorū vi, simul & Orchadū in insulas Romanis tributarias fecit. Inter eundem & redeundum, Francos inter Mosam & Rhenum commorantes, licet non sine suorum sanguine, grauius afflixit.

*Claudius
Cæsar Bri-
tannia re-
gionem inter-
fecit.
Claudius
Cæsar dicit
filiam suam
Aruiaco
regi.*

Regnabat eo tempore in Britannia Guiderius, filius quondam regis Kymbelini: quo ab exercitu Claudij perempto in bello, mox pro eo surrexit Aruiracus frater eius, qui regium sibi diadema imponens, multisque Romanorum occisis, Claudium vsque ad naues est persecutus. Videns Cæsar, quod Aruiracum superare non posset, pacem obtulit, filiamque suam illi dedit vxorem, & Romanis tributum negatum recuperauit, auxilio quoque generi ad insulas Orehadum traduxit exercitum.

*Marcomer
autem rex
Francorum
supradictus,
mōritur
anno regni
sui octauo
decimo:
Anno domi-
nicæ natiuitatis
quinquagesimo,
in dictione
Romanorum
octaua.*

Marcomer autem rex Francorum supradictus, moritur anno regni sui octauo decimo: Anno dominicæ natiuitatis quinquagesimo, in dictione Romanorum octaua.

VICESIMVS PRIMVS.

*Clodomer
regnavit
annis 12.*

CLODOMER Marcomiri supra dicti regis filius, patri succedens, regnavit super Francos annis duodecim, vir inquietus, & multum bellicosus: de quo refert Hunibaldus, quod Romanis & Gallis fuit infestissimus, & nihil magis quam eorum delere memoriam cupiebat: vix erat annus, quo non ad minus semel expeditionem moueret in Galliam.

*Tres simul
apparuerunt
Soles.*

Anno regni sui primo, tres soles simul apparuerunt, qui paulatim in vnum redierunt: & secuta est per vniuersam Europam fames magna & ingens: mortalitas non solum hominum, sed etiam iumentorum.

*Moguntia
reparatur à
Romanis
destruata.*

Anno autem nono rex Clodomer cum magno suorum exercitu, Rheno transmissis & Mosam, Gallos expulit, amissa prius omnia recuperauit. Cum Romanis apud Moguntiam Germanorum auxilio, dimicauit, sed eos à reparatione vrbs cohibere non potuit. Moritur anno regni sui duodecimo: Dominicæ autem natiuitatis sexagesimo secundo, in dictione Romanorum quinta.

VICE-

ATRENOVS regis Clo-
quo regnavit, bellum
cum multis regni proceribus
in Mosam flumine, sub meri-

Anno siquidem regni
exercitum trans flumen d-

ditum maturauit in Fra-
rexi ple cum proceribus &

10 numero grauatus, cecidit
dedere spe & aculum, plur-

turbatus, de ponte repara-
Galli nunciatur in magna

gnam. Quibus auditis cot-
negabat & locutus: pugnan-

paterecer nisi natandi vi-
quasi, & salutem natand-

baltheo præcinctus & ent-
tate compulsi, omnes reli-

20 equos, alij manibus ac po-
uenerunt ad littus, multi

medio fluctuum perierunt
cipibus, quorum ista sunt

nor, dux Marcomer, du-
sexaginta tribus Francorū

sui sexto: Dominicæ nati-

RATHERVS, vel (vt a-
filius, post interitum m-

30 mus, audax, & fortis, qui g-
semper fortissime defensa

metuendus, Cuius anno f-
Christianos persecutione

cidit, & per omne imperium
Ratherus autem rex Fra-

gne, & iero vindicauit: sin-
xit sedes cum Germanis,

annos centum (vt supra di-
auit.

40 Post hæc tandem mo-
1 xxxix. in dictione Ro-

nomini suo dedicatam, à fi-
rius Francorum Arebaldus

nibaldus redegit in profam

RICHIMERVS regis R-
per omnia magnificus

superstitiosus, quippe qui l-

vincere & superare volebat

50 baldo, summus à gente Fra-

admisit.

Anno eius duodecimo, o-

uallare coeperunt. Contra c-

ringorum rex, & ipse Richi-

Theutonicis, iuxta sedes

letiter magnum produxerunt

Gothorum peremerunt, ca-

VICESIMVSSECVNDVS.

ANTE¹⁰ NOR regis Clodomeri filius, post patrem regnavit annis sex, qui toto tempore quo regnavit, bellum gessit cum Gallis atque Romanis, cuius tandem & occasione cum multis regni proceribus, miserabiliter interiit, quando (sicuti dicemus) ponte fracto in Mosâ flumine, submersus est.

Antenor rex regnavit annis 6.

Anno siquidem regni sui ultimo, ponte supra naues veterum more fabricato ex lignis, exercitum trans flumen duxit in Galliam, vastata regione, cum præda & spolijs multis reditum maturavit in Franciam. Cumque iam flumen pars maior transisset exercitus, & rex ipse cum proceribus & reliquis ultimis adhuc resideret ad littus, subito pons, equitum numero grauatus, cecidit, solutaque naues ab inuicem funibus ruptis, miserabile cunctis dedere spectaculum, pluribus in flumine cadentibus. Attonitus rex & animo nimirum turbatus, de ponte reparando cum his qui aderant coepit habere consiliu, cum ecce mox Galli nunciantur in magna pugnatorum multitudine, post tergum venire, parati ad pugnam. Quibus auditis consternati sunt omnes qui erant cum rege, quibus fuga tempus negabat & locis: pugnam vero interdixit minor exercitus. Igitur cum euasione nulla pateceret nisi natandi via per flumen, arma & quicquid potuit grauare, proiecerunt in aquam, & salutem natando tentabant. Rex etiam proiecta lorica, soloque super tunicata baltheo præcinctus & ense, sese cum equo submisit in vndas. Simili se periculo, necessitate compulsi, omnes reliqui submiserunt. Natate simul ceperunt vniuersi, alij super equos, alij manibus ac pedibus aquarum impetum sulcantes. Ex eis plures natando peruenierunt ad littus, multi etiam qui natandi non habuere peritiam, præfocati ab aquis in medio fluctuum perierunt. Inter quos & rex Antenor fuit submersus, cum nouem principibus, quorum ista sunt nomina: Dux Priamus, dux Clodius, dux Richimer, dux Antenor, dux Marcomerus, dux Walther, dux Clogio, dux Herimer, & dux Rutvicius, cum alijs sexaginta tribus Francorū nobilibus. Sicitaque periit rex Francorū Antenor, anno regni sui sexto: Dominicæ natiuitatis, sexagesimo octauo, indictione Romanorum vndecima.

Franci devastant Galliam satis infeliciter. Pons sub transitu exercitus fractus cecidit. Galli Francos insecuti in flumine conuenit transficere.

Rex Antenor cum nouem ducibus & sexaginta tribus nobilibus in flumine periit.

VICESIMVSTERTIVS.

RATHERVS, vel (vt alius scribit) Rhatherius, memorati regis Antenoris maior natu filius, post interitum patris, regnavit annis XXI. super Francos, fuitque vir magnanimus, audax, & fortis, qui gentem Francorum in gladio suo ab omni Gallorum incurfione semper fortissime defendebat, neminem timens, neminem expauescens, sed cunctis ipse metuentus. Cuius anno secundo, Nero imperator Romanorum facinorosus, primam in Christianos persecutionem mouit, Petrum & Paulum apostolorum principes, Romæ occidit, & per omne imperium multa credentium millia crudeliter nimis peremit.

Ratherius regnavit annis 21.

Nero perditurorum perditissimus homo.

Ratherus autem rex Francorū, Gallos multipliciter attriuit: patris interitum, armis, igne, & ferro vindicauit: fines genti ablatos, restituit: castella, vrbes, & mutationes construxit: fœdus cum Germanis, Saxonibus, atque Doringis regibus, quod Francus olim rex ante annos centum (vt supra diximus) pepigerat, renouauit, & regni Francorum terminos auxit.

Inter Francos & Saxones reformatur fœdus.

⁴⁰ Post hæc tandem moritur anno regni sui vicesimo primo, dominicæ natiuitatis LXXXIX. indictione Romanorum secunda, sepultus in vrbe Ratherdama, quam ipse nomini suo dedicatam, à fundamentis nouam construxerat. Cuius magnifice gesta pontifex Francorum Arebaldus & vates, carmine descripsit more præcorum, quæ postea Hunibaldus redegit in prosam.

Ratherdama.

Arebaldus pontifex & historiographus.

VICESIMVSQVARTVS.

RICHIMERVS regis Ratleri filius, patri succedens, regnavit annis XXIIII. princeps per omnia magnificus, audax, & bellicosus, in cultura idolorum gentis suæ nimium superstitiosus, quippe qui Romanos in numero deorum non solum æquare, sed etiam vincere & superare volebat. Quapropter multiplicatis per eum numinibus, mortuo Arebaldus, summus à gente Francorum pontifex & sacerdos constitutus fuit, quod & libenter admisit.

Richimerus regnavit annis 24.

Arebaldus Francorum pontifex obiit.

Gothi fines Saxonū anno inuaserunt.

Anno eius duodecimo, Gothi denuo in fines Saxonum effusi, regionem suo more devastare ceperunt. Contra quorum incurfus, Windekint Saxonum rex, Hermensidit Doringorum rex, & ipse Richimer Francorum rex, cum Germanis fratribus simul atque Theutonibus, iuxta fœdus antiquum, & annos ante paucos (vt diximus) renouatum, celeriter magnum produxerunt exercitum, & facta congressione, plus quam viginti millia Gothorum peremerunt, ceteros vulteratos & spoliatos verterunt in fugam.

Trithemij

Opera
Historica

gulas & templa, sed vrbes quoque singulas dedicarunt & vicos: nec erat numerus deorum inensibilium.

His temporibus Francorum summus erat sacerdos, pontifex, senior, & vates, nomine Vechtanus, de antiqua regum stirpe procreatus, Græco & Latino sermone facundus: in astronomia, in musica, in medicinis, & in philosophia Græcorum peritissimus, utpote qui & Romæ & Athenis multo tempore studium impenderat scripturis hominum müdanorum, cum quibusdam aliis condiscipulis suis. Qui tandem reuersus in patriam, filios regum atque nobilium, veterum consuetudine Francorum, sub quercu docebat.

Vechtanus Francorum summus Pontifex & vates, & historicus.

10 Multa scripsit in factis deorum, carminibus Græcis: veterumque historias regum, numero fecit Germanas, quibus iuuenum exercitauit ingenia, memoriamque plurimum erigebat. Hic anno regis Odemari quinto, periit paruo in flumine, cui nomen dedit submersus, ut à Vechtano Germanice dicatur, die Vecht vsque in presentem diem. Super cuius tumulum rex Odemarus nouam condidit urbem, quam suo nomine Odemarsheim nuncupauit, quæ constat vsque ad præsens, in finibus diocesis Traiectensis ecclesiæ.

Vechtanus Pontifex Francorum in aqua perit.

Odemarus autem rex Francorum pacificus, tandem post multarum conditionem urbium moritur, anno regni sui quarto decimo: Dominicæ natiuitatis cxxvii. indictione Romanorum decima, cuius corpus in Odemarsheim / ut viuis præordinauerat, sub pyramide sepelitur.

Odemarsheim oppidum à Fræcis cõditum.

VICESIMVSSEXTVS.

20 **M**ARCOMERVS Odemari regis filius, patri succedens, regnavit annis vno & viginti, qui habuit uxorem nomine Athildem, filiam Marii regis Britannia: de qua genuit septem filios, quorum ista fuerunt nomina: Clodomer primogenitus, patri successit in regno: Marcomer, qui ducatum tenuit apud Nitriones, vbi nominis sui condidit urbem *Marcoburgum* dictam: Clogio, qui periit in Britannia: Franc, qui fuit dux Cisthenanus apud Hogios, à Confluente vsque ad ostium Moeni fluminis, versus orientem, inter Moguntiacos, & Saxones Germanos, qui veterem urbem Helenopolim instauras *Franken-* fitit nuncupauit Merodac, in venatione apro percussus, interit: Nicanor, qui dux fuit insularum, ad ostia Rheni, & Odemarus, quem pater post mortem Vechtani, pontificem sacrorum constituerat, propterea quod in omni literatura gentili doctissimus euaserat.

Marcomer regnavit annis 21.

Marcoburg vrbis apud Nitriones à duce condita.

Frankenfurt vrbis iuxta Mœnum condita.

Doracius Francorum vates & scriptor.

Doracius magna apud Francos auctoritatis.

Phœbi, Franci Romanis & pace & bello semper fuerunt instructi.

30 Claruit eo tempore Doracius Francorum consiliarius, parens regum, & vates insignis; Vechtani quondam auditor atque discipulus, de regum nobili prosapia ortus, qui post hæc, Odemaro virâ defuncto, in summo pontificatu procerû electione successit. Hic tanta apud Francos auctoritatis obtinuit, & in tanta æstimatione habitus est, ut quasi nomen aliquod coleretur ab omnibus, & imperaret non modo plebi, quæ vellet, sed etiam regibus Francorum & proceribus cunctis. Historias gentis carmine scribens continuauit.

40 Pacem habuerunt Franci cunctis diebus, quibus regnavit Marcomirus, multumque sub eius directione, diuitijs, potentia, & honore creuerunt. Scribit Doracius in annalibus (ut Humibaldus testatur) quod Romani Francos & pace & bello semper habuere suspectos, tanquam futuros imperij subuersores, Phædi * oraculo dudum præmoniti, ac propterea totis sepe viribus in eorum interitum, licet frustra, conspirarunt. Nam sub Faramûdo rege postea, eiusque successoribus, & Galliam totam suis viribus obtinuerunt, & Romanum superauerunt imperium.

Marcomir autem rex Francorum præscriptus, moritur anno regni sui vicefimo primo: Dominicæ vero natiuitatis, cXLVIII. indictione prima.

VICESIMVSSEPTIMVS.

50 **C**LODOMERVS Marcomiri regis Francorum iam dicti maior natu filius, regnavit post patrem decem & septem annis, homo prudentiæ singularis, suis modestus, & humanissimus. Uxorem habuit Hasildem nomine, filiam ducis Rugiorum, de qua genuit tres filios, Farabertum, Nicanorem, & Roricum. Quorum primus (vti dicemus) patri successit in regno: secundus fuit rex Frisia: tertius non longe à Nouesio in aqua submersus, nomen suum flumini reliquit defunctus, quod *Rora* nuncupatur vsque in presentem diem. Locus autem submersionis Rorici, fuit inter Neocum castellum cisthenanum, & urbem veterem, quam incolæ Moradunum nuncupauerunt, quibus temporibus tam Francia quam Germania tota fuit à cognitione Christianæ fidei aliena.

Clodomer regnavit ann. 17.

Roricus dux Francorum in Rora submersus, vbi nunc est VVerdena oppidum & cenobium.

Clodomer autem rex Francorum, in pace mortuus est, anno regni sui xvii. Dominicæ natiuitatis, c. Lxv. indictione Romanorû tertia. Cuius tẽpore Galli meditabatur irru-

Trithemij

Opera Historica

priorem in Francos, Sed rex ipse Clodomerus motum eorum sapienter proueniens, ne id facerent, cohibuit.

VICESIMVS OCTAVVS.

Farabertus regnauit ann. 20.

FARABERTVS Clodomeri Francorum regis maior natu filius, patri succedens regnauit annis xx. incipiens anno dominicæ natiuitatis prænotato centesimo sexagesimo quinto, indictione Romanorum tertia: qui foedus & amicitiam dudum per Francum regem (vt supra diximus) contractam, & deinde per alios reges confirmatam, innouatam, & sæpius constitutione noua foborata, & continuatam, renouauit, & denuo ratificauit cum Germanis, Saxonibus, Doringis, Theutonibus, Marcomanis, & Cimbris, quod Romanis multum displicuit, & in arma concitauit.

Romanorum legionis in Germaniam, metu recesserunt.

Anno siquidem ipsius Faraberti regis sexto, qui fuit dominicæ natiuitatis centesimus septuagesimus primus, temporibus Lucij Aurelij Commodi Cæsaris, non ferentes æquis animis Romani tantam concordiam Francorum cum Theutonicis & Germanis, omni eam studio subuertere conati sunt. Missis itaque per Sarmatiam legionibus in Germaniam contra Dacos, Marcomanos, Theutones, Saxones, Germanos, & Francos, magnum suorum prouiderunt exercitum. Contra quorum incurSIONem reges prædictarum gentium, tantas pugnantium copias miserunt, vt dicti Romani, sine victoria recedere cum damno & confusione sint compulsi.

Romanorum aliam in Germanos expeditis, tempore Antonini Pii.

Anno regis Faraberti vndecimo, sub Antonino Pio imperatore, iterum Romani per Sarmatas exercitum reduxerunt in Germaniam, diuque pugnatum est acriter, & multi ab ytraque parte gladio vulnerati ceciderunt. De cuius belli modis, exitu, & miraculis imbrum, quæ tum pro Romanorum ferebantur exercitu, post Hunibaldum, in primo annalium volumine sufficientem digessimus narrationem, quam istic repetere superfluum iudicamus.

Britanni, qui nunc dicitur Angli, hæc Christi suscipiunt, Faganus & Diuianus episcopi Britannorum.

Farabertus autem rex Francorum, post multa fortiter gesta, moritur anno regni sui vicesimo: Dominicæ natiuitatis c. lxxv. indictione octaua.

Pontifices idolorum in Britannia plures.

Huius regni Faraberti temporibus, anno videlicet dominicæ natiuitatis centesimo octogesimo secundo, Eleutherius papa Romanus, ad petitionem Lucij regis Britannicæ, filii Coilli, misit in ipsam Britanniam (quæ nunc Anglia nominatur) Faganum & Diuianum episcopos, vt regi memorato, proceribus quoque & genti vniuersæ Britannicæ regni siue in insula verbum salutis annunciarent, & eos ad Christi fidem conuersos in nomine patris & filii & spiritus sancti baptizarent. Qui venientes ad locum destinatum, breui tempore non solum regem Lucium, sed & totius insulae populum ad fidem Christi conuerterunt.

Gildas & Galfredus Monemutensium, historiographi.

Fuerunt eo tempore in Britannia pontifices & sacerdotes idolorum plures, inter quos erant præcipui auctoritate Flamines xxviii. archi autem flamines tres, Landonensis, Eboracensis, & in vrbe legionum, quam super Oseam fluium in Glamorgantia, veteres muri & ædificia sitam fuisse testantur. Conuersi autem ad Christi fidem memoratis flaminibus, prædicti apostolici prædicatores eorum templorum idolorum, in vnus dei patris omnipotentis consecrauerunt honorem, totidem pro flaminibus episcopos: & pro archi-

Caradocus scriptor Francorum.

flaminibus, archiepiscopos instituentes. Scripsit de his latius Gildas in libro quem de victoria Aurelij Ambrosij regis Britonum prænotauit: & post eum Goffredus Monemutensis Brito, qui ad Ruperrum ducem Claudio Cestriae, historiam Britonum & successiones omnium regum eorundem, ex ordine à primo introitus gentis, cum Bruto ex Troianis, in insulam ipsam, vsque ad annum dominicæ natiuitatis sexcentissimum octogessimum nonum, in libris decem consummauit. Cuius contemperaneus Caradocus Lancarbanensis etiam Francorum regum successiones, annos, tempora, & gesta, luculento sermone descripsit.

VICESIMVS NONVS.

Sunno regnauit annis 25.

SVNNO Faraberti regis Francorum maior natu filius, patri succedens, regnauit annis xxviii. princeps fortis, strenuus, & audax, qui cum Romanis multageffit prælia simul & Gallis: tempore cuius Lucio rege Britannicæ (quem primum fidem diximus humilime suscepisse Christianam) sine liberis mortuo, Romani Seuerum senatorem miserunt in Britanniam cum duabus legionibus: qui cum Fulgenio prælia multa constituit, à quo tandem in obsidione vrbis Eboracensis, cum Romanis pluribus fuit occisus, cuius filium, Basianum nomine, susceperunt in regem.

Seuerus Romanus, in Britannia occiditur. Franci deus fauunt Gallis.

Eodem anno quo Seuerus in Britannia fuit à Fulgenio peremptus, Sunno rex Francorum Germanis & Saxonibus auxilia ferentibus, transmissio flumine apud castellum Delonum,

AN
Delonum, Gallias vastauit, victor. Reliqua vero que m...
rom, vate sequens in signis, carmine Latino, de quibus & r...
Moritur autem Sunno
minica vero natiuitatis c.

HILDERICVS Sunno
dragina: vir magnanimi
quam armis, gentem suam
lateque potenter extendit.
sed etiam Romanis esset ha
adeo inuisum erat & odiosu
bere vel nominare consue
Gloriabatur suo no
imidebant: nec prius genti
res historiarum, Francum n
armis & virtutibus Franci te
(sicut diximus) Romani, C
do) litore commoti, non al
audior iam memoratus: A
rege suo acceperunt, communi
habebantur, Francorum nomen
no honore assumptum.

Claruit his temporibus multitudinem Francorum vates, & patens regum, senescit, & scripsit. Tantaque ap semper obedirent.

Hic die natalis Hildericorum ipsius dei simulacrum coepit (vt mortis est dementi uas, ita vaticinabatur, n que mensura furore satis balans;

Veniet ab occiduo Fran Dardanyque veteres
Quicquid habet Gallie Inuicet omne tuo be
Hinc tibi cum dederit Quem statuerit princi
Tunc illo vincens, Fra De Romanorum quo
Magnus ecce Deus de Et frauzet aquilam les
Hunc sensum Hunobaldus c principum inter signa voca
Reges, inquit, Fra
coeperunt, de consilio pon
sumplerunt, ranis tribus abie
cum anteriore corporis part
erentis, & ore frementis n
desinebat, cum qua collum
uice alligatum videbatur co
Aquilam Romani hab
tem potentiam suprimere d
tes, pro altera sumplerunt i
uitadum suam Franci per

Delonum, Gallias vastauit, depopulataq; regione per gyrum, spoliisque ditatus remeauit victor. Reliqua vero quæ magnifice & pace gessit & bello, Hildegast philosophus Francorum, vatesque insignis, carmine Germanico, & post eum Hunibaldus prosa descripsit sermone Latino, de quibus & nos in primo annalium diximus.

*Hildegast
historiogra-
phus.*

Moritur autem Sunno rex Francorum anno regni sui octauo atque vicesimo: dominicæ vero natiuitatis c. c. xlii. indictione Romanorum sexta.

TRICESIMVS.

HILDERICVS Sunnonis regis maior natu filius, post patrem regnauit annis quadraginta. vir magnanimus, prudens, audax, & bellicosus, qui non minus prudentia, quam armis, gentem suam omni tempore fortiter defensus, & regni terminos longe lateque potenter extendit. Tantæ namque virtutis & potentia fuit, vt non modo Gallis, sed etiam Romanis esset haud mediocriter metuendus: quibus Francum nomen vsque adeo inuisum erat & odiosum, vt eam gentem nunquam aliter quam Germanam vel scribere vel nominare consueuerint.

*Hildericus
regnavit
ann. 40.*

Gloriabantur suo nomine Franci: quorum odio laborantes Romani vocabulum inuidebant: nec prius gentium vicinarum (Romanorum maxime & Gallorum) scriptores historiarum, Francum nomen communi voto Sicambriae populo concesserunt, quæ armis & virtutibus Franci totam pene Europam suo dominio subiecerunt. Nam antea (sicut diximus) Romani, Galli, & reliquæ nationes inimicæ, Francos (testante Hunibaldo) liuore commoti, non alio nominare vocabulo, quam Germanos. Sic etenim dicit auctoriæ memotus: *Maiores nostri non minorem pro nomine gentis suæ, quod olim à Franco rege suo acceperunt, communi decreto curam habuerunt, quam pro regno; quia gloriosum sibi fore arbitrabantur, Francum nomen non amplius in aliud commutare, semel à suis progenitoribus cum summo honore assumptum.*

*Francum
nomen Ro-
mani Si. A-
bria inuide-
bant sem-
per.
Inter Ger-
manos Fran-
cos compa-
rauerunt.*

Claruit his temporibus apud Hildericum regem, proceres quoque, & vniuersam multitudinem Francorum gentis, magno in precio Hildegast, philosophus, consiliarius, vates, & patens regum, senior, omnium doctissimus, qui sua tempestate miranda dixit, fecit, & scripsit. Tantæque apud suos affirmationis & auctoritatis fuit, vt eius imperio cuncti semper obedirent.

*Hildegastus
Francorum
philosophus,
vates, &
scriptor in-
signis.*

Hic die natalis Hilderici regis Francorum stans in templo Iouis, apud Neopagum, coram ipsius dei simulacro post preces pro impetratione vaticinii fusas, repente furere cœpit (vt moris est dementatis) carmine alirunarum, agitatoque capite ac manibus recuruatis, ita vaticinabatur, non versibus lege metrorum compositis vtens, sed rithmis abque mensura furore satis confuse prolatis, quorum interpretationem sic fecit Hunibaldus:

*Vaticinium
Hildegasti
in die nota-
lis Hideri-
ci.*

*Veniet ab occiduo Francis victoria Deo,
Dardani quoque veteres quem coluere maiores.
Quicquid habet Gallus, quicquid Germania tota,
Iuri cedit omne tuo bellicose Sicamber.
Hunc tibi cum dederit primum de nomine regem,
Quem statuent principes iam sine rege duces,
Tunc illo vincente, Francus sine fine regnabit.*

De Romanorum quoque imperio ita subintulit:
*Magnus ecce Deus dabit Franco lupanaria castra.
Et franget aquilam leo serpente collisam.*

*Et de impe-
rio Roma-
norum.*

Hunc sensum Hunibaldus de Francorum signis, quibus utebantur in præliis, quæ nos principum intersignia vocamus, exponit.

Reges, inquiens, Francorum ex eo tempore, quo bellum habere cum Romanis cœperunt, de consilio pontificum & vatum gentis suæ, arma siue intersignia hæc noua sumplerunt, tanis tribus abiectis, quas olim ex Scythia in albo vellere adduxerunt, Leonem cum anteriore corporis parte in vellere blauii coloris depinxerunt, pedibus ad capturam extensis, & ore frementis more aperto, cuius inferior pars corporis in caudam serpentis desinebat, cum qua collum aquilæ de subtus in vellere aureo expansisque alis depictæ, fortiter alligatum videbatur comprimere & suffocare.

*Insignia
Francorum
priscorum
sive arma
quæ fuerint.*

Aquilam Romani habuerunt pro signo dimicantes, quorum superbam & arrogantem potentiam suprimere & annihilare per fortitudinem simul & prudentiam cupientes, pro altera sumplerunt leonem: pro altera vero, serpentem. Per leonem namque fortitudinem suam Franci: per serpentem vero, sapientiam & prudentiam mystice designare

*Aquila nigra in campo coloris glauci.
Interpretatio armorum Francorum.*

Trithemii

Opera
Historica

volebant, quibus indubitanter se Romanos tandem superaturos sperabant. Quibus insignijs, siue armis, (quanquam improprie dicantur) omnes deinceps Francorum reges vsi fuerunt, vsque ad Clodouicum Christianum, qui pro leone, tria legitur lilia demissa coelitus assumpsisse, quod suo loco dicitur.

Prisca Francorum insignia, quando & quare desuerunt.

Regno tandem Francorum per filios Ludonici primi in duo diuiso, liliorum inter-
signe cum Francis remansit Gallis, siue occidentalibus: propria vero leonis, atque caudae
serpentis arma regnum Francorum orientale siue Germanicum retinuit, quod cum imperium
sibi Romanum habeat annexum, inter signijs prioribus in obliuionem deductis, aquila
imperij nota duntaxat vti consuevit, ab illo tempore diuisionis vsque in presentem diem.

Hildegastus nobilissimus Francorum doctor in omni scientia. Franci moribus adfuitque cultiores esse ceperunt.

Hildegastus etiam sapiens Francorum memoratus, nobilium filios docuit in citharis, 10
& in diuersis alijs instrumentis musicis, gesta maiorum carminibus lingua decantare ma-
terna, moribus gentem viuere ciuilibus, aedificare domos, & habitu incedere cultiores
monuit, & ferocitatem deponere iussit. Enimuero Franci parum eatenus cultum siue or-
natum curabant, tam in structuris, quam in indumentis. Quae omnia Hildegastus instituit
cultiora, & Romanorum superbiam non armis modo, verum etiam rebus & moribus
contundere ac domare sapientissime praecipit. Ex eo tempore Franci domos & amplio-
res & pulchriores aedificare ceperunt, variisque distinctas mansionibus. Quicquid enim
prioribus construxere temporibus, nimia simplicitate sui contemptibile fuit & rusticum:
quippe cum propter crebras mutationes sedium, habitare in campis assueti magis fuerint,
quam in ciuitatibus. Hinc Germani fumentes prouerbium, quod viderunt aliquid ver-
tusta simplicitate fabricatum, siue depictum, sic laudantes antiquitatem dicere consue-
uerunt: Das ist ein gut alt Fränkisch Werck. 20

Alexander Caesar, apud Moguntiam perimitur.

Reliqua Hildegasti mirabiliter dicta, scripta, seu facta, Hunibaldus commemorat.
Anno Hilderici regis Francorum vicefimo quarto, Alexander Mammæ filius, Caesar Au-
gustus Romanorum, apud Moguntiam Germaniae urbem, militari tumultu perimitur,
anno regni sui decimotertio.

Hildericus autem rex Francorum, eius nominis primus, post multa fortiter & ma-
gnifice gesta, moritur tandem anno regni sui quadragesimo: Dominica vero natiuitatis,
ducentesimo, quinquagesimo tertio. Indictione Romanorum prima.

TRICESIMVS PRIMVS.

Bartherus regnavit anno 13.

BARTHERVS Hilderici regis filius, patri succedens, regnavit annis XVIIII. cuius
tempore Romani bellum gesserunt cum Gothis, qui Istrum fluvium transmeantes,
eorum ciuitates deuastrabant & vrbes, quorum triginta millia occiderunt, sub ducatu De-
cii Caesaris, & filii eius. De Romanis etiam multi ceciderunt, inter quos & filius ipse Decij
Caesaris occubuit. Decius vero Caesar, iniquissimus Christianorum persecutor, dum fu-
geret, in gurgite cuiusdam paludis submersus est, cuius cadauer inueniri à suis nunquam
potuit.

Franci expeditionem mouent in Romanos.

Anno Bartheri regis decimo, cum Romani sub Gallieni lasciuientis imperio tor-
perent ocio, tempus rati adesse conueniens Franci, quo suas in eos contumelias vindica-
rent, auxiliantibus Germanis, Saxonibus, Bauris, atque Doringis, magnum adunauerunt
bellatorum exercitum, & ingressi hostium fines, omniaque igne deuastrantes, & ferro, vs-
que ad Rauennam incurfione peruenerunt hostili, praedaeque locupletati ad sua reuersi
sunt.

Alemanni Galliam Caesariam & Italiam.

Anno sequenti, qui fuit regis Bartheri vndecimus, Alemanni contractis copiis, ex-
ercitum fortem duxerunt in Galliam, vastaque regione ferro & igne, cum spoliis & praeda
multa in sua redierunt. Eodemque anno expeditionem contra Romanos mouerunt in
Italiam, & multa eis damna intulerunt, vindicantes iniurias, quas multiplices susceperant
ab eisdem.

Franci de nouo mouent in Galliam, Franci & in Hispaniam peruenerunt.

Anno Bartheri regis tertio decimo, qui fuit Dominicae natiuitatis ducentessimus
sexagesimus sextus annus, indictione Romanorum quartadecima, Franci, auxilio Ger-
manorum, & Saxonum, ingentem contraxerunt exercitum, & Rheno, Mosaque trans-
missis, sub Anthario, Luthero ducibus, intrauerunt Galliam, hostiliter omnia depopula-
tes: Antharius dux, filius erat Bartheri regis iam dicti Francorum: & Luther, filius exitit
Marbodi regis in Saxonia: à regione Tungrensibus proxima incipientes, & inde per Bel-
uacos ultra Sequanam hostiliter procedentes, vsque in Hispaniam peruenerunt, Terra-
conensem urbem nobilem obsidione cingentes, funditus eam destruxerunt.

Bartherus autem rex Francorum, tandem anno regni sui octauodecimo moritur,
anno

anno videlicet Dominicae
multiplicia gesta Hunibald

CLODIVS Regis Bar-
thari anno septem & viginti
prioris iniuria memores
runt amari, habentes in
laca Benaco durum satis
muntar.

10 Anno Clodij regis d
manis custodibus simul &
partem occupantes, septem
Clodius autem rex r
dominicae vero natiuitatis

VWALTER Clodij r
priniceps magnanimum
persecutione, Diocletianus
ecclesias, libros diuinos igni
curione miserabiliter afflig
isse vt Deum adorari praec
Romanis subiecit.

Anno Waltheri reg
tannia (quae nunc Anglia
Lucio rege, qui fidem Chri
diximus) anno centesimo
Romani Severum senator
apud Eboracum per Fulge
sus. Hoc quoque interfecto
plur. Quo etiam anno W
mani pro regni susceptione

Contra hunc Aselep
duabus Romanorum legi
voluntatem Caesarum & se
sis Romanis in pace custodi
Waltherus rex Fran
moritur anno regni sui octa
uorum i. x. quo ante terram

DAGOBERTVS Walth
uit annis XL. vir in subd
colebant vt patrem, & non
bentes metuebant. In adm
& vnicuique ius suu illarum se

Anno eius quarto Co
Asclepiadotum, Britanniae r
nuncio Romani. Constanti
non minus prudentem quan
rat, littori comperit applicui
tut, & impetrauit saluo tribu
firmiter soluendo.

Pace autem confirmat
mortuus est, cuius filiam, non
ni, & pietate in Deum nulli v
nuit Constantinum imperat
ribus cunctis consentientibu
Dagobertus autem rex
dominicae natiuitatis cccc x

anno videlicet Dominice natiuitatis cclxxi. indictione Romanorum quarta, cuius multiplicia gesta Hunibaldus sufficienter enunciat.

TRICESIMVS SECVNDVS.

CLODIVS Regis Bartheri, maior natu filius, patri succedens, super Francos regnauit annis septem & viginti: cuius anno tertio Romani missis legionibus, Alemanniâ, prioris iniuriæ memores, bello petierunt. Contra quorum incursum Alemanni processerunt armati, habentes in exercitu suo triginta millia pugnatorum. Bellum haud procul à lacu Benaco durum satis committitur, in quo Alemanorum quindecim fere millia perimuntur.

*Clodius regnavit annis 27.
Bellum fit inter Romanos & Alemanos.*

10 Anno Clodii regis duodecimo, Franci sub ducibus inuasert Galliam, & ex Romanis custodibus simul & Gallis multa millia peremerunt, & magnam interioris Gallie partem occupantes, septennio inhabitauerunt.

Franci devastarunt Gallias septennio.

Clodius autem rex Francorum post hæc moritur, anno regni sui vicefimo septimo: dominicæ vero natiuitatis cxcviii. indictione Romanorum prima.

TRICESIMVS TERTIVS.

WALTHER Clodii regis filius, post genitorem super Francos regnavit annis octo, princeps magnanimus, fortis, & bellicosus; cuius regni tempore publicata ubique persecutione, Diocletianus in oriente: & Maximianus, in occidente Christi subuertunt ecclesias, libros diuinos ignibus concremant, & Christianos decima post Neronem persecutione miserabiliter affligunt, & Diocletianus primo anno Waltheri regis memorati, se vt Deum adorari præcepit, qui & eodem tempore Alexandriam cum omni Ægypto Romanis subiecit.

Walther regnavit annis 8.

Christianorum persecutio decima fuit.

20 Anno Waltheri regis Francorum primo, secundo, & tertio, magni fuerunt in Britannia (quæ nunc Anglia nominatur) tumultus. Mortuo namque ante aliquot annos Lucio rege, qui fidem Christi primus cum sua gente suscepit, ab Eleuthero papa (vt supra diximus) anno centesimo octuagesimo quinto, temporibus Faraberti regis Francorum, Romani Seuerum senatorem in Britanniam pro regni susceptione miserunt. Quo etiam apud Eboracum per Fulgenium occiso, Bassianus filius ipsius Seueri, pro rege fuit admisus. Hoc quoque interfecto, Ceraulus regnum inuasit, qui Romanorum iussa contempsit. Quo etiam anno Waltheri regis Francorum secundo vitâ defuncto, Allectum Romanis pro regni susceptione miserunt.

Magni sunt in Britannia tumultus.

Seuerus.

Regum Britanniarum variatio.

30 Contra hunc Aselepiadotus vir bellicosus, fortis, & audax confurgens, ipsum cum duabus Romanorum legionibus interfecit, sibi que regni diadema imposuit, & contra voluntatem Cesarum & senatorum, decennio regnavit, iusticiam coluit, prouinciam exclusis Romanis in pace custodiuit.

Aselepiadotus Britannia rex potens.

Waltherus rex Francorum his temporibus quieuit à bellis, & postremo tandem moritur anno regni sui octavo: dominicæ autem natiuitatis, cccvi. indictione Romanorum ix. quo ante terramotus fuit.

TRICESIMVS QVARTVS.

40 **DAGOBERTVS** Waltheri Francorum regis maior natu filius, patri succedens, regnavit annis xl. vir in subditos pius, mansuetus, perhumanus: quem ipsi amore singulari colebant vt patrem, & non minus vt regem & dominum suum in magna reuerentia habentes metuebant. In administratione iustitiæ secundum leges Francorum acquisitissimus fuit, & vnicuique ius suum illatum seruans, iniuriam nulli fecit, fieri nec ab alio permisit.

Dagobertus regnavit annis 40.

Anno eius quarto Coelus dux Cestriae insurgens contra dominum suum Aselepiadotum, Britannia regem, ipsum Romanorum consilio interfecit. Quo lætati nuncio Romani, Constantium senatorem in Britanniam miserunt cum legionibus, virum non minus prudentem quam bellicosum. Quem vt Coelus, qui iam regnum occupauerat, littori comperit applicuisse, non ausus ei congregari, nuncios ad eum misit, pacem petiit, & impetrauit saluo tributo Romanis iuxta consuetudinem antiquam singulis annis firmiter soluendo.

Rex Britannia Aselepiadotus, à duce occiditur.

Constantius Romanus in Britanniam venit.

Pace autem confirmata, Coelus rex non diu postea infra diem quadragesimum mortuus est: cuius filiam, nomine Helenam, pulchritudine, sapientia, religione Christiana, & pietate in Deum nulli virginum secundam, Constantius accepit vxorem, de qua genuit Constantinum imperatorem postea magnum, & regnum cum ea Britannia, proceribus cunctis consentientibus, obtinuit.

Helena filia Coeli fit vxor Constantij & mater Constantini.

Dagobertus autem rex Francorum supradictus, moritur anno regni sui vndecimo: dominicæ natiuitatis cccxii. indictione Romanorum quinta.

Trithemij

Opera
historica

Clogio regnavit annis tantum duobus.

CLOGIO Dagoberti regis filius, patri succedens, regnavit annis duntaxat duobus. Nam secundo anno regni sui, Romani & Galli regnum Francorum in regionibus Cismosanis atrociter invadentes, omnia igne ferroque deaustare cœperunt.

Bellum Romanorum & Gallorum cum Francis. Dux Clodomer assumitur hostis. Clogio rex Francorum in bello perimitur.

At rex Clogio, contractis, ut potuit, copiis, auxilio Germanorum hosti occurrit, qui cum dimicare incautus, fuit occisus. Verum Franci propterea non desisterunt à conflictu, sed fortiter pugnaverunt. Clodomer enim frater ipsius regis perempti, retracto ex acie corpore, illius se induit armis, ut ipse rex esse putaretur à cunctis, & ne vel amici, cognito regis interitu, desicerent animis, vel inimici de victoria spem certam præsumerent, exultantes. Itaque dux Clodomer regis armis indutus, ad aciemque regressus, cum rex ipse putaretur ab omnibus, & suis constantiam, & hostibus metum iucussit. Tam fortiter pugnando bellum rebuit, quod Gallos cum Romanis tandem in fugam conuertit, victoriam obtinuit, spolia hostium collegit, & regnum ab interitu liberauit.

Clogio itaque rex Francorum, occubuit anno regni sui secundo: natiuitatis autem Dominica, ccc. xix. indictione Romanorum septima. Filios reliquit duos, quorum natu maior Helenus, annum tunc agebat viceesimum: iunior vero Richimer, octauum decimum. Lege autem fuit interdictum Francis, ne quem promouerent in regem, priusquam quartum atque viceesimum compleuisset annum ætatis. Hinc factum est, quod neuter filiorum Clogionis peruenit ad regnum, sed patruus eorum Clodomirus in regem fuit electus.

TRICESIMVS SEXTVS.

Clodomir regnavit ann. 18.

CLODOMIRVS frater Clogionis regis perempti, communi Francorum decreto in regem electus, post eum regnavit annis decem & octo, princeps insignis, prudens, & fortis, qui gentem suam custodivit in pace, & regnum Francorum ampliavit.

Romani Suevos grauius afflicerunt. Franci Suevis saluberrime iust.

His namque temporibus, cum Sueui grauius à Romanis afflicterentur, Francos, Saxones, atque Doringos in auxilium vocare statuerant: quos eo facilius confidebant inuenire voluntarios, quo nouerant eos semper Romanos habuisse exosos. At Franci alioqui Romanorum hostes antiqui, habito inter se consilio, petitioni Sueuorum facilem præbuerunt consensum, rati salubrius cum hostibus dimicare in terminis procul alienis, quam suis in proprijs.

Genebaldus Francorum dux exercitus.

Rex ergo Francorum Clodomirus, Genebaldum fratrem suum ducem exercitus ituri constituit, cui octoginta pugnarorum millia commisit: fecerunt similiter & alii reges à Sueuis in auxilium vocati, & conuenientes in vnum milites destinati, satis magnum constituerunt exercitum. Congressi autem Romani, acerrime pugnaverunt, plura eorum millia perimentes, cæteris fugâ salutem quarentibus, sicque Romani à Sueuorum finibus fugati sunt.

Romani à Germanis in fugam conuersi. Causa dissensionis inter Doringos & Sueuos. Doringum Sueuos in duello perimit.

Hac Germani victoriâ potiti, cum spolia in castris consueto more diuiderent, orta est inter duos milites periculosa contentio, quorum alter nomine Gunther Doringus: alter vero, Sueuus erat nomine Adelbertus. Causa turbationis ista fuit, quod Sueuus ille miles, Doringum norauerat de communi præda nescio quid clanculum sustulisse: quo negante, fuit exorta seditio grauis, Doringis, Doringum: & Sueuis defendentibus Sueuum.

Conspiratio Doringorum in Sueuos.

Verum cum Doringus furtum constanter negaret, Sueuus duello se probaturum veritatem obtulit: quod ubi permisissent principes, monomachia inter eos die præstitura committitur, in qua Doringus secundo congressu à Sueuo fuit occisus: cuius cadauer, cum vestimentis & armis fuisset nudatum, etiam furtum, super quo fuerat accusatus, penes eum latere compertum est. Qua confusione Doringi accepta, supra modum irati sunt: sed iram dissimulantes, consilium inter se postea habuere secretum, quomodo Guntheri casum de Adelberto vindicarent. Concluso autem tractatu, quod Sueuum eadem nocte interficerent, eorum centum viginti de secretanda re, conspirarunt in vnum. Nocte igitur insequente, super tentorium, in quo suspicabatur esse Adelbertum, silenter irruunt, postulaantes dari homicidam sibi ad occidendum. His vocibus excitati, ad arma Sueui concurrunt, suamque militem innocentem, aut defendere ab interitu, aut mori cum eo firmiter constituentes. Facto mox in Doringos impetu, centum illos viginti pene omnes trucidauerunt. Quod cum in castris Doringorum fuisset nunciatum, valde commoti, & quasi in furorem versi, mox arma corripiunt, factoque agmine, in Sueuos nil tale suspicantes profiliunt, clamores inftar furentium in excelsum tollunt. At Sueui non segnes, cum Doringos bonis reuocare verbis non possent à tumultu, & ipsi armis se induunt, ac fortiter obistere contendunt. Atrox inter amicos pugna committitur, in qua plus quam duo millia

Doringi cum Sueuis studiose consurgunt.

partis utriusque viri perimuntur: retrocesserunt postremo. Latuerat ista contentio non in eodem loco, sed causa: acceptum cognito tractantibus verum ubi quæ eos reformare nequiere cœteritiales, in quibus bellum & sedaretur commotio.

A N
partis utriusque viri perimuntur retrocesserunt postremo. Latuerat ista contentio non in eodem loco, sed causa: acceptum cognito tractantibus verum ubi quæ eos reformare nequiere cœteritiales, in quibus bellum & sedaretur commotio.

10 Ab eotempore Sueuorum presentem diem (vt Huni cum plures causam mutua Triennio autem exa

tingis: qui rebus suis plurimum regem Francorum multo pristinae confederatione sim. Erant eo tempore in insulis, Francorum regno vntur, metuens Romanorum 20 regnum molirentur incur

Habito autem cum p 10 tis in concione magnatum nismo referente, dudum intellexit eorum que hodie foribus in confederatos, & eius contractus eos ipsi luce tam clarus, optima causa, quoniam nobis Romani quos intratum nostrum, simul quod progenitores nostri multa 20 Propterea cautum Francorum boni, populum diuidere, negotia ubi in possumus sufficere, & hostium incurisione ineri nostram riam impedit, ne vobis contra

40 Quidam in his teneant & oritur videtur de fuisse amicus, nostram per quos tres annos vrassem vobis, vt cum Sueuis vel pacem cælestionis murum interponant, h

Super his consultatione magis cordi erat, quam nomine epistolis ad Sueuos atque illum de noua possessione suorum prædictis miserunt in gionis negotium de regis & patris, que scribitur sequens

QUANDO ET VNA

partis vtriusque viri perimuntur. Plures tamen Doringi amiserunt quam Sueui, & victi retrocesserunt postremo, necessitate compulsi.

Lauerat ista contentio & Francos & Saxones, quousque certatio finem accepit, qui non in eodem loco, sed in diuersis castra stationibus locauerant. Postea vero quam causa accepert cognitionem, pro pace & concordia inter dissidentes multis egeret tractatibus: verum vbi quælibet pars grauius & iniuria se læsam quereretur, plenam inter eos reformare nequiuerit concordiam. Inducias tamen, siue treugas, inter ipsos constituit triennales, in quibus bello partes abstinere iusserunt, donec tempore deferuisset ira, & sedaretur commotio.

10 Ab eo tempore Sueuos Doringi semper de perfidia habuere suspectos, & vsque in præsentem diem (vt Hunibaldus loquitur) occulto & manifesto in eos odio laborant, cum plures causam mutæ nesciant insecutionis huius.

Triennio autem exacto, cum finis adesset induciarum, Sueui bellum indixere Doringis: qui rebus suis plurimum diffidentes, legatos notabiles & insignes ad Clodomirum regem Francorum miserunt, & proceres regni magna cum instantia rogantes, vt sibi pristina confederationis intuitu contra Sueuos debitum & amicum ferrent auxilium. Erant eo tempore magni gentium motus in Britannia, & in cunctis adiacentibus insulis, Francorum regno vicinis, quorum consideratione rex Clodomirus angustiabatur, metuens Romanorum insidias, ne absente pugnantium exercitu, nouam aliquam in 20 regnum molirentur incursionem.

Habito autem cum proceribus regni consilio, rex Clodomirus Doringorum legatis in concione magnatum publica tale dedit responsum. Duce Henebaldio fratre nostro charissimo referente, dudum intelleximus, qua fuerit inter vos, amici Doringi, & Sueuos causa dissidii, & earum que hodie foribus instant occasio turbationum. Vobis nos ex multo fatemur tempore confederatos, & eius contracti violare fœderis nec volumus quidem illatenus, nec debemus. Sed vos ipsi luce tam clarius, optimi Doringi, cernitis, in quantum regnum Francorum versetur periculum, quoniam nobis Romani cum Gallis quotidie præ foribus imminet, diligentissime obseruantes introitum nostrum, simul exitum, si qualibet occasione regnum queant subuertere nostrum, quod progenitores nostri multi sanguinis effusione, vix tandem acquisitum stabilire potuerunt.

30 Propterea cautum Francorum nequaquam est visum consilio, his præsertim periculosis temporibus, populum diuidere, neglectisque propriis aliena defendere, cum ad alterum diis propitiantibus forsitan possimus sufficere, vtrumque autem, hoc est, nostrum regnum & vestrum his diebus ab hostium incursionem tueri nostra non sit in potestate. Nymia denique locorum distantia nos plurimum impedit, ne vobis contra Sueuos tam crebro possimus conferre suffragium, cum illi principum Rheni fluminis teneant & ortum: nos vero, vltima ostia & occasum. Veruntamen ne vobis omnino videamur defuisse amicos, nostro consilio placuit, vt nuncios ad Sueuos dirigamus nostros atque legatos, per quos triennales rursus vobis inducias obtineamus & treugas. Interea consilium habeant Doringi, vt cum Sueuis vel pacem consequi valeant æternam, vel alio quocunque medio necessarium defensionis murum interponant, hoc est, vel ex suis vel ex alienis gentibus amicis.

40 Quibus à rege Francorum prolatis, Doringorum respondere legatis: Optima est, o rex & vos principes Franci, consultatio vestra, si tamen inducias triennales à Sueuis poteritis impetrare pro nobis. Quod vero consulistis, vt vel ex nobis, vel ex gente qualibet aliena defensionis inter nos murum ponamus & Sueuos, & regis nostri sententia est, & procerum omnium gentis Doringorum, super quo nostram precamur consultationem audite, simul & auxilium tanquam fideles amici præbeite. Terra nobis est & amplitudine contra meridiem lata, & fructuum vberitate fecunda, cuius vltimi fines determinant inter Sueuos atque Doringos. In quam si ex vestris ponere incolas volueritis & duces, erunt vobis & regno Francorum proculdubio perpetuum in bonorem & commodum: Doringis vero defensionis in murum: & Sueuis in metum. Nulla difficultas donationis interuenire poterit, qua minus principum & gentis Doringorum oblatione voluntaria in vestra sit potestate.

50 Super his consultatione præhabita, Franci consensere libenter, vt pote quibus nihil magis cordi erat, quam nomen Francum dilatare, simul & regnum. In primis igitur missis epistolis ad Sueuos atque legatis, pacem Doringis ad triennium impetrarunt, consilium de noua possessione suscipienda fecerunt tenentes. Deinde suos cum legatis amicorum prædictis miserunt in Doringiam, vt propositum super donatione promissæ regionis negotium de regis & procerum sententia confirmarent. Quibus omnibus rite peractis, que scribitur sequentibus.

QUANDO ET VNDE FRANCI PRIMVM VENERINT AD Menigauum Pæpolianum, sequitur.

C

Trithemii

Opera
Historica

præfuit annis xii. Clodoveus autem genuit Gosvvertum, qui præfuit annis xxvi. Cuius anno vi. Conon papa Romanus, sanctum Kylianum monachum Scotum ordinavit episcopum, & misit eum ad Francos Orientales prædicare fidem Christi: Gosbertus autem, genuit Gosbertum iuniorem, qui præfuit annis xiiii. Gosbertus autem iunior, genuit Hetanum, qui præfuit annis xx. Quo sine virili semine mortuo anno Dominicæ natiuitatis septingentesimo ac quadragesimo, indictione Romanorum octava, ducatus Franciæ Orientalis sine duce per mansit annis duodecim, sub ditione Pipini maioris domus. postea regis Francorum, quem filio suo Magno Carolo commisit.

*S. Kylianus
fuit episcopus.*

*Ducatus
Franciæ Ori-
entalis vacat
ann. 12.*

Duces itaque fuerunt in Francia Orientali, sibi per annos quatuordecim supra quadringentos, inuicem succedentes, numero xxxi. qui septenarium sacrum constituunt, ordine triplicatum, nec à mysterio alienum. Anno autem Dominicæ natiuitatis septingentesimo quinquagesimo secundo, indictione Romanorum quinta, Pipinus ex maiore domo, iam in regem Francorum (vt supra dictum est) sublimatus, ducatum sæpe dictum Franciæ Orientalis, Sancto Burghardo, ecclesiæ Wirceburchensis primo episcopo, & successoribus * eius, in perpetuum tradidit proprietatem.

*Duces fue-
runt 21. apud
VVirceburch.*

** Hæc præ-
sules & du-
ces Franco-
rum Ori-
entalium, or-
dine cuncto-
rat ad suam
vltimam sta-
tionem Trithemio,
in cõpendio deo-
vig. Franco,
adit Basileæ,
T. 1. 1. 1.
Histor. Ger-
man. folio
323.*

Ex eo tempore præter episcopos Wirceburchensis ecclesiæ, vsque in præsentem diem, iure nullus ducatum sibi vendicare potuit Francia memoratæ, quamuis quorundam regum & imperatorum ecclesiæ Romanæ rebellium & excommunicatorum temeritate non iure, quasi in vindictam sui, aliquando contrarium fuerit attentatum, inter quos

Conradus eius nominis tertius, postea imperator, cum Sueuus esset natione, ducatum Franciæ Orientalis permissione regia sibi violenter vsurpauit, quem tamen cum satisfactioe multiplici, postea Cæsar factus, ecclesiæ restituit.

Hæc per digressum historiæ necessarium de origine, genealogia, & successione ducum gentis Orientalis Franciæ breuiter perstricta sufficiant: ad regum iam nunc Francorum, vnde recessimus, ordinem reuertamur. Clodomirus autem rex Francorum, post multa fortiter gesta, tandem moritur, anno regni sui decimo octauo: Dominicæ autem, cccxxxvii. indictione Romanorum x.

TRICESIMVS SEPTIMVS.

RICHIMERVS Clodomiri regis maior natus filius, patri succedens, regnavit annis xiiii. qui cunctis regni sui diebus, cum Romanis & Gallis in contentione semper fuit, auxiliantibusque Genebaldo patruo, duce videlicet Orientalis Franciæ, apud urbem Peapolitanam residente, cæterisque Francorum principibus, Doringis etiam, Saxonibus, atque ferocibus amicis Germanis, multoties cum eis victor bellauit, magnaque clade affecit.

*Ducatus
Orientalis
Franciæ,
solus est
præfuit ec-
clesiæ VVir-
ceburchen-
sibus.
Conradus
3. non dux
Fraciæ, sed
inuasor.
Richimer
regnavit
annis 13.*

Anno regni sui quarto contractis amicorum suffragiis, in multitudine pugnatorum maxima, Galliam ingreditur, & omnia igne, ferroque depopulatur. Contra quem Tiberianus Romanorum præfectus, ad bellum grandem quoque suorum mouit exercitum, qui coniuncti manibus ad certamen diu ancipiti Marte pugnaverunt, & plures ab vtraque parte ceciderunt precepti. Postremo tamen victi sunt Galli, & per fugam salutem

*Inter Fran-
cos & Ro-
manos bel-
lum com-
mittitur.*

40 querere compulsi.

Anno Richimeri regis sexto, indictione quarta, coadunati turmatim in vnum Romani cum Gallis, sub Constante, filio Constantini Cæsaris Magni, bellum Francis indixerunt. Rex autem Richimer, cum princeps esset magnanimus, fortis, & audax, nihil ter-ritus, in auxilium Theutones, Germanos, Saxones, & Doringos ex more vocauit amicos: quibus adunatis cum Francis, exercitum ducentorum fere millium Romanis obiecit & Gallis, cum quibus animosè pugnavit. In prima congressione victores Romani fuerunt, in secunda victi & superati, cum detrimento suorum fugerunt.

*Fractis bel-
lum rursus
indixere
Romani.*

*Romani su-
perantes à
Francis in
bello.*

Anno regni sui vltimo, Richimerus Francorum rex denuo cum Romanis incaute pugnatus in bello fuit occisus, anno videlicet regni sui tertio decimo, dominicæ vero

50 natiuitatis, trecentesimo quinquagesimo: indictione Romanorum octava.

TRICESIMVS OCTAVVS.

THEODOMIRVS Richimeri præfati regis filius, regnavit post interitum patris sui annis decem, qui cunctis regni sui diebus, cum Romanis in contentione vixit, & multa contra eos vario euentu prælia consummatuit: mater eius, Hastila nomine, filia regis Saxonum fuit. Habitabant eo tempore Francorum reges in finibus Tungrorum, trans Mosam fluuium, in castro quod antiquitas Dispartum nuncupabat. A termino autem Francorum, vsque ad Ligerim flumen, morabantur Galli, sub ditione Romanorum: post Ligerim vero, Gothi fuerunt, cum diuersarum nationum gentibus permixti.

*Theodomer
regnavit
ann. 10.*

*Reges Fran-
corum sedes
apud Dis-
partos &
Tungros
fuit.*

Trithemij

Opera
Historica

Franci nuquam quiescere desierunt. Franci Orientales Rhenum transiunt. Vrbis Treuironum a Francis diripitur.

Francorum regni fines his temporibus ultra Mosam valde ampliat fuerunt, magnamque Galliae partem occupauerant, Romanis licet inuitis. Nec destiterunt a caeptis, quousque tandem ab hinc in antea computando, intra annos ferme septuaginta, vniuersam Galliam suo dominio subdiderunt.

Temporibus memorati regis Theodomiri, Dagobertus Genebaldi primi ducis Francorum Orientalium filius, & post patrem in principatu successor, contracta multitudine pugnatorum Rhenum transiit, Galliam Cifthenana, direptis spoliis, igne vastauit, & ferro. Vrbem Treuironum vetustissimam, temporibus Abrahæ Iudæorum principis constructam, spoliavit & incendit.

Rex vero Theodomirus, tandem a Romanis Galliam inhabitantibus, vna cum Hastila matre sua comprehensus, capite truncatus, interijt anno regni sui x. natiuitatis vero dominicæ, cccLx. indictione Romanorum tertia.

TRICESIMVS NONVS.

Clogio regnavit ann. 13.

S. Antonius moritur.

Iulianus a postata pugnat cum Alemanis.

Franci Germaniam occupant.

Franci Galliam usque ad Soaniam obtinent. Romanorum legiones in Germaniam.

Bellum Romanorum cum Saxonibus.

CLOGIO regis Theodomiri filius, patri succedens, regnavit super Francos annis decem & octo, princeps animosus, fortis, & prudentia singularis: qui multa cum Romanis & Gallis praelia commisit, paternamque simul & maternam necem in sanguine plurimorum hostium dure vindicavit: cuius anno primo, sanctus Antonius abbas heremita, ad dominum migravit, mensis Ianuarij septi mædæima die, anno ætatis suæ. c. v.

Eodem quoque tempore Alemanni bellum cum Romanis habuerunt, non longe a Rheno, in finibus Argentinensium. In quo quidem praelio, multi ab vtraque parte ceciderunt: plures tamen ex Alemanis fuerunt occisi, quam ex Romanis, quorum duxerat exercitus Iulianus Cæsar, dei contemptor & apostata.

Clogius rex Francorum, necem cupiens vindicare paternam, ingentem contraxit exercitum, & potenter ingressus Galliam, urbem Cameracensem expugnauit, vbi plures Romanorum inuentos, sine commiseratione peremit.

Inde progrediens, Galliam suo regno vsque ad Soanam fluuium subiecit, aduersus quem Romani plus insidijs quam viribus certantes, nihil potuerunt.

Anno Clogionis regis Francorum decimo tertio, interea quod duces cum exercitibus deuastabant Gallias, Valentinianus Romanorum Cæsar, legionibus per Sarmatiam in fines Germanorum latenter celeriterque introductis, bellum cum Saxonibus gessit, in finibus Francorum, cis Oderam, non procul a mari: in quo multi ab vtraque parte gladio ceciderunt occisi. Victoria tamen postremo cessit Romanis, & victi Saxones, fugam inierunt.

Rex autem Clogio moritur anno regni sui xvi. (qui fuit dominica natiuitatis cccLxxviii. indictione Romanorum sexta) relinquens tres filios ex regina: Marcomirum, qui patri successit in regno: Dagobertum, qui post interitum fratris iam dicti, regnum tenuit, sub nomine ducis, vt suo inferius loco dicemus: & Hectorem, cognomento Degenbart, ex quo Pipinus & Carolus Imperator postea Magnus, suam duxerunt profapiam: quemadmodum in secundo volumine diximus.

QUADRAGESIMVS.

Marcomir regnavit annis 15.

Bellum Francorum cum Romanis quatuor annis.

Franci Romanos in bello vicunt.

Maximus imperii nomen sibi usurpat. Maximus quomodo venit in Britanniam rex.

MARCOMIRVS Clogionis maior natu filius, patri succedens, anno prenotato in regno Francorum, regnavit annis quindecim, princeps magnanimus, fortis, & audax, qui multa cum Romanis praelia commisit.

Anno siquidem regni eius primo, bellum contra eum mouerunt Romani, Gallorum copijs adiuti, quibus ille cum Francis & Saxonibus intrepida congressione occurrit, non longe ab vrbe Colonia: pugnavit fortiter, & hostium plura millia prostravit, spoliaque diuisit inter auxiliares & amicos. Annis quatuor duravit hoc bellum.

Franci autem ingenita ferocitate animosi, ad pugnam Romanos (non secus quam leo caniculam vnguibus dilacerare consuevit extensis) exceperunt, morti confestim & sine commiseratione destinandos. Quadriennio tandem elapso, considerantes Romani, quod Francos domare sibi que subicere non possent, legionum reliquias, quæ remanebant per editum reuocantes, ad alia loca destinarunt. Franci tamen ab infestatione Gallorum propterea non cessantes, quæ cœperant, continuabant.

Anno Marcomiri regis Francorum nono, indictione Romanorum decima quinta, Maximus Britannia rex, Cæsarum profapia ortus, nomen & diadema Romani imperij suscepit, a militibus in Anglia constitutus.

Hunc ante paucos annos Britannia rex Octavius filio carens, de procerum consensu a Roma vocauit in Britanniam: matre namque Brito: patre autem, Romanus erat: & dedit ei filiam suam

filiam uxorem, cum qua, Orem vocatus in Britanniam cum eo remansit, paucis annis & Valentis Cæsaris mente, & quædam impatiens remanserunt militibus, quæ ut Cæsar a militibus omnemque nobilitatem gloria dicitur) in vnum conuenem animi, vt de iudicis Anno igitur Marcomir cccLxxviii. indictione cum ingenti multitudine legionis hostiliter vastauit. moritur, quæ ab illo tempore presentem diem, quam tu reges Francorum vicarium motu tanta multitudinis contraxit, procedensque octo quindecim Francorum militibus est: quippe qui multos quot reperit, sine misericordia milites, & populus omnis Maximus vero, etiam Tyrannus Hac de Iulbalcho & Franci contulit duci Conano, qui que cum ea bona parte exedine copiarum discedens centes suo imperio non diestentes. Interea Gratianus Romanus vsurpasse imperium cepisse Gallias, contractis sistentem cum exercitu inter baldi magistrum militum super occisus. Conanus autem, quæ quentes a Gallis & Romanis fortiter occurrentis, viriliter in fugam conuertit. Conationem, cum nobilibus suis Britannia dimiserant, ad se Africa, ne generis propago defuit triginta millium pugnatorum fuerunt centum milia nauiganerant. Ex his multi nati dimiserant cum paruulis suis: quæ omnis populus eius, cum esset dicere, nulla ratione conferre commissionis nuptialis nulli Fuit in diebus illis subtrine Dionous, qui mortuus est Maximus rex profecturus in Britanniam habebat vnicam no iudicio speciosissimam, & vna de Britannia rex, filiam me

suam vxorem, cum qua, Octauio mortuo, totius insulæ regnum obtinuit. Venerat autem vocatus in Britanniam cum exercitu militiæ Romanorum, & maior pars militum cum eo remansit, paucioribus numero in Italiam reuersis. Deinde post mortem Valentiniiani & Valentis Cæsarum, anno regni sui Britannici quinto, in superbiam elatus mente, & quietis impatiens, Cæsarem se constitui Romanorum fecit ab his, qui cum eo remanserant militibus, contra Gratianum, quem sibi Romani præfecerant. Mox itaque vt Cæsar à militibus salutaris est, Britanniæ regnum vicario procurandum commisit, omnemque nobilitatem & iuuentutem militiæ totius insulæ Britannia (quæ nunc Anglia dicitur) in vnum conuocans, cum eis in Galliam nauigauit, talem habens intentionem animi, vt deuisis Galliis, Romam proficisceretur, sibi que imperium subijceret.

Anno igitur Marcomiri regis Francorum nono, dominicæ vero natiuitatis cccclxxxvii. indictione Romanorum quintadecima, Maximus Britannia rex, cum ingenti multitudine suorum nauigio intrauit Gallias, & omnia per circuitum regionis hostiliter vastauit. Et primo quidem applicuit cum nauibus ad littus terræ Armorica, quæ ab illo tempore & deinceps Britannia noua, siue minor dicta est, vsque in præsentem diem, quam tunc inhabitabant Franci, sub moderamine ducis Iubalchi, quem reges Francorum vicarium regni illis in locis constituerant. Dux autem Iubalchus introitu tantæ multitudinis gentium haud mediocriter turbatus, copias vt potuit suorum contraxit, procedensque obuiam uenientibus, cum eis bellum commisit, in quo ipse cum quindecim Francorum millibus fuit occisus, cæteris fugâ salutem querentibus.

Denique vt nominis sui terrorem cunctis per gyrum incuteret, magna crudelitate vsus est: quippe qui mulieres, & virgines, senes & iuuenes, paruulos & infantes, quot quot reperit, sine misericordiâ trucidauit. Erant autem Franci reges, duces, nobiles, milites, & populus omnis, idolorum vana superstitione adhuc obcæcati atque polluti. Maximus vero, etsi Tyrannus, tamen cum omni militia, & populo suo fuit Christianus. Hac de Iubalcho & Francis obtenta victoria, Maximus principatum illum Armoricum contulit duci Conano, qui fuit ex fratre nepos Octauii regis Britannia supradicti, relictaque cum ea bona parte exercitus Britannorum ad custodiam, ipse cum reliqua multitudine copiarum discedens inde, per vniuersamque Galliam discurrens, contradicentes suo imperio non minus crudeliter quam potenter bello & armis fecit obediens.

Interea Gratianus Romæ Cæsar, intelligens Maximum sibi nomen & diadema Romani vsurpasse imperii, egressumque magno cum exercitu de Britannia vastare cœpisse Gallias, contractis & ipse copiis, contra eum mouit in Galliam, & urbem Parisiensem cum exercitu intrauit. Congressus postea cum Maximo, prodicione Meroaldi magistri militum superatus est, & fugâ lapsus, venit Lugdunum: vbi postea fuit occisus.

Conanus autem, quem Maximus regem in Armorica regione constituerat, frequentes à Gallis & Romanis, qui erant in Aquitania, incursiones sustinebat, quibus ille fortiter occurrens, viriliter cum eis dimicabat, multisque eorum peremptis, reliquos in fugam conuertit. Consecutus postremo pacem, & quietam Armorici regni possessionem, cum nobilibus suis cœpit habere consilium, quomodo vxores & liberos, quos in Britannia dimiserant, ad se quantotius facerent cum omni suppellectili perducere domestica, ne generis propago deficeret.

Militum vero numerus, qui de Britannia venerant cum Conano in Armoricam, fuit triginta millium pugnatorum: Plebanorum vero & agricolarum (vt Galfredus est auctor) fuerunt centum millia, qui omnes iussione Maximi de Britannia in Armoricam nauigauerant. Ex his multi non habebant vxores: cæteri vero qui habebant, eas in Britannia dimiserant cum paruulis, quando Maximum sequi cogebantur. Conanus autem & omnis populus eius, cum essent Christiani, filias Paganorum idola muta colentium vxores ducere, nulla ratione consenserunt. Quæ, etiam si fuissent Christianæ, cum Gallis tamen commissionis nuptialis nullum eis placuit habere commercium.

Fuit in diebus illis subregulus quidam in Britannia (quæ nunc Anglia vocatur) nomine Dionotus, qui mortuo Caradoco fratre suo, Cornubiæ tenebat principatum, cui & Maximus rex profecturus in Galliam, vt viro prudentissimo, commendauerat regnum. Is filiam habebat vnicam nomine Vrsulam, inter omnes Britannia virgines cunctorum iudicio speciosissimam, & valde Christo deuotam. Conanus ergo nouus Armoricarum de Britannia rex, filiam memorati principis Cornubiæ Dionati Vrsulam non solum

Maximus
Romani
9-
supratur
imperij.

Maximus
rex Britan-
nia, intrauit
cum militibus
Galliam.

Iubalchus
dux Fran-
corum in
Armorica,
cum 15000
occiditur.

Conanus fuit
rex in Ar-
morica.
Maximus
omnem Gal-
liam sibi sub-
iecit.

Gratianus
contra Ma-
ximum Se-
nit in Gal-
liam.

Conanus
rex Armo-
rica plura
gessit bella.
Consilium
de vxoribus
adducendis
ex Britan-
nia.

Militum fue-
runt 30000
millia: ple-
banorum
100000.

Omnes di-
miserant vx-
ores in Bri-
tanniam.

Conanus
rex Britan-
nia noue, id
est, Armo-
rica.

Dionotus
Cornubiæ
princeps, pa-
ter S. Vrsulæ,
Vrsulæ Vir-
go pruden-
tissima,
S. Vrsula in

Trithemij

Opera
Historica

optime nouerat, sed etiam valde amabat. Vnde misit ad eum nuncijs & epistolis, petiuit eam sibi in vxorem transmitti. Secundo petijt, quatenus vxores liberoque militum & plebanorum in Britannia, cum exirent mariti Maximi insu, dimissas nauibus imponerent cum earum suppellectili, & in Armoricum ad se regnum transmitteret. Tertio mandauit, vt secundum numerum, quem expresserat literis, mitterentur virgines, pro militibus de nobili profapia, nobiles: & pro plebanis, quoque plebanæ, quas sibi vxores ducerent singuli, qui tunc coniuges non habebant.

Conanus petiit à Dio- natio puellas nobiles. Vxores et- iâ petiit mi- litu & ple- banorum.

Nobilium 11000. qui- garum ve- ro 60000 virgines & mulieres. Summa su- it puellarum 71000.

71000 puel- le in pesis nauibus pe- riclitantur in mari.

Puellarum pars maior submersa: reliqua cap- ta à Bar- baris. VVanius & Melga Hu- m & Picti caperunt eos.

71000 puel- le omnes fuerunt Christiana.

Galfredus Britannia historia scriptor. Anglia Sa- ris nuncu- pata.

Marcomir rex Franco- rum prauis, nec Maxi- mo consule- bat, nec Ro- manis.

Gnauius & Melga de- ustarunt Britannia. Gratianus comes latio- nes fugauit de Britan- nia.

Maximus Casar sedem regis posuit apud Tre- uerim. Consilium episcoporum celebratur Treueri.

Dionotus viso Conani nuncio, & cupiens satisfacere ipsius desiderio, collegit ex di- uersis Britannia: prouincijs filias nobilium vndecim millia de cæteris vero, ex inferiori genere sexaginta millia, virgines & mulieres, quas omnes ad certum diem intra Londonia: mœnia conuenire præcepit. Naues quoque ex cunctis Britannia: littoribus iussit ad- duci, quæ sufficerent ad tantæ multitudinis euectionem. Quod, licet multis in tanto ce- tu placuisset, displicebat nihilominus & multis, quæ maiore parentes & patriam dilige- bant affectu. Nec desuerunt aliqua: forsân, quæ castitatem nuptiis præferentes, in qualibet terra maluissent vitam amittere quam maritari.

Paratis tandem ad euectionem necessarijs, mulieres præfecturæ naues ingrediun- tur, & per Tamensem fluuium maria penetrant. Postremo cum vela inflederent versus Armoricanos, hoc est, ab aquilone ad austrum, subito grandis in mari tempesta exori- tur, & diuisa classe, naues ab inuicem separantur. Magnum cunctis instabat periculum, & maior pars nauium in profundum maris dissipata, & cum mulieribus submersa est. Quæ vero tantum euasere periculum, appullæ sunt in Barbaras nationes, & insulas maris, & ab ignota gente siue trucidata, siue perpetuam in seruitutem sunt mancipata. Inciderant en- im in exercitum nefandorum principum, Wanij & Melgæ, qui mercede conducti Cæ- saris Gratiani, Britanniam primo, ac deinde maritimas nationes, & insulas circumiacentes, in odium Maximi deuastabant, à quibus crudeliter pro castitatis amore per- icerunt.

Erat autem Wanius (aut si malueris Gnauius more Gallorum) rex Hunorum: Mel- ga vero Pictorum, quos Gratianus imperator mercede conductos, miserat in fines Ger- mania: simul & Gallia:, vt affligerent eos qui partes Maximi sequebantur. Circa mari- tima ergo pedestri simul & nauali seuiantes incurfus, prædictis mulieribus & puellis in eas regiones à vento projectis occurrunt: quas, cum essent & pulchræ & Christianæ, suam in commissionem sollicitabant. Verum vbi nefandorum turpitudini consentire mu- lieres in Christo fideles recufarent, ab impijs miserabiliter occisæ sunt.

Hanc autem lamentabilem sanctarum vnius & septuaginta millium virginum ac mulierum, præter infantes & paruulos, historiam Hunibaldus non refert, sed memora- tus auctor Galfredus Monemutensis in fine quarti libri, de origine gentis, & gestis regum Britannia: insulæ, quæ primo dicebatur insula Gigantum: deinde à Bruto rege primo di- cta fuit Britania: postea nuncupata est Albion: & postremo nomen Anglia: sortita, retinet in hunc diem.

Marcomirus vero supradictus Francorum rex, quia vir prudens erat, sic principatus sui temperabat habenas, vt nec partes Maximi sequeretur, nec Gratiani, propterea quod ille Francis abstulerat, multis eorum crudeliter & sine ratione peremptis, Armoricam: & iste Romanos regetet, gentem ab origine Francis inimicam. Continuit ergo se pru- denter in terminis regni, malens hostem consumi ab altero, quam fauorem patrare i- nimico.

Post cædem puellarum, prædicti duo reges, Gnauius Hunorum, & Melga Pictor- um, ad complacentiam Cæsaris Gratiani, Britanniam omni militia (sicut diximus) per Maximum destitutam, hostiliter inuadentes, igne & ferro stragem fecerunt ingentem, & innumerabilem populi multitudinem crudeliter occiderunt. Quod cum nuntiatum fuisset Maximo regi, eo tempore apud Treuiros commoranti, misit Gratianum quen- dam municipem, cum duabus legionibus in Britanniam, vt hostes inde propelleret. Erât autem cum Hunis & Pictis, Scoti, Daci, & Norvvegij, quos Gratianus omnes facta con- gressione fugauit in Hiberniam.

His temporibus Maximus rex Britonum, & Romani vsurpator imperij, superata iam vniuersa Gallia, peremptoque apud Lugdunum Gratiano Cæsare, sedē regni sui col- locauit in vrbe Treuirotū: vbi & synodum cōuocauit episcoporum, in qua sanctus Marti- nus præsul Turonensis personaliter comparuit, signisque & miraculis pluribus corru- scauit. Aderant & Ambrosius episcopus Mediolanus, Ausonius quoque præsul Bur- degalensis,

degalensis, qui de laudib; Mosellam, à præterfite nobilem beati Hilarij ep; scripsit.

Maximus autem cum n- fantulum, regem Galliaru- vrbis Treuirotum depura- peremptis est, anno Mar- cius Victor, in gratiam & r-

Post Maximi autem in- suorum exercitum transu- Antenore quatinus non f- cis redderet subiectam. abstulera, etiam Gallia: p- men Armoricarum regnu- vice obtinere non poterat.

Intem vero quod hi d- doce Valentiniano Cæsar- in Germaniam, Francos (v- corum, cum Germanis ato- stibus peremptis cecidit c- vero natiuitatis ecc. xci- rino progredi volens, & or- cupiens subingare imperi- re compulsi sunt. Sed a- qui reman/erant in regno- aut Romanis penderent t- ducibus in Gallia constitu- hil aliud quam bellum im-

promittere tributum, quod tunc (sicut diximus) procu- rator cum Francis, vt volu- In cetera ducibus Franco- ceteris natu maioribus, qu- que Romanis, duce Valenti- tom addixissent tributo, qu- sta, frati sunt, com moti fun- bus, quemadmodum hanc-

Post multam igitur & di- nere scitentiam, vt magis p- gere Gallianis. Relinquen- præsidio militū, ceteri prin- ut autem regnum Fræcoru- cibus duntaxat duobus, an-

Q- DAGOBERTVS frater regis supradicti Clodig- gubernator fuit regni, annis- bellicosus, cuius tempore du- 19 di annis sedecim. Cepit aut- dominicæ natiuitatis ecc. x- Anno Dagoberti ducis se- corum in Germaniam, tribu- percolle nuncios ita reman- uis confueat, non solmere. Tu- libano fortitudine uicisti, si te- glionem liberrimos & esse semp- qui pona ad uos mittas inuerm-

degalensis, qui de laudibus patriæ vrbisque Treuironum, opus metricum scripsit, quod Mosellam, à præterflente fluuio, prænotauit. Hieronymus etiam presbyter Bethleemitanus librum beati Hilarij episcopi Pictauiensis de synodis eodem tempore apud Treuiros rescripsit.

Maximus autem cum maximo exercitu mouens à Treuiris, Victorem filium suum infantulum, regem Galliarum constituit, eique tutores Quintinum & Nanneum principes vrbis Treuironum deputauit. Ipse deinde cum exercitu profectus in Italiam, à Theodosio peremptus est, anno Marcomiri regis Francorū tertio decimo. Nec diu postea etiam filius eius Victor, in gratiam & fauorem Theodosij, gladio perijt.

Post Maximi autem interitum, Marcomirus rex Francorū cōtractis copijs, magnum suorum exercitum transiit in Galliam sub ducibus Sunnone, Genebaldo, Priamo, & Antenore, quatinus non solum recuperarent amissam, sed omnem quoque Galliam Francisc redderent subiectam. Et breui quidem tempore multa recuperantes, quæ Maximus abstulerat, etiam Gallie partem non modicam regno Francorū addiderunt. Veruimta men Armoricarum regnum, quod Britones inhabitabant (vt diximus) sub Conano, illa vice obtinere non poterant, quod tamen postea receperunt.

Interim vero quod hi duces bello intendunt Gallicano, Romani Francorū regnum, duce Valentiniano Cæsare, qui cum Theodosio imperabat, exercitum grandem miserunt in Germaniam, Francos (vt sperabant) penitus deleturi. Contra quos Marcomir rex Francorū, cum Germanis atque Saxonibus processit ad bellum, & facta congressione ab hostibus peremptus cecidit cum multis, alijs fuga labentibus, anno regni sui xv. Dominica vero natiuitatis ccc. xciii. indictione Romanorum sexta. Valentinianus autem vltius progredi volens, & omne regnum Francorū, quod in partibus erat Cisthenensis, suo cupiens subiugare imperio, propter Longobardorum incursionem, in Italiam retrocedere compulsus fuit. Sed aliu necessitatem occultans retro abeundi, nuncios misit ad eos qui remanserant in regno, Francos, per quos mandauit, vt denuo aut bellum eligerent, aut Romanis penderent tributum. At Franci iam rege destituti, roboreque militiæ cum ducibus in Gallia constituto, cum Imperatoris necessitatem recessus nescirent, atque nihil aliud quam bellum imminere putarent, & viribus in pares se viderent esse, Romanis promiserunt tributum, quod tamen nec promittere sine principum consensu & voluntate, tunc (sicut diximus) procul absentium, potuerunt, nec soluere. His Valentinianus imperator cum Francis, vt voluit peractis, in Lombardos profectus est.

Inter ea ducibus Francorū, Dagoberto, Sunnoni, Genebaldo, Priamo, Antenori, & ceteris natu maioribus, qui bella gentis tractabāt in regione Gallorū, nunciantur omnia, quæ Romani, duce Valentiniano, egissent cum Francis, quomodo & regem morti, & gentem addidissent tributo, quæ semper fuit libera, & nulli ab origine Troiana fuisset subiecta. Irati sunt, commoti sunt, & turbati sunt valde, multisque deliberare consultationibus, quemadmodum hanc prudenter vindicarent iniuriam.

Post multam igitur & diuturnam eorum consultationem, postremo in vnam conuenire sententiam, vt magis patriam in libertate conseruare deberent auita, quam rebus vrgere Gallicanis. Relinquentes ergo in sinibus Gallicanis Priamum ducem cum sufficiente præsidio militū, ceteri principes in Franciam Germanicā reuersi sunt cum exercitu. Vacauit autem regnum Francorū deinceps, post interitum regis Marcomiri, sine rege, sub ducibus duntaxat duobus, annis fere viginti sex.

QVADRAGESIMVS PRIMVS.

DAGOBERTVS frater Marcomiri regis Francorū à Valentiniano perempti, & filius regis supradicti Clogionis, post interitum germani consensu Francorū interrex, siue gubernator fuit regni, annis ferme (vt Hunibaldus insinuat) quinque, vir magnanimus & belicosus, cuius tempore ducatum tenuit apud Francos Orientales Marcomir filius Clodij annis sedecim. Cepit autem gubernacula regni sub ducis nomine Dagobertus, anno dominicæ natiuitatis ccc. xciii. indictione sexta.

Anno Dagoberti ducis secundo, Valentinianus Cæsar missis nuncijs ad populum Francorū in Germaniam, tributum priore anno exegit impositū. Cui duces populūsq; regni per eosdē nuncios ita remandarūt, Francorū sempiterna libertas tributū imponere nationibus cæteris consuevit, non soluere. Tu autē qui robore Francorū absente, cum paucitate inermi pugnasti, & dolo non fortunadine vicisti, si te à Francis exigendi tributū ius habere confidis, veni cum volueris, & gladio nos liberrimos esse semper fuisse, & te seruū ostēdemus. His te facimus certiorē, ne super hac re quicquam ad nos mittas inermem, quippe qui vitā potius dare contendimus, quam perdere libertatem.

Trithemij

Opera
Historica

Valentinianus imperator Francos nominat feroci.

Franci missi ad Valentiniano tributum omnium vicibus.

Franci Galliam in odium Romanorum depopulantur.

Nannenus, Quintinus principes Treuironum.

Franci ceduntur a Treuironum militibus.

Prima Francorum sedes in Germania.

Franci dispersi ab inimicis, caduntur ab hostibus.

Obij causa inter Francos & Treuirones.

Inter Nannenum & Quintinum dissensio.

Quintinus copias ducit in Francos.

Franci contra Romanos obstant Virosiam.

Valentinianus imperator laqueo interit.

Eugenius in Gallia usurpauit imperium.

Arbogastus contra Francos praedicti exercitum Colonia.

Hoc nuncio Valentinianus accepto, Francorum mirabatur constantiam, & circumstantibus dixit: *Franci Franci, durus es populus, & a ferocitate potius, quam a libertate nominandus.* Et quicquid anno currente negotium, propterea quod a diuersis nationibus Romanorum respública multas & varias illo in tempore pateretur in cursiones hostiles.

Anno autem sequente Valentinianus deceptus consilio suorum denuo misit ad Francos Sifinnium comitem aulicum, vt eos bonis induceret persuasionebus ad solutionem tributis, firmissimamque amicitiam Romanorum. Sed Franci non immemores eorum, quae prius Valentiniano remandauerat, necemque Marcomiri regis sui amantissimi vindicare cupientes, missum ad se comitem cum tota societate quam adduxerat, gladio peremerunt, in contemptum Valentiniani, & omnium Romanorum.

Post haec Franci maximo suorum in vnum adunato exercitu, sub ducibus Sunnone & Genebaldo (quem Galli Gundebrandum nuncuparunt) cum impetu Rheno transmissis in fines Romanorum irruptentes, & omnia depopulantes, etiam Coloniesibus metum incusserunt. Omnia enim quae fuerit inter Rhenum, Mosam, & Tabulam, fluuios, suo contendeant subiugare dominio. Verum posteaquam excursus Francorum innotuit apud Treuiros, Nannenus & Quintinus principes Treuironum (qui, sicut & Colonieses, Romanorum partes sequebantur) collecto exercitu impetum in eos facere constituerunt. Nam interea Franci regione Gallorum vastata, multique illorum peremptis, ad sedes patrias cum exercitus parte spolia transmiserunt ulterius procedentes.

Cum Nannenus & Quintinus Treuironum principes cum exercitu venissent, & Franci (vt diximus) in bono numero iam praeda onusti Rhenum transissent, intentionem habentes reuertendi ad socios, & quod reliquum erat Gallis intractum pro viribus desolandi, secuta est Francos confusio magna propter inconsultam & minus cautam partitionem exercitus. Erant enim primae Francorum sedes (quod sepe diximus) circa fines & ostia Rheni, vbi nunc est Hollandia, Selandia, & populi Traiectenses, Gelrenses, & Frisij, quorum pars nomen postea Westsalen, id est, Galli occidentales, comparatione aliorum, qui Westsalen, id est, Galli Orientales in regione Monasteriensi dicebantur, accepit. Habebantque Franci ab oriente Saxones, Theutones, Germanos, & Marcomannos: ad meridiem, Colonieses & Gallos: ad occidentem, Tungros & Morinos, qui maritima incolebant: ad aquilonem vero, Scotos, Orchadas, Dacos, simul & mare.

Nannenus ergo & Quintinus, vbi cum exercitu Treuironum applicuissent ad loca, in quibus reliquiae Francorum remanserant, sociorum reditum expectantes, aciem instruxerunt, & persecuti fugientes vsque ad Carbonariam syluam, retrocedere compulerunt, non paucis eorum trucidatis. Hinc ortum est odium Francorum in Treuiros, propter quod postea Rheno transmissis, in regione Treuironum hyemare coeperunt, & omnia deuastare.

His autem peractis, Quintino vtile visum est, si exercitum omnem Treuironum traderent in Franciam, imparatosque subita irruptione praecoccuparent. Sed Nanneno consilium Quintini non placuit, qui Francos in solo proprio ad resistendum esse non dubitabat audentiores. Quapropter Nannenus a Quintino recedens cum suis, ad Moguntiam reuertitur.

Quintinus autem in suo consistens proposito, circa Musium castellum, Rheno transmissis, produxit exercitum, & Francos primo delere in cursu meditabatur, animo excelso & maiore, quam viribus ad vincendam. Sed Franci non segnes, Gallos virili exceperunt occursum, in totoque praelio, multa Treuironum millia interierunt, paucis fuga saluatis. Cecidit in eo congressu Heracleus, legionis Romanae tribunus, & pene omnes, qui militibus praerant, iaculis & gladio Francorum cum eo perierunt. Paucis namque exceptis, quibus nox atra salutem, & nemora latendi praebere facultatem, totus Quintini exercitus gladio, arcu, & palude interijt.

Anno dominicae natiuitatis ecc. xxxiii. indictione septima, Valentinianus imperator apud Viennam Galliae urbem dolo, & austeritate Arbogasti magistri militum, laqueo interijt, & Eugenius quidam Romanus, eiusdem Arbogasti machinatione regnum Galliarum arripuit, & triennio regnavit: postea bello cum Theodosio imperatore commisso, ab eo peremptus est.

Franci, morte Valentiniani Caesaris audita, Rhenum transire, Galliamque inuadere decreuerunt. Quorum consilium Arbogastus intelligens, praenit, qui apud Colonia Agrippinam, rigente hyeme, ac Rheno congelato, traduxit exercitum, & Francos Rheno proximos, hostili coepit in cursione vastare.

Contra

Contra quem anno domini potentem mouerit exercitum occiderunt, & reliquos. Post haec anno domini contra Eugenium ab oriente veniente ad Rhenum, magnis praerant, quod tamen obrinere cum Eugenio commisit, & inuincit omnium malorum. In reditu Mediolani honore sepultum: post quem Honorius imperavit apud. Anno sequente, qui fuit cum vndecima, obiit Dagobertus Clogionis, & frater regis M.

Genebaldus Dagoberti gubernatione regni Francorum nec regem se scripsit nisi sibi regia dignitas videretur cum reliquis Francorum & sollicitudine fideliter ad. Anno dominicae natiuitatis dux Francorum Ori Sueuos, vir strenuus, sed pene sepultus.

Hinc in ducatu Francorum mundus, vir prudens, auctor & postea (sicut dicemus) i gentis electus est.

Anno post haec dominicae odium Romanorum & numerata populi multitudinis, iter fecit per Germaniam in traivit, & vastata per Matrem habuit cuius nomen de se sequere consilium mecum & homines, quibus illi pepercerunt firmere quam dudum illi construxerunt, nomen sibi facere gloriosum.

transmissis, Moguntiam vrbem ac funditus destruxit: interfecit civibus cunctis, quae vrbem Cistmozellanatem destruxit. A Treuironum ruente, cepit, subuertit, nes viriisque sexus & aetatis Carocus, sine miseratione e rem Galliam homo truculentatem postremo ciuitatebus constructis, per omnes & vitam nimis impiam digni.

Wandali autem, qui remperie constituerunt Godgisi Alancus etiam rex Wisogothum demandauit, vt ve cum apum concedat cum

Contra quem anno dominicæ natiuitatis prænotato CCC. XCIII. duces Francorum potentem mouerunt exercitum, congressuq; hostibus, plus quam duodecim millia Gallorum occiderunt, & reliquos cum Arbogasto fugarunt.

Post hæc anno domini CCC. XXVII. Theodosius imperator cum exercitu magno contra Eugenium ab oriente venit in Gallias. Quod cum didicisset Eugenius, timuit, veniensque ad Rhenum, magnis precibus & promissis auxilium Francorum & Saxonum implorauit, quod tamen obtinere non potuit. Veniens itaque in Galliam Theodosius, bellum cum Eugenio commisit, & potius victoria, cum multis eum interfecit. Arbogastus autem inuentor omnium malorum, desperatus proprio se mucrone peremit. Theodosius vi-

ctor, in reditu Mediolani obiit, cuius cadauer Cōstantinopolim relatum, cum debito fuit honore sepultum: post quem duo filij eius in imperio succedentes, Arcadius, in oriente, & Honorius imperauit apud Romanos.

Anno sequente, qui fuit dominicæ natiuitatis CCC. LXXXVIII. in diuisione Romanorum vndecima, obiit Dagobertus, interrex Francorum, filius quondam regis nobilissimi Clogionis, & frater regis Marcomiri.

QVADRAGESIMVS SECVNDVS.

GENEBALDVS Dagoberti ducis iam memorati maior natu filius, patri succedens in gubernatione regni Francorum, & præfuit genti & ducibus annis vno & viginti: qui tamen nec regem se scripsit, nec ab alijs rex nominabatur, sed ducis nomine contentus, nihil sibi regis dignitatis vsurpauit: fratres habuit duos, Marcomirum, & Sunnonem, qui vna cum reliquis Francorum ducibus, rempublicam gentis, & bella communi suffragio & sollicitudine fideliter administrabant.

Anno dominicæ natiuitatis cccc. III. in diuisione Romanorum secūda, obiit Marcomirus dux Francorum Orientaliū, qui apud Wirzburg inter Doringos commorantur & Sueuos, vir strenuus, sed paganus, in monte, qui dicitur Franckenberg/ patria superstitione sepultus.

Huic in ducatu Francorum Peapolitano, successit filius eius natu maior nomine Faramundus, vir prudens, audax, fortis, & bellicosus, qui populo suo præfuit annis quindecim, & postea (sicut dicemus) in regem Francorum vnanimi consensu ducum & procerum gentis electus est.

Anno post hæc dominicæ natiuitatis cccc. X. in diuisione Romanorum octaua, Francis odium Romanorum & Gallorum dissimulantibus, Carocus rex Wandalorū cum innumera populi multitudine de insulis Scansianis, siue (vt nunc vocantur) Gothicis egressus, iter fecit per Germaniā, & Saxoniam fines, Rhenosq; Francorū cōsensu transmissis, Galliam intrauit, & vastata per gyrum regione, indigenas terræ grauiter afflixit.

Matrem habuit cuius nutu pendebat, que dixit ad eum: *Si nomen queris eternum, au- di & sequere consilium meum Omnia edificia, que ceteri reges, & principes construxerunt, destrue: & homines, quibus illi pepercuerunt, occide. Tu enim meliora neque pulchriora poteris edificia construere, quam dudum illi construxerunt: neque pietate, modestia, siue clementia, illis parcendo quos viceris, nomen tibi facere gloriosum.* Impiæ genitricis malo vsu consilio Carocus, Rheno transiisso, Moguntiam vrbem Cisthenanam cum habitatoribus cunctis deleuit, incendit, ac funditus destruxit: deinde Wormaciam, postea Spiram simili furore aggressus, interfectis ciuibus cunctis, quos reperit, subuertit. Inde mouens Treuironum antiquissimam vrbem Cismosellanam, obsedit, cepit, & vix paululum à clade Francorum respirantem destruxit. A Treuiri mouit ad vrbem Metensem, quam muro diuino mirabiliter nura ruente, cepit, subuertit, cunctis habitatoribus eius necatis. Omnes namque homines vtriusque sexus & ætatis, quos inter eundem reperit, immanissimus naturæ hostis Carocus, sine miseratione crudeliter occidit. Ab vrbe Metensium progressus, interior Galliam homo truculentus intrauit: & post multarum desolationes vrbium, Arelatensem postremo ciuitatem obsedit, vbi à milite quodam nomine Mario captus, & vinculis constrictus, per omnes ciuitates, quas deuastrauerat, circumductus est cum ludibrio: & vitam nimis impiam digna morte finiuit.

Wandali autem, qui remanserant in Gallia cum Alanis, regem post necem Caroci super se constituerunt Godgith, hominem sceleribus famosum.

Alaricus etiam rex Wisogothorum, cum exercitu magno deuastrans Italiam, Honorio Cæsari demandauit, vt vel secum bello congregaretur, vel Gothis in regno suo locum aptum concedat cum pace manendi. Honorius vero non ausus dimicare cum

Franci du-
decim mil-
lia Gallorū
occiderunt.
Theodosius
contra Eu-
genium di-
micauit.

Theodosius
Cæsar Me-
diolani mor-
ritur.
Arcadius
& Hono-
rius filij
Theodosij.

Genebaldus
fuit interrex
annis 21.
Francorum
duces regnū
administra-
bant.

Marcomer
rex Francia
Orientalis
obijt.

Faramun-
dus fuit dux
apud Wir-
zburg.

Carocus rex
Wandalorū
Scandiam
venit.
Wandali
Rhenum
transie-
runt.

Matris con-
silio Caroc-
us tetus re-
gunt.

Moguntia,
Wormacia
Spira quo-
que destrui-
untur.

Vrbs Tre-
uironum
antiquis-
sima de-
struitur à
Wandalis.

Metis deso-
latur, ho-
mines tra-
cidantur.

Carocus ca-
pitur.

Wandali
& Alani
in Hispania
erant.

Alaricus
rex Wisog-
othorum
deuastrat Ita-
liam.

Trithemij

Opera
historica

Alarico, deliberatione cum suis præhabita, Gallias alioqui furore mutarum gentium agitatatas, Gothis inhabitandas concessit.

Wandali autem, qui remanserant in Gallijs, audientes Gothorum aduentum, quamuis ex vna essent natione Scanziana procreati, nihilominus timore perterriti, Galliam tleseruerunt, & cum Alanis, Suetijs, Hispaniarum partem occuparunt, vbi annis ferme triginta commorati, postea in Africam nauigauerunt, & Hipponam urbem destruxerunt.

Vandalis annis 30. in Hispania manserunt. Inter Alaricum & Stiliconem pugna.

Stilico comes ab Honorio interficitur.

Roma capta, & subvertitur ab Alarico rege Gothorum.

Franci sub ducibus occupauerunt Galliam.

Franci regem Vandalorum cum 20000. occidunt.

Respential rex Alanorum in Hispania.

Genebaldus dux sine interitu.

Franci pro regis institutione consulant.

Duces Francorum ad regis electionem conveniunt.

Pharamundus fit rex Francorum.

Pharamundus regnat ann. 43.

Marcomer ducatum Orientalis Francie suscepit.

Alaricus vero, permissione Honorij Cæsaris, Galliam petiturus, cum suis Italia digreditur: super quem comes Stilicon, Romani ductor exercitus, in festo Dominicæ Resurrectionis nihil mali suspicantem non iustus irruit, eumque ad pugnam inuitum prouocauit. Et primo quidem impetu victor extitit, in secundo congressu victus, salutem fuga querere compulsus fuit. Alaricus rex, qui hoc factum Honorij subornatione credidit, mox foedus, quod cum eo fecerat, rupit, itinereque mutato, in Italiam reuertitur, & omnia circumquaque Honorij partium depopulatur. Honorius vero Cæsar intelligens comitem Stiliconem tantorum esse causam malorum, cum cepit, & cum Euchariorum filio capite truncauit.

Alaricus autem rex urbem Romam cepit, adificia multa subuertit, & ciues in rebus grauius læsit. A sanguine tamen & hominum cæde temperauit, & fugientibus ad sanctorum Basilicas pepercit. Die tertia discessit sua sponte à Roma, nauigaturusque in Siciliam, naufragium pertulit. & non multo post infirmatus grauius, subito vitam cum morte commutauit.

Dum hæc agerentur in Italia per Gothos, Franci tempus adesse rati, quo sibi Galliam subijcerent vniuersam, contractis copijs, magnum adunauerunt exercitum, & sub ducibus Faramundo, Marcomiro, Sunnone, Priamo, & Antenore, fines Gallicanos ingressi, primo cum Wandalis congregiuntur, qui Gallias denuo incurfabant, quorum regem Godgith (quem nonnulli Godogisilum nuncupant) cum viginti millibus occiderunt. Et nisi Respential rex Alanorum, Wandalis ex Hispania, vbi tunc regnabat, tempestiue venisset in auxilium, omnes fuissent à Francis occisi.

Anno domini cccc. xix. obiit Genebaldus, interrex Francorum, filius Dagoberti, & nepos Marcomiri regis, anno principatus sui xxi. post cuius mortem Franci (vt dicemus) denuo reges habuerunt.

Eodem nanque anno, statim post obitum Genebaldi, conuenientes in vnum proceres & maiores natu Francorum, consilium habuerunt inter se maturum, vtile iudicantes, vt more veterum, sibi regem constituerent ex ducibus vnum. Et bonus est visus sermo in oculis omnium, conueniuntque in causa huius negotij ad aliam diætam duces subscripti: Pharamundus videlicet dux Francorum Orientalium: Marcomir dux, & Sunno dux, fratres Pharamundi, Orientalis: Clodius dux, filius Pharamundi: Dagobertus dux, filius Marcomiri: Nicanor dux, Pharabertus dux, Richimer dux, Antenor dux Menipolarum, Priamus dux frater eius, Bertheri dux Gallicanus, Heribert dux Insulanus, Sunno dux, & Richer dux, filij Genebaldi ducis & interregis Francorum defuncti, Diocles dux, & Meroueus dux. Aderant etiam ex sacerdotibus & sapientibus Francorum: Salegasthald summus pontifex Iouis, Gasthald, Herhald magister epistolarum, Wisogasthald pontifex Dianæ, Rutvicus, Adelhardus, Richeri, & alij complures tam ex plebeis quam ex proceribus.

Hi omnes communicato inter se maturæ deliberationis consilio, tandem de vnanimi consensu Pharamundum ducem Franciæ Orientalis apud Wirzburg, in regem Francorum eligerunt, qui filius fuerat Marcomiri ducis, anno Domini (vt supra diximus) quadringentesimo quarto defuncti: qui Marcomirus fuit Clodij, qui fuit Dagoberti, qui fuit Genebaldi primi ducis Francorum Orientalium, & fratris Marcomiri regis, quorum pater fuit Clogio rex Francorum, qui (vt supra diximus) obiit anno domini, ccc. lxxviii.

QVADRAGESIMVSTERTIVS.

PHARAMVNDVS igitur Marcomiri magni ducis Francorum Orientalium filius, cõmuni voto procerum electus in regem anno Dominicæ natiuitatis præscripto, cccc. xix. indictione Romanorum secunda, die mensis Aprilis vicesima quarta, ætatis suæ anno quinquagesimo sexto, regnavit super Fracos annis septem, vir in sua generatione optimus, sed non Christianus.

Ducatum vero Franciæ Orientalis eodem mox anno commendauit Marcomiro fratri suo gubernandum, quæ ille strenue rexit annis decem & octo: cuius genus & successores in ducatu secundum ordinem continuando, vsq; ad vltimum ducem Hetanum, & Carolum filium Pippini Magnum, descripsimus supra, quando genalogiam primi ducis prænotauimus.

Anno

Annocogni sui tertio, P
animique ferocem, legibu
nouarum rerum consuetu
gum consuetudines temp
quæ et ordine gentis, ex pluri
obliuionem deueniant &
correctione mutandas, &
Erant autem in eo Fra
numero potiores quatuor
legum omnimodam trad
Wiclogast, Wyndegast, &
ripas, quam suo nomine &
nominis sui Wyndesheim
legitur hi quatuor conu
contractarum, de singulis
nomina addiderunt, quod
tifex erat, nomen legis Sal
peticiit.
Eodem anno Wandali
ter & trifariam compartiti
Sunt autem Wandali, Ala
niorigine pares, quantum
& in suis Scanzianis siue
nibus dicitur, à principio
Anno Pharamundi reg
per annos sex & quinqua
tore deiectus, vt lecto sur
be pendebat, obiit ad Beth
Anno Pharamundi sex
octava, sanctus Theonest
tia hareticorum, cum Albar
Italiam: ac deinde in Germ
patitur.
Pharamundus Francor
uitatis, cccc. xxvi. indidit
QV
CLODIVS regis Phara
ginti: princeps magna
dine potenter contriuit, &
dit, cunctisque per totam
fuit.
Qui statim in principio
comas, quatinus à Gallis,
miserè deiectos, Franci pri
Clodius crinitus seu capillig
autem à se deiectos, in sign
licebat, quod Franci Germ
natio, vnaquam superuere
Franci ex eo tempore, quo
57 douci, qui primus fidem Cl
quadraginta sub regibus &
berrimi, nec vili vnquam vel
permiserint vlg; in præsen
Germania remanserunt, cõ
Clodius rex Francorum
genosissimus: sic enim qua
enim moritur in Doringam
Chauli natiuitatē tricesimam

Anno regni sui tertio, Pharamundus rex Francorum, ut populū moribus incultum, animisque ferocem, legibus coerceret, conuocatis ad se quibusdam regni proceribus, de nouarum rerum constitutione maturum cœpit habere consilium. Veterum nanque regum constitutiones temporum ratio non admisit per omnia, quæ nihilominus varia in quietudine gentis, ex pluribus iam annis non solum in non vsum, sed penitus quoque in obliuionem deuenerant & contemptum, quas ob id videbatur omnino necessarium, aut correctione mutandas, aut nouitate tollendas.

Erant autem in eo Francorum cœtu, plures in sua generatione viri prudētes, è quorum numero potiores quatuor fuerunt selecti, quibus rex vna cum proceribus condendarum legum omnimodam tradiderat potestatem, quorum ista dicebantur onomata: Salagast, Wesogast, Wyndegast, & Balogast, quorum primus villam construxit iuxta Meni fluminis ripas, quam suo nomine Salagastat nuncupauit: Wyndegast vero, in Francia Orientali nominis sui Wyndesheim vicum constituit.

Igitur hi quatuor conuenientes in vnum per tres mallos causarum origines diligenter contractarunt, de singulis excudendo sententiam, volumen legalium constitutionum nouum adiderunt, quod à principaliore quidem authore Salagast, qui summus Iouis pontifex erat, nomen legis Saligæ accepit, cui postea rex Clodoueus intelligentiæ capitula superiecit.

Eodem anno Wandali, Alani, & Suetij, regionem Hispaniarum ad inhabitandum inter se trifariam partiti, & in tribus regnis diuisi sese mutuo & intestino bello collidit. Sunt autem Wandali, Alani, Suetij siue Suedi, Gothi quoque, Longobardi, & Normanni, origine pares, quantum ad patriam nationis pertinet primitiuam, ex Germaniæ finibus & insulis Scanzianis siue Scandianis, quæ nunc Gothia, sub quatuor aut quinque distinctio- nibus dicitur, à principio transmigrationsis suæ oriundi.

Anno Pharamundi regis Francorum tertio, beatus Hieronymus presbyter insignis, per annos sex & quinquaginta libris suis aditis & consumatis, asthmatica passione ita pe- ctore deiectus, ut lecto surgere non posset, nisi apprehenso manibus fune, qui ad hoc de- ra- be pendeat, obiit ad Bethleem. Anno ætatis suæ nonagesimo primo, vltima Septembris,

Anno Pharamundi sexto, Dominicæ natiuitatis, cccc. xxv. indictione Romanorum octaua, sanctus Theonestus episcopus Philippensis in Græcia, eiectus de sua ecclesia violentia hæreticorū, cum Albano presbytero, Vrso diacono, & Abraham subdiacono, venit in Italiam: ac deinde in Germaniæ fines. E quibus Albanus apud Moguntiam pro fide Christi patitur.

Pharamundus Francorum rex moritur anno regni sui septimo, Dominicæ vero natiuitatis, cccc. xxvi. indictione Romanorum nona.

QVADRAGESIMVS QVARTVS.

CLODIVS regis Pharamundi filius, eodem anno patri succedens, regnavit annis viginti: princeps magnanimus, fortis, & bellicosus, qui Gallos & Romanos sua fortitudine potenter contriuit, & Francorum regni terminos longe ac late per Galliam extendit, cunctisque per totam Europam nationibus propter suam potentiam metuendus fuit.

Qui statim in principio regni sui cunctis per edictum Francis mandauit, longas nutrire comas, quatinus à Gallis, quos vel expugnaturi essent, vel iam prius secum habitare permisere deuictos, Franci primo scernerentur contuitu. Quapropter deinceps & ipse rex Clodius erinitus seu capillosus est dictus, qui comam & barbam nutriuit prolixam. Gallos autem à se deuictos, in signum seruitutis, comam detondere mandauit. Ex quo subin- ferre licet, quod Franci Germani, Gallos seruituti subegerunt; non Galli neque alia quavis natio, vnquam superauere Germanos. Manifestum est enim (Hunibaldo testante) quod Franci ex eo tempore, quo Germaniam sunt primo ingressi, vsque ad mortem regis Clodouici, qui primus fidem Christi suscepit (vri dicemus) per apnos non minus nongentos quadraginta sub regibus & regulis quadraginta septem, semper & fuerunt & manserunt liberrimi, nec vlli vnquā vel ad momentum seruiuerunt. Post vero Clodouicum, quod liberi permiserint vsq; in presentē diem omnes Franci, tam illi qui sunt in Gallia, quā isti qui in Germania remanserunt, eū notū sit historiariū sine liuore peritis, probatione op^o est nulla.

Clodius rex Francorum anno regni sui octauo, qui fuit Dominicæ natiuitatis quadringentesimus tricesimus quartus, indictione Romanorum secunda, contractis copijs, exercitum mouit in Doringam. Franci, quod longe supra diximus sub Franco rege, anno ante Christi natiuitatē tricelimo septimo, cum Doringis, Saxonibus, Theutonibus, atq; Ger-

Pharamundus rex Francorum leges instituit. Leges corripit anti- quas.

Quatuor Francorum Legislatores. Salagastus, Wesogastus, Wyndegastus, Balogastus.

Leges Francorum condita, approbantur à Clodio rege. Lex Saliga. Wandali cum Alanis & Suetiis deuasant Hispaniam.

Diuus presbyter Hieronymus.

S. Theonestus.

S. Albanus apud Moguntiam martyrizatur.

Clodius Crinitus regnavit ann. 20.

Franci ut liberi comam nutriunt. Galli serui comam detondebant. Nō Francos Galli, sed Gallos Franci sibi subiecerunt.

Franci omnes tam Gallicani quam Germanici semper liberrimi.

Clodius rex exercitum mouit Francorum in Doringiam.

Trithemii

Opera Historica

manis perpetuum contraxerant foedus, quod vsque ad obitum regis Marcomiri per annos ferme cccc. xxx. inuiolabiliter seruatum est ab omnibus. Marcomiro autem rege Francorum à Valentiniano Cæsare (vt prius est dictum) anno domini ccc. xciii. occiso, Doringi, & Saxones, cum Germanis & Theutonibus à societate Francorum receperunt, rebus non satis prouide sub ducibus actis.

Doringi à Francorum societate recesserunt.

Franci Doringiam suo regno subiiciunt.

Franci exploratores mittunt in Galliam, Burgundiones in provincia Lugdunensi.

Franci expeditionem mouerunt in Galliam.

Franci Romanos milites apud Tornacum occiderunt.

Franci magnam Galliam partem sibi subiugarunt.

Clodius cunctus rex Francorum auxit regnum Galatæ.

Meroueus regnavit annis 12.

Galliam potenter in sua diuisione cunctinuit.

Terra motus & signa multa apparuerunt. Cometes in

Huius occasione dissidij, rex Clodius Doringam potenter intrauit, regem vicit & gentem, eosque tributum Francis dare annum, & Vincentium deinceps obedire mandatis coartauit, vt qui liberorum sub iure foederis antiqui socij manere contempserant, eorum serui, subditi & tributarij esse cogentur. Simile Germanis postea contigit atque Saxonibus, qui rupto societatis foedere, deinceps Francos non amplius (vt prius) senserunt amicos, sed reges & dominos. Exinde rex Clodius Rheno simul & Mosâ transmisis, expeditionem mouit in Galliam, omnemque regionem Tungrorum deuaftans, & potenter obtinens, Francorum regno subiugauit, atque pro confirmatione nouæ possessionis olim amissæ: tunc vero receptæ, ibidem aliquandiu confedit, inde vsque ad tabulam procedens omnia recepit.

Post hæc anno suo vndecimo, indictione Romanorum quinta, Clodius rex Francorū considerans Romanorum potestatem haud parum defecisse, misit exploratores in vltiorem Galliam, vt situm terræ, fortitudinem gentis, vrbiumque, ac munitionum custodiam diligenter explorarent, sibi que renunciare studeret quantotius. Eo tempore Burgundiones habitabant in provincia Lugdunensi, & Gothi in Aquitania, qui cum Hispanis & Gallis terram occupabant.

Reuersi exploratores ad Clodium, retulerunt regiones esse optimas, fructiferam penitus terram, situm quoque amœnissimum, gentem inermem, pauidam, inualidamque, & Romanorum in vrbibus paruâ esse custodiam. Quibus auditis, rex Clodius, cui nihil plus animo fuit quam nomen, gloriamque Francorum dilatare & regnum, magnum suorum contraxit exercitum, & mouens vltra flumen, quod Tabula nominatur, versus mare, in Galliam, vrbem Cameracensem obsedit, & cepit, Romanis, quos in ea reperit, cunctis militibus occisis.

Inde mouens per Carbonarium nemus ad Tornacensem vrbem iter festinans direxit, quæ ciuitas Romanorum fuit præsidio munita. Romani vero milites, qui erant in præsidio, cum audissent Francorum aduentum, contra eos extra vrbem processerunt ad bellum, in quo vsque ad vnum omnes à Francis fuerunt occisi, vt nec vnus quidem remanserit ex cunctis, qui caterorum interitus nuncium detulisset Romanis. Vrbem vero Tornacensem cum omni regione sibi subiecerunt.

Deinde progressi vltius Franci, Morinos, Tarauanos, & quicquid reliquū fuerit Galliarum, vsque ad mare, in suam receperunt omnimodam potestatem, possidentque vniuersa vsque in præsentem diem, quæ Romani deinceps nec recuperauerunt, imo nec recuperare poterunt, in sempiternum. Aruit enim, quæ dudum floruit.

Clodius vero insignis Francorum rex, posteaquam regni terminos magnifice dilatauit, omnemque terram Galliarum, quæ fuit inter Rhenum, ab oriente: & mare Morinū, ab occidente: Britannicum, ab Aquilone: vsque ad Sequanam, versus meridiem, hoc est, Batauos, Mænapios, Tungras, Tarauanos, Morinos, Ambiones, Cameracenses, Tornacenses, Atrebatenses, Beluacenses, & quicquid his regionibus interiaceret, vltraque Sequanam vsque ad Ligerim, Francorum regno potenter fecisset subiectum. Moritur anno regni sui vicessimo: Dominicæ vero natiuitatis, cccc. xlvi. indictione xiiii.

QVADRAGESIMVS QVINTVS.

MEROVEVS Clodij memorati regis maior natu filius, patri succedens, regnavit super Francos annis duodecim: princeps potentia, fortitudine, magnitudineque rerū gestarum nulli præcedentium regum inferior, qui Romanum contriuit imperium, & patris vestigia gloriosa imitatione secutus, regnum Francorum id paucis, quibus regnauerat 50 annis, non mediocriter augmentauit. Omnes enim Galliarum fines, quos pater Francorum adiunxerat regno, cunctis regni sui diebus non solum sub ditione sua cōtinuit, sed etiam Romanis vbilibet inuentis, vel occisis, vel fugatis, terminos acquisitæ possessionis longe lateq; mirum in modum dilatauit.

Anno regni sui octauo, terra motus pene fuerunt assidui, & signa in cœlo plura, & metuenda sunt ostensa. Nam ad vesperascentem quadam die cœlum rubens vt ignis ab Aquilone apparuit, intermissis per igneum ruborem lineis quibusdam clarioribus, in hastarū similitudinem deformatis, Eclipsin luna patitur, cometes horrendæ magnitudinis apparuit,

ruit, & alia multa sunt visa p...

Sequenti etenim anno, q...
at in indictione Romanorum
Aradius rex Gepidarum,
finibus egrediuntur, & im
Gallicanis cum quingentis
nemini parcunt.

Et primo quidem per vr
10 delerit, vt nulla munitio, f
corum infestatione posset
corum: Theodoricus quoc
rum diuersarum gentium
cum quibus in campis dim
hostem cum adherentibus

Cæsa sunt in eo pralio c
Theodoricus rex Wisogor
ceteris qui conuenerant in
reparato, furorem contim
12 reducere.

Sequenti nanque anno
puit, aut funditus euerit. A
lum vrbi populorq; salute n
gatus vero à suis, cur Ponti
tum, sed senem quædam ve
tem regi minabatur, si Pon
diu post in nuptijs erapulat

Anno regis Merouci Fra
indictione Romanorum d

30 Hunorum rex Attila pau
Post interitum Valentinian
Theodosium cum Martian
quo ciuitas Treuironum ca
nomine Lucius, qui vxorē f
re turpi langueret Auius. S
morbi reuelamine consequ
nite præcepit. Venit in ter
uitus. Scelere commissio, m
lectulo sanus corpore, sed p
40 cium: Pulchras quidem herm
fluorem vxoris. At Lucius p
secretissime ad Francos, vt v
potestatem, sine dubio, sine

Eatenus nanque Treuen
percinaci adhesionē senser
lim à Nanneno & Quintin
berti dncis, & in terregis tem
uerentium hilariter propera
regno subiecerunt.

10 His temporibus regnum
que suos multipliciter per G
maniam sedes circa Rhenū
phali, Cluenses, & Fritij die
apud Neopagum, Disburg
suz domicilium in Gallias
postremò Germaniam, Ga
runt.

Itaque regnum Francorū

ruit, & alia multa sunt visa prodigia, quæ non fuisse penitus ociosa, declarant mala subsecuta.

Sequenti etenim anno, qui fuit regis Merouci nonus, & Dominicæ natiuitatis cccc. lxiij. in diuisione Romanorum sexta, Attila rex Hunorum, Walamirus, rex Ostrogothorū; Ardaricus rex Gepidarum, & aliæ gentes Aquilonares in vnum conspirantes, à Pannoniæ finibus egrediuntur, & imperium occidentale simul & regnum Francorum in partibus Gallicanis cum quingentis millibus pugnatorum inuadunt, strages ingentes conficiunt, nemini parcunt.

Et primo quidem per vniuersam Galliam furor eorum in tantum permittere Deo defauit, vt nulla munitio, firmitas, aut fortitudo, ciuitatem, oppidum, vel castellum ab eorum infestatione possit defendere. Contra quorum insolentiam, Merouicus rex Francorum: Theodoricus quoque rex Wisigothorū, & Aetius, Romanorū patritius, cum aliarum diuersarum gentium copijs militaribus processerūt ad bellum, apparatu communi, cum quibus in campis dimicauerunt Cathalaunicis, à mane vsq; ad noctem, & Franci vicerūt hostem cum adhaerentibus socijs, licet Attila non fuit omnino deletus.

Casa sunt in eo prælio centum octoginta millia pugnatorum, inter quos etiam cecidit Theodoricus rex Wisigothorum, vir bellicosissimus, Retrocedentibus Francis, simul & cæteris qui conuenerant in Hunos, Attila rex sumpta militia in patriam redijt, vt exercitu reparato, furorem continuare posset inceptum, & Galliam cum Italia in desolationem reducere.

Sequenti nanque anno ingressus Italiam rex Attila, omnes pene ciuitates eius, aut diripiuit, aut funditus euerit. Ad quæ Leo papa primus pontificali bus venit indutus, & nõ solum vrbis populoque salutem impetrauit, sed etiam vt relicta Italia abiret, obtinuit. Interrogatus vero à suis, cur Pontifici tam placidus extiterit, respõdebat se illum nõ fuisse reueritum, sed senem quædam venerandū aspectu, iuxta cum starem, qui gladio euaginato mortem regi minabatur, si Pontificem vel cõtristaret, vel negaret omne quod postularet. Nec diu post in nuptijs erapulatus Attila rex, tactu apoplexiæ interiijt.

Anno regis Merouci Francorum vndecimo, Dominicæ autem natiuitatis cccc. lvii. in diuisione Romanorum decima, Franci vrbem Treuironum tali occasione ceperūt, quam & Hunorum rex Attila paucos ante annos bello capiens, graui depopulatione cõtriuera. Post interitum Valentiniani, quem Aetij patritij eodem anno amici necauerāt, quiq; post Theodosium cum Martiano imperauerat, Auitus à Romanis Imperator constituitur, sub quo ciuitas Treuironum capta est. Fuit eo tempore in vrbem Treuironum senator quidam nomine Lucius, qui vxorē habebat plurimorū æstimatione pulcherrimam, in cuius amore turpi languebat Auitus. Simulans ea de causa languorem, strato decubuit, & quasi pro morbi reuelamine consequēdo, senatrices vrbis omnes ad se visitandum successione venire præcepit. Venit inter alias & Lucij vxor, nihil suspicata mali, quam illico stuprauit Auitus. Scelere commisso, mulier domum silenter mariti repetijt. In crastino cõsurgens de lectulo sanus corpore, sed pollutus scelere conscientia Casar Auitus, dixit obnium ad Lucium: *Pulchras quidem thesmas Luci habes, sed frigida lauas*, tetrum insinuans præter naturam fluorem vxoris. At Lucius paradigma intelligens, grauius tulit, missisque nuncijs & literis secretissime ad Francos, vt veniret quantotius, vrbem se Treuironum traditurum in eorum potestatem, sine dabo, sine mora vel difficultate promisit.

Eatenus nanque Treuerenses à multis retro annis cum Romanis, eorumque regibus pertinaci adhesionē senserūt. Franci autem nõ immemores stragis, & iniuriarum, quas olim à Nanneno & Quintino Treuironum principibus apud nemus Carbonarium Dagoberti ducis, & inter regis temporibus acceperant, contractis mox copijs in interitum Treuironensium hilariter properabant. Vrbem autem capta, Franci omnia diripientes, suo eam regno subiecerunt.

His temporibus regnum Francorum paulatim magna sumpsit incrementa, terminosque suos multipliciter per Gallias dilatauit. Vnde reges gētis, qui à primo introitu in Germaniam sedes circa Rhenum, vbi nunc est Hollandia, cum populis, qui Gelrenses, Westphali, Cliuenses, & Frisij dicuntur, per annos ferme septuaginta supra octingentos tenerāt apud Neopagum, Disburgum, cæteris in locis & castellis Ciffhenanis; habitationis suæ domicilium in Gallias transtulerunt, raro quiescentes à bellis, quousque vniuersam postremo Germaniam, Galliam quoque, simul & Italiam regno Francorum subdiderunt.

Itaque regnum Francorum, quod ex vna gente parua sumpsit initium, multo labore,

D

culo appa-
ruit.

Attila Go-
thorum;
Walamir-
us, Arda-
ricus.

Huni tunc
Attila de-
uastant im-
perium.
Huni per-
ueniunt
ad Gallias,
Franci con-
tra Hunos
pugnau-
erunt.

Huius totam
deuastauit
Italiã,
Leo Papa
primus,
Attila rex
vidit An-
gelum Do-
mini iuxta
Pontificem,
Vrbem Treu-
ironum capi-
tur à Fran-
cis, & possi-
detur.

Auitus Im-
perator a-
pud Treui-
ros manebat.

Lucius se-
nator Tre-
uironum Scri-
bam Fran-
cis tradidit,
Auitus Lu-
cij stuprauit
vxorem.

Vrbem Tre-
uironum à
multis an-
nis subia-
cuit Roma-
nia.

Regnum
Francorum
per annos
900. Valde
creuit.

Trithemij

Opera
Historica

Regnum Francorum maius omnibus regibus totius Europae.

crucētissimis bellis, & plurimo regum, ducum, procerum, militum, & plebeiorum sanguine per annos circiter nongentos tandem crevit in immensum, & supra omnia totius Europae regna fumpsit incrementum, ita vt dominaretur cum potentia & regnis multis & gentibus. fieretque ex pluribus regnis vnum, quod ense collectum pro vincētis honore diceretur, & esset nomine Francorum.

Regnum Francorum hodie est, & nuncet bipartitum. Francicum gentibus inter quae erant sapienter computantur.

Hinc manifeste constat, quoniam sicut Franci, qui remanserant cum Germanis, & lingua, & moribus vtuntur Germanorum, ita etiam qui Gallias cum regibus intrantes cum Gallis manserunt, & mores, & loquendi vsus cum sedibus mutauerunt: & quos natura Germanos ab exordio natiuitatis constituit, eos locorum mutatio in medio Gallorum loquela & moribus similiter Gallos fecit. Enimuero cum essent in Troia, mores & sermones frequentabant etiam Troianos inter Scythas quoque Scythicos: in Germania, Germanos: & in Gallia didicere ac tenere Gallicos. Sic & Aeneas ex Troianis veniens in Italiam cum sua gente, sermonis paulatim oblitus patrij, moribus & lingua vti coepit Romae inuentis.

Post haec Meroueus rex Francorum, a cruditate correptus, in paganismo idolorum, sicut omnes progenitores sui, moritur anno regni sui duodecimo: dominica autem natiuitatis, cccc. lviij. indictione Romanorum, vndecima.

QUADRAGESIMVSSEXTVS.

Hildericus regnavit annis 23.

HILDERICVS Merouei regis filius, patri succedens in regno Francorum, varia mutatione rerum bis regnavit. Primo enim post patrem regnavit anno duntaxat vno: deinde propter insolentiam suam & luxuriam (sicuti dicemus) regno deiectus, fugit in Doringiam. Postquam Franci regem super se constituerunt Aegidium quendam Romanum, quo post triennium fugato, Hildericus de Doringia reuocatus in Franciam, regnavit annis viginii duobus. Et factum est omne tempus regni eius a prima institutione eius post partem vsque ad mortem annorum sex & viginii, quorum tamen non regnavit nisi xxiii. regnum Aegidio (sicut diximus) occupante annis tribus, ipso in Doringia exulante apud Basinum regem.

Hildericus rex metu Francorum fugit in Doringiam.

Anno siquidem vno duntaxat in regno exacto, conspirantes in eum proceres regni, volebant eum interficere, propterea quod nimis insolenter & luxuriose viuens, filias & uxores eorum atque nobilium sua turpitudine plures vitiaffer. Quod vbi comperit, cum paucis fugit in Doringiam, mansitque apud Basinum regem Doringorum, cognatum suum annis tribus. Reversus autem deiectus a Francis, anno domini cccc. lxx. indictione xii.

Aegidius Romanus regis Francie constituitur.

Post cuius a regno discessum, eodem mox anno Francorum principes regem super se constituerunt Aegidium quendam Romanum apud Suesionenses praefectum, qui annis tribus, Hilderico exulante, regnum Francorum occupavit. Is continue seiciens in principes optimatesque regni eorum, plures trucidavit, praeter vanam suspicionem, nullam habens rationabilem causam. Vnde reliqui metuentes sibi quandoque imminere similia, in tyrannum conspirationem vnanimem ordinarunt, tolerabilis fore iudicantes eum regno pati praesidere, qui natis vxoribusque abuteretur subditorum, quam illum sustinere diutius, qui nihil sciret amplius quam sanguinem principum.

Aegidius nimum crudeliter deponitur.

Anno igitur dominicae natiuitatis cccc. lxxii. indictione Romanorum quintadecima, Hildericus industria & fide Wimbaldi amici sui, qui fuit vnus ex potentioribus regni principibus, ex Doringia reuocatus in regnum Francorum, omnium fauore procerum & gentis in regnum paternum restituitur, & Aegidius cunctis odiosus inde fugatur. Et regnavit deinceps Hildericus modestissime adhuc annis viginii duobus. Cumque audisset Basina, vxor Basani regis Doringorum, quod Hildericus esset a Francis restitutus in regnum, dimisso viro suo secuta est eum in Galliam, nimio eius amore concitata, quem ex diuturna familiaritate cohabitandi apud Doringos contraxerat. Hildericus venientem hilari vultu admittens, sibi vt notam desumpsit vxorem Basani regis a quo triennio benigne fuerat hospitio receptus, male humanitatem hanc remunerans.

Hildericus profugus, de Doringia reuocatur in regnum. Basina viro suo delecto, usque regi Hilderico.

Instante autem prima nuptiarum nocte, Basina monuit Hildericum paulisper differre concubitum, foresque cubiculi obseruare, & quae tertio viderit in atrio portenta renunciare vaticinanti sibi per omnia fideliter. Mulieri credulus rex vt mandauit obsequitur, obseruatisque tertio adibus, ad eam reuersus est, dicens primo se vidisse in atrio palatii Rhinocerotas, id est, Vnicornes, Icones quoque & leopardos. Secundo lupos & vrsos furentes, seque mutuo insectantes. Tertio vidi, ait, canes plures, sed exiguos, qui sese mutuo dente lacerabant, & mordebant in insecto, sed quid significant tu dicito.

In sua carceribus suscitatur monstra futura vna.

Francorum diuina videtur monstrum.

Ad

Ad haec mulier Saga regem
 Jam. Primum enim quae natus est
 rex, & conuulsi generis
 porum contempta nobilitate,
 quae & vltima erit ex nobis, m
 nouissimis diebus regnum des
 Clodouem, vt dicemus.
 Sequenti anno, qui fuit
 tus est filius nomine Clod
 20 fide Christi suscepit, vt inf
 trado magno pugnatore
 inter Italiam & Sueuiam, vbi
 ne facta, superati sunt Ale
 mortuo Vtherpendragon
 eius filius, nomine Arctur
 nemutense, sed etiam voc
 licet plura magis sint fabu
 ram, prudentia, mansuetu
 damque praeflare omni stud
 20 bat in omnes, & maxime i
 nuicula, simul & donaria.
 Saxones & Pictos de B
 tener subiecit. Quod cum
 dominio subdiderunt. Ma
 Vtherpendragon, praedixi
 lium fecimus mentionem
 Hiera temporibus O
 matus Turcilingtorum, He
 pamus, ab extremis poene
 30 victor intrauit. Postea etia
 Contra quem Hilderi
 mit, Paulum comitem o
 doacar pacem cum Hilde
 intrauit. Orestem Roman
 gere compulsi, latentemq;
 cidit. Omnes post haec vrb
 tissime possedit, impositoc
 suo libito regnavit: postea
 Hildericus rex Francor
 40 liam anno dominicae nati
 bant suo regno subiecit, co
 tes cum gratia suscepit. M
 nio Galliam liberauit.
 Eodem tempore Franc
 valida eripientes, etiam su
 ram, & non diu post Argen
 gionem Cifthenanam, a C
 Morinos & omnem Gallia
 gerunt.
 50 In principalioribus autem
 sub nutu & potestate Hilde
 leges patrias in Italia mging
 runt nomine Sigebertum:
 pud Treuitos & Mosellano
 apud Moguntiacos, Arbog
 rum Francia regum posuer
 monarchiae ambitionem si
 Anno dominicae natiui

Ad hæc mulier Saga regi sic ait: *Generabimus ecce sobolem, varijs moribus cum tempore diuersam. Prima enim que nascitur ex nobis, erit multum generosa, quæ nobilitate sua leonibus sit comparanda, & unicornibus generosis. Ex prima generatione cum tempore surget secunda, quæ more luporum contempta nobilitate, rapinas & oppressiones pauperum exercet. Generatio post hanc tertia, quæ & ultima erit ex nobis, more canum se mutuo lacerabit, mordebit, & collidet, donec postremo in nouissimis diebus regnum deficiet.* Concepit eadem nocte mulier, & peperit filium, nomine Clodouicum, vt dicemus.

Sequenti anno, qui fuit dominicæ natiuitatis quadragesimus lxxiii. Hilderico natus est filius nomine Clodoueus, qui patri successit, postea in regno Francorum, & primus 10 fidē Christi suscepit, vt infra dicemus. Eodē ferme tempore Hildericus Francorū rex, contra magno pugnatōrū exercitu, bellū mouit contra gentē Alemannorū, qui habitabāt inter Italiā & Sueuiā, vbi iam sunt vrbes, Curienfis & Sedunēsis, Valēsissq;. Congressio- ne facta, superati sunt Alemanni, & sub tributo Francorū redacti. His quoq; temporibus mortuo Vtherpendragon rege Britannia (quæ nūc Anglia dicitur) sublimatus fuit regno eius filius, nomine Arcturus, de quo non solū historia Britonum, narrante Galfredo Monemurense, sed etiam voces populorum Angliæ miranda personāt, vsq; in præsentē diem; licet plurā magis sint fabulosa, quā conformia veritati. Qui Arcturus multa probitate morum, prudentia, mansuetudine simul & humanitate pollens, se cunctis amabilem venerā- dumq; præstare omni studio curabat: quia cum virtute animi, etiā mira liberalitate afflue- 20 bat in omnes, & maxime in ecclesiasticos, quibus pro Christi amore plura conferebat munuscula, simul & donaria.

Saxones & Pictos de Britannia expulit: Seotos Hibernicos & Orchadas, suo regno potenter subiecit. Quod cum reges Dacia, Norvve & que audissent, vltro venientes eius se dominio subdiderunt. Mira de huius Arcturi natiuitate, simul & gestis futura genitori eius Vtherpendragon, prædixit vates Anglorum Merlinus, quorum in primo volumine anna- lium fecimus mentionem.

His etiā temporibus Odoacar natione Rugius, siue Saxo Theutonicus, multitudine armatus Turcilinguorū, Herulorū, Suetiorū quoq; siue quos nunc Suedos ab insula nūcupamus, ab extremis pœne Saxonie finib; egressus, venit in Galliā, vrbemq; Aurelianēsem 30 victor intrauit. Postea etiam Andegauia ciuium deditioe in suam potestatem accepit. Contra quem Hildericus Francorum rex sequenti die produxit exercitum, bellum cōmisit, Paulum comitem occidit, vrbem obtinuit, Odoacarem cum exercitu fugauit. Odoacar pacem cum Hildericorege constituens, Galliam deseruit, & expugnaturus Italiā intrauit. Orestem Romanorum patritium in Liguria sibi congredi non audentē, retrofugere compulsi, latentemq; in vrbe Ticinensi (quæ Papiæ nunc dicitur) obsedit, cepit, & occidit. Omnes post hæc vrbes & munitiones Italia, nullo resistente penitus obtinuit, quietissime possedit, impositoq; capiti suo regni diademate, annis quatuordecim in Italia pro suo libito regnauit: postea tamen à rege Gothorum peremptus fuit.

Hildericus rex Francorum, congregato suorum exercitu maximo, per vniuersam Gal- 40 liam anno dominicæ natiuitatis cccc. lxxv. potenti manu discurrit, omnia quæ restabant suo regno subiecit, contrauenire audentes occidit: deditioe vero spontaneæ facientes cum gratia suscepit. Multos in eorumultu Romanorum occidit, & ab eorum dominio Galliam liberauit.

Eodem tempore Franci Coloniā Agrippinā de potestate Romanorum in manu valida eripientes, etiam suo dominio subdiderunt. Deinde Moguntiam, Wormatiā, Spi- ram, & non diu post Argentinā, cum oppidis & munitionibus vniuersis, per omnem regionem Cisthenanam, à Constantia ciuitate Alemannia, vsque ad mare: ac deinceps per Morinos & omnem Galliam, vsque ad Ligerim, in suam potestatem nullo resistente rede- gerunt.

In principalioribus autem ciuitatibus ex genere Francorum regio posuerunt duces, qui 50 sub auctu & potestate Hildericis regis & successorum, eius populum regerent, & secundum leges patrias iustitiam singulis administrarent. Ex his apud Coloniā regulum constitue- runt nomine Sigebertum: apud Cameraeum Riuacharium: apud Morinos, Carocum: apud Treuiros & Mosellanos, Heribertum: apud Merensib; vrbis principatum, Godgisilum: apud Moguntiacos, Arbogastum: atq; alios in vrbibus alijs regni vicarios more antiquo- rum Francia regum posuerunt: quos tamen Clodoueus postea rex pœne omnes propter monarchiæ ambitionem fecit interfici.

Anno dominicæ natiuitatis cccc. lxxix: indiotione Romanorum secunda cent-

Trithemij

Opera
historica

Sagina regi
triplicem
statum re-
gi prædicit
suum.

Regis Frā-
corum sta-
tus, Anno
domini 515.

Clodoueus
ex Basina
nascitur.
Anno do-
mini 403.
Bellū Fran-
corum cum
Alemanni.

Vtherpen-
dragonis fi-
lius.

Arcturus sit
rex Britan-
niæ.
Arcturus
princeps fuit
supra modū
magus fuit.

Arcturus
rex Saxones
& Pictos
expulit ex
Britannia.
Merlinus.

Odoacarus
Saxo venit
in Galliam.

Odoacarus
superatus à
Frācis, per-
git in Italiā.

Odoacarus
regnat in I-
talia an. 14.

Franci occi-
sis Romanis
omnem sibi
Galliā sub-
iugarunt.

Franci Co-
loniam Ro-
manicæ aufe-
rentes sibi
subiugarunt.

Hic multi-
plicati sunt
reges Fran-
corum.

Longobardi primo Rugia occuparunt.

poribus Hilderici regis memorati Francorum, post Odoacari à Rugijs discessum, Longobardi Rugium inuadunt: quibus eo tempore quintus rex nomine Gudeoch principabatur, & in eo regno aliquandiu habitauerunt.

Hildericus autem rex Francorum, posteaquam plura fortiter gessisset, anno regni sui consummati xxiii. interrupti vero, xxvi. dominicæ autem natiuitatis, cccc. lxxviii. moritur, in diuisione Romanorum septima.

QVADRAGESIMVSSEPTIMVS.

Clodoueus regnavit annis 30. primus Christianus.

CLODOVEVS Hilderici regis ex Basina filius, cum esset annorum vnus & viginti ætatis, patri successit, & regnavit annis triginta: quorū quindecim paganus, sicut omnes ante eum reges Francorum, in vanitate consumpsit, & reliquos quindecim in fide Christi renatus fideliter exegit. Erat autem princeps forma egregius, & animi virtute præclarus, qui mox in principio regni sui filium ducis quondam Romani Ægidij, nomine Siagrium, Suelionis principantem, fugavit, & urbem regno Francorum adiecit.

Clodoueus rex Christianorum incendit ecclesiam.

Inde progressus ciuitatem Remorum (cuius ecclesiæ tum præfuit sanctus Remigius præsul doctissimus) cepit, ecclesias tam ibi, quam alibi omnes spoliavit, pluresq; incendit, & prædam iuxta legem militibus diuisit. Quicquid in tota Gallia fuit iuris Romanorum, Clodoueus breui totum dominio Francorum subiecit: sicuti & manet vsque in præsentem diem.

Clotildis regina, uxor Clodouei, uxor Christiana.

Hic dedit uxorem Clotildem, filiam Hilderici regis Burgundionum, quem Gundebaldus rex eius frater peremerat, uxoremque eius matrem scilicet Clotildis, ligato ad collum eius saxo, præcipitavit in aquam. Erat autem Clotildis Christiana fidelis, quæ regem sedulo monebat in dominum Iesum credere, & vanam idolorum culturam abnegare. Quod etsi contemneret à principio, ex actis tamẽ in regno annis quindecim, victoria obtenta de Alemannis (vt dicemus suo loco) postea creditur Christo.

Franci bellum mouerunt in Doringos, & superant.

Anno regni sui nono, Clodoueus rex bellum mouit in Doringiam, propterea quod & tributum olim eis impositum soluere contemnerent, & eius matrem Basinam nõ solum de adulterio, sed etiam de furto calumniarentur manifeste. Veniens itaque in regionem Doringorum, omnia ferro deuastauit & igne, regem vicit, & ad solutionem tributorum coegit.

Franci regem Westgothorum in bello necant.

Anno regni sui vndecimo, rex Clodoueus contractis copijs, aduersus Alaricum regem Occidentalium Gothorum duxit exercitum, quem decimo lapide ab urbe Picta uorum sibi congressum, cum pluribus occidit: cuius & thesauros omnes, & ciuitatem ipsam suo regno adiecit.

Franci bellum mouerunt in Alemannos sub Clodoueo.

Anni regni sui quintodecimo, qui fuit dominicæ natiuitatis cccc. xxx. in diuisione Romanorum septima, cum Alemanni rursus in superbiam erecti, Francis nec subiacere uellent, nec amplius dare tributum, Clodoueus ingentem suorum conuocauit exercitum, & mouit contra Alemannos fortem expeditionem ad prælium. Initio certamine acriter accipiturque Marte diu fuit pugnatum, & plures vtrobique ceciderunt.

Clodoueus futurum se uouet Christianum si uicerit.

Postremo diuina ordnante prouidentia pugnantibus fortiter Alemannis, Franci paulatim cœperunt deficere: cumque iam prope videretur, vt fugerent, rex perfusus lachrymis, apud se tacitus orauit, dicens: Domine Iesu Christe, quem uxor mea filium prædicat esse Dei, & omnia postulas a posse dare in te fideliter credentibus, si dederis mihi uictoriam de his inimicis meis hodie, credam in te, atq; in nomine tuo baptizari me faciam, & ero nomini tuo fidelis seruus atque deuotus, quam diu uixerò.

Christi auxilio inuocato, Franci superauerunt Alemannos.

Cumque sic orans, manibus & oculis in cœlum eluatis, subgemisceret, Christi affuit repente auxilium: quo præsentem, in fugam conuertuntur Alemanni, & qui prius vt murus pugnant immobilis, subito nunc fugiunt, quemadmodum solent pauentissimæ mulieres. Cecidit in eo prælio rex Alemannorum cum multis. Verum cum Franci Alemannos fugientes instantius persequi non cessarent, ad regem Clodouicum illi clamabant: Ne persequaris nos amplius, o rex uictoriosissime, quia tui iam sumus, tibi nos perpetuos seruituros nunc deinceps pollicemur. At ille his motus precibus, interdixit persecutionem, susceptoque in dedicationem Alemannos, in Galliam reuersus est.

Fidem Christi Clodoueus à Remigio suscepit. Clodoueus rex baptizatur à S. Remigio pontifici.

Cumque uenisset in palatium, consilio Clotildis reginæ uocauit ad se Remigium, ecclesiæ Remensis sanctissimum episcopum: à quo plenius de fide Christiana instructus, in confesù publico, audientibus Francorum proceribus cunctis, sese cum summa reuerentia & humilitate ad sacri baptismatis mysterium preparauit. Qui cum lauandus iam baptisteriũ intraret, Sanctus ad eum Remigius præsul facundissimus ait, Mitis, depone colla Sicãber, Adora q; incende: si, Incende q; adora si. Ex quo manifestũ est, Frãcos aliquãto prius deos iuisse. Si ca m.

Sicambros, non apud Scythos regum Francorum fidem Cæsaribus sua: xxxvi. regni au Romanorum septima.

Eodem die post regem Francorum tria millia. Et reliquos & sacerdotes dominici serationibus agetes, qui per iugo fidei subiecit.

Magna deinceps pro Clodoueo magis per successores eius per Germaniam, Italiam, & Cæciliam fuit augmentatum: in suos tamen cõsanguinitatis de antiqua regum stirpe & in diuisione fecit occidit.

Verum ut paucos ex mortuorum regnabat eo tempore corum semine procreatus: cuius Colonias, illic uicini rex Clodoueus in altum moueretur, sibi cum amicitia

luuenis regni cupiditate: bertus die quadam nihil n Baroniam solum uenatio: in missis super eum per xta Clodouei promissum.

Cæde, imo paricidio, non est mortuus, & ego thesauros: furore patris mei placuerit, bonitas ego boni uoluntati tua, & amicitia nostra solus de cætero

Veniens autem legdam varia conspicere: at amfuit reponere. Immitteres si omnia sint aurum. Qleuata manu securim in eis

His nequiter peractis, reuocato vniuerso ciuitatis: lam, Ludo uicus filius parentis soluer eius uita: Cuiusque illum suum interfecit. Iste quoque nequaquam sum confusus. Nsed quia sic ista contigerunt, afitis defensione. At illi mar regem super se constituen in suam accepit potestatem: plius, & agebat regnum ill Dei.

Regem etiam Cararicum byterum, alterum uero diaijcens, ambobus postea fere Ritacharium quoque: reuocato: uiuentem, yna cõpa manifeste uicari percuti

Ungorum etiam fratres occidi. Quibus mortuis, regna

Sicambros, non apud Scythas, sed inter Germanos. Clodoueus itaque primus omnium regum Francorum fidem Christi suscepit, & per Sanctum Remigium baptizatus est anno aetatis suae XXXVI. regni autem, xv. dominicae vero natiuitatis, cccc. xcix. indictione Romanorum septima.

Eodem die post regem fuerunt baptizati ex principibus aulicis, atque nobilibus Francorum tria millia. Et reliquum populum diebus postea sequentibus vniuersum, pontifices & sacerdotes domini cum ingenti latiria baptizabant, gratias omnipotentis Dei misericordiationibus agentes, qui per suam gratiam, vt pacem daret ecclesiae, gentem ferocissimam iugo fidei subiecit.

10 Magna deinceps pro Christi honore facta sunt non solum per Clodouicum, sed multo magis per successores eius Francorum reges, ecclesiae constructae, fundatae feruenti Deo plura per Germaniam, Italiae, & Galliae coenobia, diuiniq; cultus ministerium cum tempore multipliciter fuit augmentatum. Clodoueus autem rex, etsi homo fuerit in subditos pietissimus, in suos tamen consanguineos nimium legitur extitisse crudelis, quippe qui plures nobilissimos de antiqua regum Francorum propagine ortos, reges, duces & principes crudeliter & insidiosè fecit occidi, vt regnum solus haberet.

Verum vt paucos ex multis posteritati commendemus, amor nos impellit historiae veritatis. Regnabat eo tempore apud Coloniam Agrippinam homo senex, de regum Francorum semine procreatus, nomine Sigebertus, quem Clodouei pater Hildericus, post acquisitas Colonias, illic vicarium regni posuerat. Is filium habebat nomine Ludouicum, cui rex Clodoueus in astutia & dolo sic scripsit: *Pater tuus iam senex est, & regno inutilis, qui si moreretur, sibi cum amicitia nostra regnum illius prouentus, & non alteri.*

Iuuenis regni cupiditate seductus, patrem deliberauit occidere. Cum autem rex Sigebertus die quadam nihil mali suspicatus de Colonia egredederetur, & Rheno transmissus, per Burontiam syluam venationem ageret cum paucis, claro meridie dormientem in tentorio, immisissis super eum percussoribus, patrem filius, tanquam eius regnum possessurus iuxta Clodouei promissum, fecit occidi.

Caede, imo parricidio, nequissime peracto, Ludouicus regi scripsit Clodoueo: *Pater meus est mortuus, & ego thesauros eius penes me teneo cum regno. Mitte ergo viros, & quicquid tibi ex thesauris patris mei placuerit, bona tibi voluntate transmittam.* Cui rex Clodoueus rescripsit: *Gratias ago boni voluntati tuae, & rogo vt venientibus nostris patefacias cuncta, tu regnum patris cum amicitia nostra solus de cetero iam possessurus.*

Venientibus autem legatis Clodouei regis, Ludouicus patris thesauros ostendit: qui dum varia conspicerent atque diuersa, iuuenis ait, *In hanc pater meus thecam nummos aureos consuevit reponere.* Immitte, vnus astantium inquit, manum tuam vsque ad fundum, vt probes si omnia sint aurum. Quod cum fecisset, & esset valde declinatus, vnus ille qui iusserat, eleuata manu securim in eius cerebrum vibrauit, & statim in eodem loco mortuus est.

His nequiter peractis, rex Clodoueus venit Coloniam, quasi nescius scelerum, & conuocato vniuerso ciuitatis populo, dixit: *Audite ciues optimi, nefandum quod breuis contigit malum. Ludouicus filius parentis mei Sigeberti, patrem suum falsis circumuenit sermonibus: quod ego insidiarum eius vitae: Cumque ille per Burontiam syluam fugeret, immisissis super eum latrunculis, genitorem suum interfecit. Ipse quoque dum thesauris incubaret, a quo nescio percussus interijt. Sed in his ego nequaquam sum conscius. Nec enim possum sanguinem parentum meorum effundere, cum si nefas. Sed quis sic ista contigerunt, ad vobis consilium, si videtur acceptum, conuertimini ad me, vt sub mea sitis defensione.* At illi manibus & vocibus plaudentes, cum more gentis erectum clypeo, regem super se constituerunt. Et sic regnum Sigeberti cum omnibus thesauris eius in suam accepit potestatem. Prosternebat enim Deus quotidie hostes sub manibus ipsius, & augebat regnum illius valde, eo quod ambularet recto corde in via mandatorum Dei.

30 Regem etiam Caraticum, & filium eius dolo cepit: quos primo tonsens, alterum presbyterum, alterum vero diaconum ordinari fecit: quorum thesauros cum regno sibi subiiciens, ambobus postea fecit amputari capita.

Riuacharium quoque regem apud Cameracum Francis imperantem, & nimis petulanter luxuriosusq; viuentem, vna cum Richario fratre eius proditorie captos, a bello fugientes propria manu securi percussione occidit.

Lingomirum etiam fratrem eorum apud Coenomaniam regnantem, simili crudelitate fecit occidi.

Quibus mortuis, regna eorum cum thesauris sibi vsurpauit. Interfecit & alios reges

Francorum
procerum
tria millia
eodem die
baptizantur.

Franci omnes
fidei suscipiunt.

Reges proceres
Francorum multas
construunt
ecclesias.

Clodoueus
multos consanguineos
Francorum reges occidit.

Sigebertus rex Colonias
dolo Clodouei interficitur a filio.

Clodoueo credulus iuuenis patrem a spirat ad regnum.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Ludouicus parricida regem iniuriat.

Parricida machinatione Clodouei regem perimitur.

Rex Clodoueus venit Coloniam & admittitur.

Expurgatis regis Clodouei filius.

Caraticus & filium eius reges a Clodoueo fraudulenter necati.

Riuacharius rex Francia Cameracensis cum fratre occiditur.

Lingomirus rex Francia Coenomanica ab eo interficitur.

Lingomirus rex Francia Coenomanica ab eo interficitur.

Trithemij

Opera
Historica

*Iniuria pa-
rentum re-
gnare cre-
ditur est.*

Francorum plures, qui omnes de sanguine parentum eius fuerant procreati: maxime de quibus suspiciose nimis metuebat, ne tibi praepereret regnum, nemi ni parcens, eoq; modo regnum suum extrinsecis pœne cognatis omnibus, per totam Gallia dilatauit. Sed Clodoueuum laudet Hunibaldus quantum uolet, quasi bene in his fecerit, ego in hac parte laudare nequeo parenticidam, & qui tot innocentes necauit.

*Verba regis
Clodouei in
dolo prola-
ta sunt.*

Nam die quadam coram multis aulicis suis dixisse fertur de his parentibus suis atque cognatis, quos ipse perdiderat: *Va mihi, quia tanquam peregrinus inter extraneos solus remansi, & neminem habeo de parentibus siue cognatis meis hodie amplius uiuentem, qui me in aduersitate si superuenierit in aliquo possit adiuuare, ut amicum solet amicus.* Hoc autem dicebat in dolo, putans aliquem ex circumstantibus pro consolatione responsum; ecce illum uel illum ex tuis adhuc habes uiuentem, ut qui superesset ex cognatis, etiam quantoties occiderentur & ipsi,

*Bellum Fran-
corum con-
tra Burgun-
dionum.*

Anno regni sui xvii rex Clodoueus ad instantiam Clotildis reginae continuam, mortem parentum suorum crudelem de patruo vindicari cupientis, bellum indixit Gundebaldo regi Burgundionum: quo superato, Burgundiam tributo & subiectioni Francorum ascripsit.

*Clodoueus
rex Franco-
rum mori-
tur.*

Clodoueus autem rex Francorum, regno per uniuersam Galliam, & magnam partem Germania dilatato, multisq; & bello, & pace fortiter gestis, tandem moritur, anno regni sui tricesimo: a tatis autem suae, quinquagesimo primo: dominicae uero natiuitatis, cccc. xlii. indictione Romanorum vii. Parisijs in ecclesia sancti Petri sepultus.

*Clodouei
regis Fran-
corum filij
quatuor.
Regni Fran-
corum
et hinc
fuit datus.*

Reliquit autem filios quatuor, Lotharium, Theodoricum, Clodomirum, & Hildebertum: qui regnum aequa portione diuisere paternum. Verum quia plures ex his deinceps nati sunt reges, & aliquando regnum Francorum uni subiiciuit monarchia, aliquando plures diuisum in partes regebatur a multis, operae praecium fore existimauimus, eorum regum nomina cum minio capitaliter praesignata continuare per ordinem, qui seriem regalis prosapiae recta linea usq; ad Hildericum regem ultimum perduxerunt. Lotharius enim non fuit inter Clodouei filios primogenitus, sed maior natus erat Theodoricus: secundo uero genitus fuit Clodomirus: & tertio genitus, a quo regum continuatur genealogia, ipse Lotharius. Mortuo rege Clodoueo, Hunibaldus quoq; suam de origine Francorum in decem & octo libris distinctam finiuit historiam, tempus complectens annorum non minus nonagenitorum quinquaginta, in quibus reges fuerunt a Marcomiro Antenoris filio, qui gentem primus de Seythiae finibus eduxit ad ostia Rheni fluminis in Germaniam, usque ad mortem regis Clodouei quadraginta septem. Quae uero sequuntur in hoc annaliolum nostrorum secundo volumine, ex authoribus desumpsimus, quorum ista sunt nomina:

*Historio-
graphi ex
quibus, qui
in hoc volumine
uariantur, Tri-
themius de-
sumpsit.*

Einhardus abbas sancti Amandi, Flodoardus presbyter Remensis ecclesiae, Richerus monachus Remensis, Gregorius archiepiscopus Turonensis, Lampertus abbas in Haslingen, Regino abbas Prumensis, Eghardus primus abbas in Vraugia, Lampertus monachus Hirsfeldensis, Freulfus ex monacho episcopus Lexouienensis, Strabus monachus Fuldenensis, Windekindus monachus in Corbeia Saxoniae, Rupertus monachus sancti Albani prope Moguntiam, Ioannes monachus eiusdem coenobij, Adelbertus monachus coenobij sancti Vincentij Metensis, Meginfridus monachus Fuldenensis, Golttherus monachus sancti Matthiae in gestis Treuironum, Marianus Scotus, monachus Fuldenensis. Sigebertus monachus Gemlacensis, Richardus monachus Cluniacensis, Rupertus quoque Gaginus, minister ordinis sanctae Trinitatis quondam generalis, Ado episcopus Viennensis, Galfridus Brito, Saxo Dacus, Prolomeus Lucensis, patria Saxo, in rudimento nouitiorum, Wernherus Coloniae monachus Carthusiensis, Gotfridus Viterbiensis, Rupertus canonicus Praemonstratensis, Hartmannus Schedel ex monte Norico, Iacobus Bergomenis eremita sancti Augustini, Marcus Antonius Sabellicus. Ex praescriptis aliisque diuersis historiatarum scriptoribus, duo quae sequuntur annalium nostrorum volumina scripsi, non sine maximo labore: propterea quod multa sit inter historiographos diuersitas, non solum in annis, sed etiam in gestis atque nominibus personarum, quod mihi non parum auxit laborem, cum saepius alicui ascribitur, quod alius gessit uel dixit, & quod alio factum est anno, in isto factum esse narretur: & res gesta, quae ab isto sic, aliter ab alio facta dicatur. Cum ergo mearum non sit uirium, tantam historiatarum posse concordare dissonantiam, illorum sequor sententiam, quos ab inuicem inuenio minus discrepasse, quod non uniformiter in singulis, sed in quibusdam potui obseruari.

*Tri-
themius
sequitur
nominis dis-
cordantes.*

LOTHARIUS igitur
Lum recte descendenti
natus, post patrem regnat
fratris sui, & eorum filij
monarchiam reuocauit, c

Theodoricus enim
sed ante matrimonium eu
rum, Australiam (in qua ci
20 possessionem accepit & di
quo regnauit annis tribus
Australios annis xliii. q
tenes annis nouem, & illo
ne Romanorum vii. sine
teus eius supra dictus acce

Clodomirus autem
regnavit Aurelianis in Ga
posteaquam Sigismundum
rumque fratri eius Godefr
20 tres filios adolefcentes, T
mo, Clotildis aua pientis
ro post annos. Lotharius d
se nepotes Theodobaldu
pris manibus occiderunt,
fugies euasit, & mundana

Hildebertus uero, qu
nitione monarchiae accep
anno dominicae natiuitatis
tharius regnum Parisioru
30 rumque filijs ac nepotib
tius regni Francorum solu
que regnauit.

Anno Lotharii regis
ganensium matrum consti
consilio uisus Qui magna p
deuouens, quod uenia digi
ius honore fabricantibus

rege Doringorum sub pro
40 cum fratres ipsius dolose o
gratia accesserant, uersus D
scelere, cum Theodoricus
postularet, ille neque dedit
ris consilio deceptus, quae
diuimus in primo annaliu
que & nomen in ea extinxit
tiens, ascendit ad Christum

Anno Lotharii regis
eete fatigatus, a Theodori
50 parte, occiditur, qui multa
puer & legis noster sanct
tor & abbas, qui omnium r
normam omni discretion
operibus sanctissimis imita
tenu domino in humilitat
grosu distinctis. In ter qu
in illius sortitus honorab
Cisterciensium monachor

LOTHARIVS igitur tertio natus Clodouci regis filius, à quo linea regum Franco-
 rum recte descendentiū, vsq; ad Hildericum, de Faramundi stirpe vltimum conti-
 nuatur, post patrem regnavit Sueffione ciuitate Francorū annis quinquaginta: mortuūq;
 fratribus suis, & eorum filijs cunctis, regnum in quatuor partes diuisum: postremo in vnā
 monarchiam reuocauit, cuius singuli fratres in suis locis ad tempus regnauerunt.

*Lotharius
 regnat an-
 nis.*

*Theodori-
 cus regna-
 uit super
 Austrasias
 annis 23.*

Theodoricus enim regis Clodouci primogenitus, quem non ex Clotilde regina,
 sed ante matrimonium eius genuerat ex quadam concubina, in diuisione regni Franco-
 rum, Austrasiam (in qua ciuitas est Metensis, cum alijs vrbibus ad eam pertinentibus) in
 10 possessionem accepit: & dicebatur illo in tempore regnum Austrasie seu Austrasiorum, in
 quo regnavit annis tribus & viginti. Post quem Theodobertus filius eius, regnavit super
 Austrasios annis XIII. Quo etiam mortuo, filius eius Theodobaldus regnavit super Me-
 tenfes annis nouem: & illo vita defuncto, anno dominicæ natiuitatis ccccclx. indictio-
 ne Romanorum viii. sine liberis, regnum Austrasiorum siue Metensium, Lotharius pa-
 truis eius supradictus accepit.

*Theodobertus
 regnavit
 post patrem
 annis 14.*

*Theodobal-
 dus regnavit
 annis 9.*

*Clodomer
 regnavit
 Aurelianis
 annis 7.*

*Rex ipse
 nepotes suos
 paremerunt.*

Clodomirus autem filius Clodouci tertius, sed ex Clotilde regina primogenitus,
 regnavit Aurelianis in Gallia annis septem, & anno dominicæ natiuitatis ccccxxi.
 posteaquam Sigismundum regem Burgundionum cum vxore & filijs peremisset, ite-
 rumque fratri eius Godemaro fuisset congressus, ab eo fuit occisus. Reliquit autem
 20 tres filios adolefcentes, Theodobaldum, Guntherum, & Clodoaldum, quos, patre mor-
 tuo, Clotildis auia pietissima Thuronis habitans, penes se nutriuit vt mater. Paucos ve-
 ro post annos, Lotharius & Hildebertus, reges & fratres memorati Clodomiri, vocatos ad
 se nepotes Theodobaldum & Guntherum, ambitione regnandi cogitantes iniqua, prop-
 riijs manibus occiderunt. Tertius autē nomine Clodoaldus, aulicorum surreptus auxilio,
 fugiēs euasit, & mundanā nobilitatem in seruitutem cōmutans diuinā, clericus factus est.

*Hildebertus
 in Neustria
 regnavit
 annis 45.*

Hildebertus verò, quartus Clodouci regis Francorum filius, Neustria regnum in di-
 uisione monarchiæ accepit, & apud Parisos annis xlv. regnavit: quo tandem mortuo,
 anno dominicæ natiuitatis ccccclx. indictioe Romanorum septima, frater eius Lo-
 tharius regnum Parisiorum in suam accepit potestatem. Tribus itaque iam fratribus co-
 30 rumque filijs ac nepotibus mortuis, vel crudeliter occisis, Lotharius monarchiam to-
 tius regni Francorum solus obtinuit, & deinceps post omnes fratres annis adhuc quin-
 que regnavit.

*Sigismun-
 dus Burgun-
 dianus rex
 filium occi-
 dit.*

*Sed magna
 egi peni-
 tentiam.*

*Bertharius
 & Baldari-
 cus Doring-
 orum reges
 necantur.*

*Ermenfri-
 dus rex Do-
 ringia fra-
 tres fecerat
 dolose neca-
 ri.*

*S. Brigida
 obiit in Sco-
 tia.*

*Boetius con-
 sul & do-
 ctissimus,
 obiit.*

*S. Benedi-
 ctus mona-
 chorum pa-
 ter.*

*Ordo S. Be-
 nedicti in-
 stituitur.*

Anno Lotharii regis secundo, Sigismundus Burgundiæ rex, qui monasterium Au-
 ganensium matrum construxerat, filium suum Sigericum peremit, malo noueræ illius
 consilio vsus Qui magna penitentia ductus, & sanctis martyribus Auganensibus se totū
 deuouens, quod venia dignus fuerit, crebra testantur post mortem eius miracula, in cui-
 us honore febrecitantibus sanitas datur.

Anno Lotharii regis quarto, Theodoricus rex Austrasie, frater eius, ab Ermenfrido
 rege Doringorum sub promissione medietatis regni sui rogatus, Bertharium & Balderi-
 40 cum fratres ipsius dolose occidit in itinere, dum à ciuitate Metensi, quam salutandi eum
 gratiā accefferant, versus Doringiam nihil suspicantes mali redirent. Verum perpetrato
 scelere, cum Theodoricus medietatem regni Doringiæ sibi promissam ab Ermenfrido
 postularet, ille neque dedit promissum, neque misit conueniens petenti responsum, vxo-
 ris consilio deceptus, quæ soror fuit ipsius Theodorici & Lotharij. Quæ res, postea (sicuti
 diximus in primo annalium volumine) totius Doringiæ finale induxit excidium, regium-
 que & nomen in ea extinxit & titulum. Eodem anno sancta virgo Brigida, in Scotia mo-
 riens, ascendit ad Christum.

Anno Lotharii regis Francorum septimo, Boetius consul Romanus, longo car-
 cere fatigatus, à Theodorico rege Gothorum, Italiam Odoacaro preëmpto præoccu-
 50 pante, occiditur, qui multa pro fide Christi scripsit vtilia. Claruit his etiam temporibus
 pater & legis noster sanctus Benedictus in Italia, monasterij Cassinensis primus funda-
 tor & abbas, qui omnium monachorum occidentalium princeps extitit, quibus viuendi
 normam omni discretione præcipuam tradidit, luculentamque doctrinam verborum
 operibus sanctissimis imitabilem, cunctis præmōstrauit. Sub cuius regula plures omnipo-
 tenti domino in humilitatis spiritu deinceps seruerunt nominibus ordinum seu congrega-
 tionū distinctis. Inter quos omnium primus & principalis est ordo ipse noster, qui nomē ab
 instituente sortitus honorabile, sancti ipsius Benedicti vocabulo nominatur, Ordo quoque
 Cisterciensium monachorum eandem profitetur regulam, Ordo item Celestinorum,

Trithemij
 Opera
 historica

Ordo sancti Wilhelmi, Ordo montis Oliueti, Ordo Sclauorum, Ordo vallis vmbrosæ, Ordo sancti Pauli eremite primi, Ordo humiliatorum, cum quibusdam alijs, quos causa breuitatis hic præterimus. Vitam huius sancti diuus papa Gregorius explicuit.

Anno Lotharij regis Francorum decimo, dominicæ natiuitatis ccccxxiiii. indictione Romanorum septima: cum rex Metensium Theodoricus promissum ab Ermenfrido rege Doringorum ob fratrum necem (sicut diximus) expeteret, nec impetraret, in iram concitatus est, & vocatis in auxilium filio suo Theodoberto, & fratre Lothario regibus, expeditionem mouit in Doringiam, Ermenfridum regem cum vxore ac liberis cepit, peremit, & regnum sibi totum subiecit. Ab eo tempore Doringi regem proprium non habuerunt.

Regni Doringorum ultimum excidium à Francis.

Radegundis filia regis captiua abducitur.

Fortunatus excidium scripsit Doringorum.

Franci Burgundiam obtinuerunt.

Franci Gothos expulsi sunt à Gallia.

Nicerius archiepiscopus Treuerorum.

Inter fratres reges orta contentio est.

Vrbis Casar-Augustana obsidetur à Francis.

Dalmatius S. Vincentij datur Francis.

S. Maurus abbas claret in Gallia.

Clotildis regina Clodouei moritur.

Bucellinus & Amingus duces Francorum.

Franci Siciliam sibi fecerunt tributariam.

Saxones à Francis bello superantur.

Lotharius monarchiam solum obtinuit.

Lotharius rex Granum suum regem promauit.

Capriuatam vero inter alios Radegundem filiam Bertharij regis olim, quem Ermenfridus frater (sicut diximus) per Theodoricum regem Metensium fecerat occidi, Lotharius rex suo matrimonio sociavit, quæ magna sanctitate claruit, & postea monialis facta signis & miraculis coruscavit plurimis. De hoc Doringorum excidio Fortunatus Archiepiscopus carmine plenius scripsit & profa.

Anno regni sui duodecimo, Lotharius rex Francorum cum fratre Hildeberto Augustodunum Burgundiæ urbem obsedit, & fugato Godemaro rege, suo dominio vniuersam Burgundionum prouinciam potenter subiugauit.

Anno regni sui xvi. Lotharius rex Francorum, de manu Athalarici regis potenter extorsit, quicquid Galliarum avus eius Theodoricus Italiæ rex habuerat.

Claruit his diebus sanctus Nicerius, ex abbate Lemouicensis monasterij, archiepiscopus Treuerorum, vir multarum in Christo virtutum; cuius gesta habentur. Theodoricus rex Austrasiæ, qui dominabatur Metensibus, Treueris, Leodijs, Colonensibus, Moguntinis, cunctisque Cisthenanis, ex ciuibus Aruernis clericos multos adduxit, quos Treuericæ ecclesiæ ad famulandum domino iussit ascribi.

Anno regis Lotharij xxi. indictione ix. Hildebertus rex, cum fratre Theodoberto, contra ipsum Lotharium fratrem suum insurgit: sed Clotilde matre precibus agente coram Deo, ne inter filios bellum fieret, horrenda tempestate coerciti (cum super Lotharium, ne signum quidem tanti horrois apparuerit) necessitate compulsus manifesta Hildebertus cum pace recessit à fratre.

Anno xxviii. Lotharius & Hildebertus, memorati fratres, obsessa in Hispanijs ciuitate Casar-Augustana, ciuibus Deum orantibus, & sancti martyris Vincentij tunicam circumferentibus, accepta ab eis pro munere ipsius martyris stola, reuertuntur cum pace, maxima Hispaniarum parte bello acquisita. Eodem tempore sanctus Maurus & Faustus, discipuli diui Benedicti, clarent in Francia Gallicana, moribus, doctrina, vitæ sanctitate, & miraculis insignes.

Anno Lotharij regis Francorum xl. Dominicæ vero natiuitatis ccccliiii. indictione Romanorum secunda, obiit Clotildis regina, vxor quondam regis Franciæ magni Clodouei: cum quo & sepulta est Parisijs in ecclesia sancti Petri. Eodem anno Bucellinus, & Amingus Francorum duces, cum Narsete patritio Romanorum bello congressi, ambo cum alijs non paucis ab eo fuerunt occisi. Erant enim hi duo duces Bucellinus & Amingus, qui cum Theodoberto rege Francorum ante septennium manu valida intrauerant Italiam, eamque vario euentu bellico inquietare non cessabant. Inde nauigantes in Siciliam, tributo Francorum subiecerunt, multisque spolijs conquisitis occuberunt.

Anno regni sui xlii. Lotharius rex Francorum, contractis copijs, mouit in Saxoniam. Nam Saxones eatenus tributarij Francis in rebellionem confurgunt, auxiliumque ferentibus Doringis, qui & ipsi grauius ferebant iugum Francorum, omne tributum pari constantia negabant. Veniens ergo in Saxoniam cum exercitu magno Lotharius, Saxones graui pugna perdomuit.

Anno regni sui xlv. Lotharius rex, mortuo iam Hildeberto fratre, cunctisque alijs, tam nepotibus quam fratribus suis, vel interfectis, vel naturali sine consumptis, monarchiam totius regni Francorum solus obtinuit annis quinque.

Anno regni sui xlix. Lotharius rex Francorum, Granum filium diu rebellem, & multa in regno mala facientem, cum in Britanniam nouam (quæ olim Armorica dicebatur) fugisset, ad Conobrum Britannicæ ducem, cum exercitu persecutus est: & facta congressione, Conobrum ducem interfecit, Britanniam obtinuit, & filium cepit, quem cum vxore & filiabus consumptum ignibus, in cinerem redegit.

Anno

ANNO SEQUENTI, REGI
INDICTIONE ROMA
INQUESSANTUR. HERIBERTUS
INTER SE TRAHIT DIMISERE PATRI
NOMINANDI & TORNACEN
SANCTI CASPARI TORNACO TR
DEBERENT EM REZ. FRATE
LAM SANCTI VINCENTII MART
POTIUS, VI DIUISIONEM REGNI
QV
HERIBERTVS IUNIOR
IGNEM COMPENDIO A NO
DEICENDI ANNUM VIQUE AD H
GANITUR IN VRBE SUESSIONI
TEMPOS QUOD REGNAUIT ANN
DIGNERA. DE QUO GENUIT DUO
IN ADOLESCENTIA NECATI (QU
ANDONERA INFANTEM
CRO LEONET DE FONTE, CONSIL
20 CONSILIO, COMMATRIS IMPLI
VIN. QUOD CONCINNATRIX DE
M HILDEBERTI REZ, ANDONERA
GO. HUIUS REI CAUSA HILPE
NONIUM DECRETO INTERDICTO
FREDEGUNDI REGINA. CEN
GE HILPENCO IN VXOREM AD
CESSOREM.
HERIBERTUS AUTEM, I
CORUM NEUSTRIAM ACCEPTIT,
30 QUE MEMORIA DIGNUM AGE
VADICIMA, REGNUM SIATRIBI
GUNTARIAMUS, LOTHAR
TRIBUS PRINCEPS IN SUA COND
AUSTRIAGIDEM, QUÆ INTER PL
CIS INUARI NON POSSET. CALIDA
EI SE CONCERNARUM IN DUBITA
MEDICORUM MEORUM, QUI T
CAPITA ME VIDENTE. QUID PL
ITALIUM INGRESSIS, LAMIA
40 ANTE TEMPOS MORI COMPELLITIS,
TRESFENSIS. MOX VI LIBIDINE
CENTIUM CAPITA IPSA INSPICE
THARIAMUS OBIIT ANNO DOMIN
SIGEBERTUS AUTEM, TE
PER TREUROS QUOQUE, LONGE
CIS CISTHENANAS ANNIS XIII
PRORES BRUNIHILDEM FREQUE
QUÆ FRANCIS VIQUE ADEO FUIT
TIS FICIT BRUNIA DE PARTIBUS P
50 QUÆ TEMPARUM PERIBIT. GENUI
REGNARE POST EUM ANNIS VN
MINE THEODORIUS, SUCCEDEN
ANX FOX BRUNIHILDIS, EXPULSI
CLAZELIN QUENS TRES FILIOS (V
RINOXIS SUPRADICTI FILIO FUG
DOXYMUS AB EODEM LOTHAR
FACIOLONE LEUATAT, IDEM LO
TERFECTIUM PEREMIT.

Anno sequenti, regni videlicet eius quinquagesimo, Dominicæ vero natiuitatis D. LXIII. indictione Romanorum XII. Lotharius ipse rex Francorum moritur, filios relinquens quatuor, Heribertum, Gunthramum, & Hilpericum, qui regnum inter se rursum diuisere patrum. Memoratus rex Lotharius abbatiam sancti Medardi Nouionensis & Tornacensis primi episcopi, apud Sueffiones construxit: in quam eiusdem sancti corpus à Tornaco translatum, cum summa reuerentia & honore collocauit. Hildebertus autem rex, frater eius, construxit abbatiam sancti Germani de Pratis, in quâ stolam sancti Vincentij martyris cum eius dalmatica reposuit, Sed ordo nunc postulat compendij, vt diuisionem regni prosequamur.

QVADRAGESIMVS NONVS.

HILPERICVS iunior Lotharii Francorum regis filius, idcirco fratribus suis in hoc regum compendio à nobis præponitur, quoniam per ipsum linea regum ordine recto descendendum vsque ad Hildericum continuatur. Qui biennio ante mortem patris regnauit in vrbe Sueffionensi, ac patri succedens, regnauit annis XXI. Et sic factum est omne tempus quod regnauit annorum quatuor & viginti. Nomen vxoris eius primæ fuit Andouera, de qua genuit duos filios, Clodoueam & Meroueam, qui ambo noueræ dolo in adolescentia necati (quemadmodum in primo volumine diximus) perierunt.

Andouera infantem enixa rege absente, cum nemo qui puerum baptizandum sacro leuaret de fonte, constaret ad manum, regina mater ipsa Fredegundis prauo decepta consilio, commatris impleuit officium, & quem pepererat infantem, de baptismo leuauit. Quod concinnatrix doli Fredegundis regi mox venienti læta denunciãns, ait; *Vxorem non habebis, o rex, Andoueram deinceps, quæ tibi commater esse maluit, quam coniunx, iam tua sum ego.* Huius rei causâ Hilpericus rex Andoueram suam repudiãuit vxorem, asserens sibi canonum decreto interdictum, commatrem habere vxorem. Tali seducta vaframento per Fredegundem reginã, cenobio detruditur, & eius fraudulenta deceptrix Fredegundis à rege Hilperico in vxorem assumitur, de qua genuit regni sui paterni (vt dicemus postea) successorem.

Heribertus autem, Lotharii maior natu filius, in diuisione monarchiæ regni Francorum Neustriam accepit, sedem regni sui Parisijs tenens, & regnauit annis nouem, nihilque memoria dignum agens, moritur anno domini D. LXXIII. indictione Romanorum vndecima, regnum fratribus dimittens.

Gunthramus, Lotharii regis secundo natu filius, Aurelianis regnauit annis triginta tribus, princeps in sua conditione optimus, sed vxorem nequissimam assecutus nomine Austrigildem, quæ inter plura, quæ patravit mala, cum infumaretur ad mortem, à medicis iuuari non posset, callida regem per suasionem circumuenit, vt vnus petitionis effectum ei se concessurum indubitanter iuramento firmaret. Prius ergo quam moriar, inquit, medicorum meorum, qui me suis medicamentis inaniter cruciauerunt, amputari facias capita me vidente. Quid plura? Qui medicos introducant illico mittuntur: quibus reginæ thalamum ingressis, lamia dixit: *Ha vos non medici, sed mendaces, qui me vestris medicamentis ante tempus mori compellitis, eam vobis remunerationem parauit, vt ante me ad mortem compulsi transeratis.* Mox vt libidinem licitor impiæ mulieris satiaret, duorum medicorum innocentium capita ipsa inspectante ac ridente bestia, iussus amputauit. Rex autem Gunthramus obiit anno domini ccccccvii indictione Romanorum quinta decima.

Sigebertus autem, tertio natus Lotharii regis filius, regnauit Metis in Austrasia, super Treuiros quoque, Londienses, Colonienses, Moguntinos, & reliquas vrbes, & prouincias Cisthenanas annis XIII. Vxorem habuit Hispanam, nomine Bruniam (quam scriptores Brunihildem frequentius appellare consueuerunt) decem regum interfectricem: quæ Francis vsque adeo fuit exosa, vt Sibylla in ea vaticinium impletum videretur dicentis *Veniet Brunia de partibus Hispania, ante cuius conspectum gentes & reges peribunt, ipsa vero calcebus equorum peribit.* Genuit autem ex ea Sigebertus filium nomine Theodobertum qui regnauit post eum annis vno viginti, & moritur anno domini D. XCIX. Cuius filius, nomine Theodoricus, succedens, regnauit annis XVI qui sanctum Columbanum, in situ amæ suæ Brunihildis, expulit de Gallia, anno domini ccccccxiiii. & paulo post mortuus est, relinquens tres filios (vt legitur) spurios: quorum maior natu Sigebertus à Lothario regis supradicti filio fugatus in bello, nusquam deinceps comparuit. Corbus secundo genitus ab eodem Lothario fuit occisus. Meroueam autem tertio genitum, quem de sacro fonte leuarat, idem Lotharius viuum seruauit. Brunihildem vero decem regum interfectricem peremit.

Lotharius rex Francorum moritur.
Cenobium sancti Medardi constructum.
Sueffionis. Monasterium S. Germani de Pratis fundatur.

Hilpericus regnauit annis 21. Biennio prius regnauit Sueffionis.

Andouera Hilperici vxor. Fredegunda regina deceptrix.

Hilpericus Andoueram repudiãuit & Fredegundem matrem.

Heribertus regnauit annis 9.

Gunthramus regnauit Aurelianis annis 33.

Regina crudelis memoria in magna, Medici capitibus truncantur per iussu reginæ.

Gunthramus rex moritur.

Sigebertus regnauit in Austrasia, Brunihildis vxor Sigeberti crudelis.

Vaticinium Sibyllæ de Brunihilde regina, Theodorici rex Austrasiæ filius eius.

Tres filij Theodorici spurij.

Trithemij

Opera Historica

Huni Doringiam vastantes, eadunditur à Fran. 46.

Acies militarium in aere visa sunt.

Saxonum pars, quae nun: fuit. V. P. V. n. l. i. n. t. i. t. a. m. Saxoniam Suevi à rege Sigeberto accipiunt annis 14.

Saxones à Longobardis decepti sunt. Saxones per Galliam in sua reuertuntur.

Suevi Saxones recubant admittunt.

Bellum inter Saxones & Suevos.

Vnde nemi Westgales qui & Longobardi apud Mediolanum. Vbi Westgalarum Mediolanum. Westgales. Bellum Sigeberti regis contra Hilpericum fratrem.

Brunia, quae Brunihildis, sive Saxo regis Sigeberti. Huni deestauerunt Doringiam.

Longobardi qui & V. n. l. i. n. t. a. m. Papiam capiunt.

Anno Hilperici regis tertio, Huni cum magno exercitu egressi partes Francorum in Doringia hostiliter vastare ceperunt. Contra quorum insolentiam Sigebertus, rex Francorum Austrasiae, frater regis Hilperici, sub cuius regno continebantur Doringi, produxit copias, bellum commisit, multa Hunorum millia prostravit, & ceteros in fugam conuertit. Interea dum Sigebertus occupatur in Doringia cum Hunis, frater eius rex Hilpericus fraternae charitatis oblitus, terminos regni eius hostili deuastat incursum, atque Remensem obsidet urbem, eamque in deditorem accepit.

Eodem anno hasta in aere sunt visa, ac militum acies, simul & confictionum strepitus auditi, portendentes irruptionem Longobardorum in Italiam, de quibus Gregorius papa magnus in homilia loquitur.

Nam anno sequenti, dominicae videlicet natiuitatis **CCCCCLXVIII.** indictione Romanorum prima, rex Longobardorum Alboinus, Pannoniam, in qua cum sua gente prius confederat, Hunis Longobardorum commendauit amicis, & assumptis in auxilium Saxonibus, Marcomannis, aliisque gentibus vicinis, cum omni populo suo, eam partem Italiae occupauit, quae nomine gentis *Longobardia* vocatur, vsque in praesens.

Eodem anno Sigebertus rex Francorum, qui Metis habitabat in Austrasia, frater Hilperici, terram perlustrans Saxoniae habitatoribus vacuam, qui cum Longobardis (sicut diximus) abierant in Italiam, ne penitus in solitudinem redigeretur, eam Sueuis tradidit incolendam. Itaque Saxones cum Longobardis in Italia, & Sueui habitauerunt in Saxonia quatuordecim annis: quibus euolutis, cum se viderent Saxones vltimo loco, & in macipiorum consuetudinem inter Longobardos, in Saxoniam redire consultant.

Anno igitur dominicae natiuitatis **D.L.X.X.II.** indictione Romanorum quintadecima, Saxones, qui cum Longobardis erant in Italia, non ferentes vltra Winulorum (sic enim prius vocabantur Longobardi) superbiam & dominationem iniquam, cum liberis & vxoribus, conductu Sigeberti regis Francorum, per Galliam & Austrasiam ad Colonia Agrippinam reuersi sunt, vbi Rheno transmissi, priores repeti uere Saxoniae sedes, quas dimiserant.

Sueui autem quibus terram rex donauerat Sigebertus ad inhabitandum, primo Saxonibus negabant introitum, secundo tertiam eis partem restituere consenserunt. Verum Saxonibus non partem, sed totam reposcentibus, mediam Sueui regionem obtulerunt. Saxones in sententia mansere constantes, non partem, non medium terrae, sed integrum & totum repetentes. Postremo res ferro committitur, & nimis acriter pro sedium possessione ab vtroque exercitu pugnatur. Tandem victi sunt Sueui, & eorum plusquam viginti millia in eo certamine gladio Saxonum perierunt. Et ita Saxones terram, quam Winulorum persuasione satis inconsulte dimiserant, bello recuperauerunt, anno post exitum quartodecimo, Sueuis alijs occisis, alijs expulsis.

Ex eo tempore Saxones memorati, de Longobardia in Germaniam reuertentes, dicuntur *Westgales*, id est, occidentales Galli, vsque in praesentem diem, cum tamen veri sint Saxones atque Germani. Urbem construxerunt in medio regionis suae nouam, quam *Mediolanum* alterius in Longobardia recordatione nuncuparunt, in qua nunc episcopalis est sedes ecclesiae Monasteriensis. Vnde scriptores nonnulli hos Saxones sive Westgalos, etiam nominauerunt Longobardos, propterea quod mores eorum & ritus in Saxoniam euexerunt.

Anno Hilperici regis quinto, rex Austrasiae frater eius, memor iniuriarum, quas ab eo susceperat, cum anno priore absens à regno cum Hunis in Doringia pugnaret, contracto exercitu magno, contra eum processit ad bellum. Urbem Sueffionis, regni sedem Hilperici fratris occupat. Theodobertum filium eius captum exilio damnat, ipsum Hilpericum victum praelio fugat, & omnia quae prius abstulerat iterum sibi recuperat, magnamque regni eius partem vsurpat.

Eodem anno Sigebertus rex ducit vxorem Bruniam sive Brunihildem, filiam Athanagildi regis Westgothorum (vt supra dictum est) qui regnabat in Hispania.

Anno Hilperici regis Francorum septimo, iterum Huni deuastant Doringiam, & magicis artibus magna gesserunt. Contra quos rex Francorum Sigebertus processit ad praelium, & eorum incantationibus pene fuisset delusus & victus: sed Christi nomine prudenter inuocato, stetit fortiter, pugnavit vinlitter, & vicit finaliter, cum quo Huni contracto foedere in sua redierunt.

Anno sequenti Winuli, qui & Longobardi, Papiam ciuitate, post triennii obsidionem, per deditorem capta, praeter Romam & Rauenam pene totam in breui obtinuerunt Italiae, & nullo resistente potenter vbique dominabantur.

Anno

ANNO Hilperici regis
libertus, rex Francorum, q
Hilperici regis Francorum
suo tali occasione fuit per
dragesimo septimo, in dicti
Francorum. Alboinus ipse
mando in quo ab vtraque
Chunimundum peremi
quo maxime vti consue
10 capitam sibi duxit vxorem
larice inter pocula factus, v
semino accensa furore, r
occidi. Post cuius interit
biennium defuncto Long

Hilpericus rex Franc
decima, Sigebertum fratre
Theodobertum filium suu
gis xlii. dominicae auctu
tum in quo Theodobertu
20 rum occiduntur.

Post hac Franci, qui
suum communi delibera
tur ingenij, super se regem
ci, missi duobus pueris Sig
tatis prae notato.

Anno sequenti Hilp
berti cum filijs in exilium
mines, quae licet multa nim
quos, monasteria constru
30 damentis noua constituit.

Anno Hilperici regis
deuastare ceperunt, quibus
plura cum eis praelia dabo
tores. Postremo tamen Fr
Hilpericus rex Fran
vxore sua procurante, occi
moseptimo, indictione Ro
num iuniorum, infantem

40 IOTHARIUS rex Frede
substitutus regnauit an
incipiens, cuius regni anno
Theodolindam filiam Ga
postea quatuor libros dialo

Anno Lotharij regis
genius papa primus ex mon
sacit pro honore ad ecclesi
50 Eodem quoque anno

gobardi permissa Theodo
lulum sibi regem esse vult
gobardos strenue regnauit
Anno Lotharij regis
ribaldus, rex Bauatorum, p
quem Hildebertus rex Fra
mine Thassilonem, ex Fra
ca Boemi sunt dicti) bello

Anno Hilperici regis nono, indictione Romanorum sexta, moritur frater eius Heribertus, rex Francorum, qui regnabat in Neustria vrbe Parisiorum sine liberis. Anno Hilperici regis Francorum decimo, Alboinus rex Longobardorum, à quodam armigero suo tali occasione fuit peremptus. Anno dominicæ natiuitatis quingentesimo quadragesimo septimo, indictione Romanorum decima, temporibus Lotharij magni regis Francorum, Alboinus ipse rex memoratus, bellum habuit cum rege Gepidarum Chunimundo, in quo ab vtraque parte sexaginta millia hominum ceciderunt. Vbi & Alboinus Chunimundum peremit, & ex testa capitis eius poculum sibi ad bibendum fecit aptari, quo maxime vti consuevit in diebus gaudiorum & natalitiorum. Filiam quoque eius captiuam sibi duxit vxorem. Cumque anno Hilperici prænotato, die quadam solenni hilarior inter pocula factus, vxori patris cerebellum porrigeret, dicens: *bibe cum patre tuo*, illa fœminico accensa furore, regem per armigerum eius proprium nocte dormientem fecit occidi. Post cuius interitum Cleb subrogatus in regno, regnauit annis duobus; qui post biennium defuncto Longobardi sub ducibus fuerunt annis decem.

Hilpericus rex Francorum, anno regni sui tertio decimo, indictione Romanorum decima, Sigebertum fratrem suum, regem Francorum in Austrasia, nimis & per se, & per Theodobertum filium suum vrget, molestat, & inquietat. Vnde sequenti anno Hilperici regis XIII. dominicæ autem natiuitatis D. LXXVII. bellum inter eos crudele fuit exortum, in quo Theodobertus Hilperici filius perimitur, & plures ab vtraque parte Francorum occiduntur.

Post hæc Franci, quibus dominabatur Hilpericus, exosum habentes ipsum dominum suum, communi deliberatione concludere, Sigebertum fratrem eius, qui mitioris videbatur ingenij, super se regem constituere. Quod cum Fredegundis vxor intellexisset Hilperici, missis duobus pueris Sigebertum regem in sidiose fecit occidi, anno dominicæ natiuitatis prænotato.

Anno sequenti Hilpericus rex Francorum, Brunihildem relictam fratris sui Sigeberti cum filijs in exilium ire compellit, cuius odio femina laborabant Franci penes omnes, quæ licet multa nimis abureretur in solentia, Dei tamen ecclesias honorabat. Plura quoque monasteria construxit, ædificiaque admirandi operis diuersa in varijs locis à fundamentis noua constituit.

Anno Hilperici regis Francorum XVII. duces Longobardorum Galliarum fines deuastare cœperunt, quibus Franci occurrentes in multitudine copiarum magna & fortis, plura cum eis prælia dubio Marte commiserunt, aliquando vici, nonnumquam etiam victores. Postremo tamen Franci triumpharunt.

Hilpericus rex Francorum anno regni sui post patrem vicesimo tertio, Fredegunde vxore sua procurante, occiditur, anno Dominicæ natiuitatis quingentesimo octuagesimo septimo, indictione Romanorum quinta, filium relinquens vnicum, nomine Lotharium iuniorem, infantem quatuor mensium, qui successit in regno.

QVINQVAGESIMVS.

LOTHARIVS rex Fredegunde viricida filius, cum esset infans quatuor mensium, patri substitutus regnauit annis quadraginta quatuor, sub tutela & moderamine genitricis incipiens, cuius regni anno secundo Antharius post exactos duces Longobardorum rex, Theodolindam filiam Garibaldi regis Bauariæ duxit vxorem, cui beatus papa Gregorius postea quatuor libros dialogorum, vt mulieri singularis deuotionis transmisit.

Anno Lotharij regis Francorum quinto, indictione Romanorum X. sanctus Gregorius papa primus ex monacho & leuita Romæ ordinatus est, qui multa scripsit, dixit, & fecit pro honore ad ecclesiæ sanctæ vtilitatem.

Eodem quoque anno, Anthario Longobardorum rege sine liberis mortuo, Longobardi permittit Theodolinda reginæ optione sibi virum & Italia regem eligendi, Agilulfum sibi regem esse voluit, simul atque maritum; qui deinceps annis XXV. super Longobardos strenue regnauit.

Anno Lotharij regis Francorum octauo, indictione Romanorum XIII. obiit Garibaldus, rex Bauarum, pater Theodolindæ reginæ Longobardorum memorata, post quem Hildebertus rex Francorum, in regem Bauariæ constituit ducem quendam nomine Thassilonem, ex Francorum genere procreatum, qui Sorabos (qui Sclauj, sed postea Boemi sunt dicti) bello superauit.

Heribertus rex Neustria Parisiæ obiit.

Alboinus rex Longobardorum occiditur. Rex Gepidarum Chunimundus occiditur.

Alboinus Rex Longobardorum occiditur. Sigebertus rex Francorum apud Austrasiam.

Conspiratio Francorum contra Hilpericum regem. Rex Sigebertus occiditur dolo Fredegundis. Brunihilda cum filiis in exilium agitur.

Bellum Francorum cum Longobardis.

Hilpericus rex dolo vxoris perimitur.

Lotharius adhuc infans regnauit ann. 44. Theodolinda regina Longobardorum.

Gregorius ex monacho papa primus.

Agilulfus rex Longobardorum. Garibaldus rex Bauariæ moritur. Thassilo fit rex Bauariæ sui regis Francorum.

Trithemij

Opera Historica

Longobardi
sua de-
stanti Roma-
norum.
Monaste-
rium Cassi-
nense à Lo-
gobardi de-
struitur.
Gunthra-
mus rex
Aurelianis
moritur.
Franci cum
Wifogothis
foedus in-
tulerunt.
S. Colum-
banus ab-
bas obiit.
Hildebertus
rex Aure-
lianensis
moritur.
Bellum fit
inter fratres
Franciae re-
gis atroci-
ssimum.
Angelus in
aere visus
cum gladio.

Theodober-
tus fugit à
bello in Co-
loniam.
Theodori-
cus rex, fra-
trem a quo
ad Coloniam
persequitur.

Colonien-
sis
proprio regi
suo caput
amputauit.
Theodori-
cus rex Co-
loniam fra-
tre interse-
cto ingredi-
tur.

Brunichil-
dis nepotes
sue peremit.
Sigebertus
filius regis
fugit ad O-
rientales.

Sigebertus
fit dux Al-
manorum
Helvetio-
rum.
Theodori-
cus rex Au-
strasiae mo-
ratur.

Sequenti anno Agilulfus rex, Romanorum fines depopulaturus ingreditur, sed agente Theodolinda Longobardorum regina, quæ vxor fuit ipsius Agilulfi (vt diximus) non multo post foedus cum eis amicitia contraxit. Monasterium tamen sancti patris nostri Benedicti abbatis in monte Cassino intrantes spoliauerunt, & destruxerunt, eodem tempore monachis Romam fugientibus.

Anno Lotharij regis Francorum decimo, indictione Romanorum xv. obiit Gunthramus rex Francorum, filius Lotharij magni secundogenitus, & nepos Clodouei regis, anno regni sui xxxiii. Aurelianis, non sine opinione sanctitatis: cuius regnum cessit eius fratri ueli Hildeberto legatione testantis.

Anno sequenti Richaredus, rex Wifogothorum, cum regibus Francorum foedus iniit, & forem regis Hildeberti iam dicti sibi vxorem copulauit. Eodem anno, vicefima prima die mensis Nouembris, obiit sanctus Columbanus abbas, presbyter, & doctor Scotorum & Pictorum, qui posteris suis plura monumenta sanctitatis reliquit, præterquam quod rustica simplicitate pascha dominico die debere celebrare, & nunquam alia die, neque didicit, neque docuit.

Anno Lotharii regis Francorum xiiii. obiit Hildebertus rex Francorum Aurelianis, qui filius erat Sigeberti regis, qui fuit Lotharii, qui fuit Clodouei primi regis Christiani. Reliquit autem filios duos, Theodobertum, & Theodoricum, qui regnum inter se diuisere paternum, quorum auia Brunichildis dissensiones multimodas seminauit. Anno igitur Dominicæ natiuitatis sexcentesimo quinto, indictione Romanorum octaua, qui fuit annus regni Lotharij octauusdecimus, Theodobertus, & Theodoricus, iam dicti fratres, Brunichilde auia concitante furorem, quæ Theodorico fauix, incredibili odio Theodoberti laborabat, bellum inter se commiserunt atrocissimum, in quo plusquam triginta millia pugnatorum ceciderunt. Angelus quoque domini euaginatum tenens ac vibrans manu gladium in aere super populum, visus est à multis qui affuerunt.

Postremo Theodobertus inferior factus, cum aliter non posset, salutem fuga quaesivit: quem Theodoricus frater vsque ad Coloniam Agrippinam persequens, eius milites pariter fugientes it inere toto indefinenter cadebat. Theodobertus vero Coloniam ingressus, portas vrbis mox claudi præcepit. Quem (sicut dictum est) Theodoricus frater insecutus, Coloniam per gyrum vallauit. Ciues ad moenia conuolantes murorum, ea quæ fuerant pacis, à Theodorico rogabant. Quibus ille respondit: *A me pacem nunquam habebitis, nisi prius amputatum fratris mei caput ad me foras de muro proyiciatis: quod si facere detrectaueritis, hinc non discedam, donec obtenta uolenter ciuitate, omnes vos cum domino vestro, paruulis, & vxoribus perdam.*

Quibus auditis, nimium sunt territi ciues, & habito inter se consilio, tandem ne omnes perire contingeret, amputatum Theodoberti regis domini sui caput foras per murum Theodorico impio fratri (sicut iusserat) proiecerunt, suis quidem tunc presentibus, pacem in sanguine proprii regis turpiter comparantes. Factus itaque victor in sanguine fratris truculentus rex Theodoricus, Coloniam intrauit cum pace, ipsamque urbem & ciues cum vniverso fratris Austrasiorum regno in ditionem accepit: qui & ipse tandem veneno Brunichildis auia (quemadmodum suo loco dicemus) interiit, hæredibus priuatus. Theodobertus autem rex miserabili sorte peremptus, tres filios, & vnam (vt legitur) speciosissimam filiam reliquit: Sigebertum videlicet, Gunthramum, & Lotharium. Nomen filia nusquam reperi. Rex vero Theodoricus Coloniam ingressus, præscriptos duos iuniores fratris filios Gunthramum Lothariumque, & forem eorundem ad ciuitatem Metensem misit captiuos, quibus crudelis auia Brunichildis occurrens, nimioque succensa furore, in odium genitoris occisi, super eos irruit, & nepotes adhuc paruulos manu propria interfecit: quæ & ipsa paulo post male interiit. Sigebertus autem, natu maior Theodoberti filius, quorundam auxilio ciuium submissus per murum secretissime Rheno transmissus in habitu scholari aufugit, veniensque in Franciam orientalem, apud cognatos suos, Godfridum, & eius filium Genebaldum tertium, duces Francorum, circa Menū & Wirceburg principantium, aliquot annis latuit incognitus. Qui tandem post obitum regis Theodorici, principum interuentu, ducatum in Alemania superiore, quæ nunc dicitur Heluetia, donatione regis Lotharij accepit: sed neque nomen regium, neque diadema portare more parentum suorum permissus est. Et mansit sub ditione regum Francorum. Filium genuit nomine patris sui Theodobertum.

Anno regis Lotharij xxxxi. Dominicæ vero natiuitatis ccccxcviii. indictione Romanorum sexta, Theodoricus rex Austrasie veneno Brunichildis auia: suæ Metis interiit.

A N
interijt, anno regni sui no-
Aus accepit. & sic iuxta va-
marcha totius regni Franco-
filij regis Theodorici, Bru-
lorum incensrix omnium
Lothario præsentata, proc-
tentiam. Nam vno pede &
gata, membratim violen-
bant.

Lotharius igitur sup-
monarchiam sublimatus
fer, prouincias comitibus
larij regalis, comitem suoc-
netem virum. Burgundi-
comes erat de Francorum

Radoni quoque no-
nominati sumax, Treueris,
Australij, Euphalij, Name-
Genebaldus eius no-

20 quæ nunc ab adiacente in-
si Moguntiam, Wormat-
fuit villam iuxta Mocun-

Pippino autem (qu-
scopi, comes quoque Nam-
rie duces, qui hodie viuun-
cenderunt omnes ex parte
delbergæ commorantis,
millesimo ducentesimo v-
xit vtrumque) rex Lothar-

30 mrem, hoc est, Tornacem
quid interiaret eis, præte-
erant memorati Ansegili-
rum in Austrasia, cui (vt di-
rum interuentu duci creat-
dunoclem, Constantinense-
cos, Heluetios, & ad Rheni-

Lotharius rex Franco-
Longobardis tributum du-
nebantur pendere, confoc-

40 Anno Lotharij regis
decima, obiit Guarnerius,
legilus, filius sancti Arnulp-
domus Francorum factus,
iuuantibus, reuixit princip-
lus memorati fuit Ansegil-
Arnoldi senioris. Qui fuit
regis primi Clodouei natus
fuit Heriberti ducis. Qui fu-

50 Qui fuit Sunnonis ducis. C-
Marcomiri regis Francoru-
fuit Richimeri regis. Qui fu-
it regis. Qui fuit Clodii regi-
nonis regis. Qui fuit Phara-
gis. Qui fuit Oodomari reg-
Antenoris regis. Qui fuit
nis regis. Qui fuit Franci-
rij regis. Qui fuit Callandri

interijt, anno regni sui nonodecimo. Cuius regnum Lotharius, Hilperici filius iam dicitur, accepit, & sic iuxta vaticinium, quod ei sanctus Columbanus olim prædixerat, monarcha totius regni Francorum euasit, & solus deinceps annis XIII. regnauit. Contra quæ filij regis Theodorici, Brunichildis instinctu, mouentes exercitum, victi sunt, & ipsa maiorum incentrix omnium Brunichildis capta, & cum Eudolina Theodorici regis filia Lothario præsentata, procerumque condemnata decreto, mortis accepit horrendæ sententiam. Nam vno pede & brachio altero multata, & ad caudam equæ indomitæ colligata, membratim violento extractu discepta est: quam reges decem extinxisse ferebant.

*Lotharius
si monarcha
regni
totius Fran-
cia.
Brunichil-
dis decem
regum in-
terfectrix
occiditur.*

10 Lotharius igitur super totius regni Francorum, quod prius in quatuor erat diuisum, monarchiam sublimatus, cum tam larum dominium solus vtiliter gubernare non posset, prouincias comitibus de antiqua regum profapia descendentes commendauit. Palatii regalis, comitem siue præfectum constituit Guarnerium, nobilem & valde præeminentem virum. Burgundiam vero commisit cuidam Harponi gubernandam, qui & ipse comes erat de Francorum regum vetustissimo genere procreatus.

*Lotharius
monarcha
regnum cõ-
misit comi-
tibus.
Guarnerius
maior do-
mus.*

Radoni quoque nobilissimo comiti Aufrasiam commendauit, in qua sunt vrbes nominatissimæ, Treueris, Meris, Leodium, Colonia, & populi Moicellani, Lucenburgij, Aufrasiij, Euphalij, Namercij, & alij plures.

*Harpo co-
mes Bur-
gundia con-
stitutus.
Radon comes
Aufrasia
constituitur.*

20 Genebaldo eius nominis tertio duci Francorum in oriente apud Marcopolim, quæ nunc ab adiacente in monte sanctæ Mariæ castello, Wirzburg nominatur, commisit Moguntiam, Wormatiam, Spiram, & populum earundem regionum: qui Francensium villam iuxta Mœnum erexit.

*Genebalus
dux Megä-
tensis factus.
Mare palu-
dum Wir-
zburg dicitur.*

Pippino autem (qui filius erat Ansegisij ducis, & frater sancti Arnulphi, Metensis episcopi, comes quoque Namurci, & dux Britannia à quo Palatini, comes Rheni, & Bauaria ducis, qui hodie viuunt numero decem & octo, quos ego noui, præter femellas, descenderunt omnes ex parte matris, videlicet Gertrudis, filia Henrici comitis Palatini, Heidelbergæ commorantis, quæ nupta Othoni Bauariae duci, dominicæ natiuitatis anno millesimo ducentesimo quinto, principatum Bauariae & Palatinatus coniunxit vtrumque) rex Lotharius commendauit inferiorem siue Aquilonarem Franciam omnem, hoc est, Tornacensēs, Atrebatensēs, Morinos, Tarauanos, Cameracensēs, & quicquid interiacet eis, præter Namurensē comitatum, & ducatum Brabantia, qui iuris erant memorati Ansegisij. Sigeberto duci, filio quondam Theodoberti regis Francorum in Aufrasia, cui (vt diximus) Colonienēs amputauerunt caput, rex Lotharius procerum interuentu duci creato, commisit Alemania vrbes, Curientem, Lusannensem, Sedunensem, Constantiensem, Basiliensem, & populos circumfidentes, Alemanos, Rauricos, Heluetios, & ad Rheni ortum commorantes.

*Palatinorū
comitatus &
Bauaria
duci origo.
Palatinatus
& Bauaria
ducatus cõ-
iungitur.
Sigebertus
dux Fran-
corum in
Alemania
fuit.*

30 Lotharius rex Francorum, anno regni sui xxxii. indictione Romanorum septima, Longobardis tributum duodecim millium florenorum auri, quod Francis quorannis tenebantur pendere, confederatione præmissa relaxat.

*Longobardi
Francis tri-
butum auri
relaxat.*

40 Anno Lotharij regis Francorum tricesimo octauo, indictione Romanorum tertiadecima, obiit Guarnerius, Palatii comes, siue maior domus Francorum: post quem Ansegisus, filius sancti Arnulphi Metensis episcopi, monachi, eremita: prius vxorati, maior domus Francorum factus, Pippino filio, simul & ipso sancto Arnulpho, ipsum fideliter adiuantibus, tenuit principatum. Pippinus maior postea domus, qui & senior est dictus, filius memorati fuit Ansegisij, qui fuit sancti Arnulphi. Qui fuit Ansegisij, vel vt alij scribunt, Arnoldi senioris. Qui fuit Amberti, cognomento Nicanoris, ex Blidehilde filia Lotharij, regis primi Clodouei natus. Qui Ambertus fuit Sigeberti ducis. Qui fuit Priami ducis. Qui fuit Heriberti ducis. Qui fuit Leontij ducis. Qui fuit Merouei ducis. Qui fuit Dioclis ducis. Qui fuit Sunnonis ducis. Qui fuit Genebaldi ducis. Qui fuit Dagoberti ducis. Qui fuit Marcomeri regis Francorum. Qui fuit Clogionis regis. Qui fuit Theodomeri regis. Qui fuit Richimeri regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui fuit Dagoberti regis. Qui fuit Walteri regis. Qui fuit Clodij regis. Qui fuit Bartheri regis. Qui fuit Hilderici regis. Qui fuit Sunnonis regis. Qui fuit Pharaberti regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui fuit Marcomeri regis. Qui fuit Oodomari regis. Qui fuit Richimeri regis. Qui fuit RATHERI regis. Qui fuit Anthonis regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui fuit Marcomeri regis. Qui fuit Clogionis regis. Qui fuit Franci regis, à quo prius Sicambri dicti sunt Franci. Qui fuit Antharij regis. Qui fuit Cassandri regis. Qui fuit Merodaci regis. Qui fuit Clodomeri regis. Qui

*Wernher
maior do-
mus mori-
tur.*

*Pippinus fi-
lius Anse-
gisij postea
maior domus.
Linea gene-
rationis Ca-
roli magni,
& ducum
Brabantia
simul atque
Bauaria.
Comitatus
quoque
Palatinorū
simul.
Comitatus
Namur-
censium ge-
neratio.*

Trithemij
Opera
Historica

*Qui omnis
de antiqua
historia
Francorum
descendit
sive ad
istis.
A Marco-
moro & quo
ad Carolum
Magnum,
generatio-
nes 54.*

*Dagobertus
filius regis
Lotharii filii
regis Austrasiae.*

*A nulpho
Metensium
Episcopus,
Proterius
dux.*

*Expedicio
regis Dago-
berti contra
Saxones.*

*Berthulfus
dux Saxo-
num occi-
ditur à Fran-
cis.*

*Saxones sub
tributum
Francorum
revertuntur.
Lothar. rex
Francorum
venerunt mo-
vitur.*

*Lotharius
rex Franco-
rum moritur.
Sigildis
mater He-
riberti.*

*Dagobertus
regnavit
anno 57.*

*Heribertus
frater eius
regnavit in
Aquitania.*

*Monasteriū
sancti Diony-
sij fundatū
in Gal-
lia.*

*Gertrudis
regina steri-
lis repudiavit.*

fuit Anthenoris regis. Qui fuit Clodij regis. Qui fuit Marcomeri regis. Qui fuit Nica-
noris regis. Qui fuit Clodomiri regis. Qui fuit Basangot regis. Qui fuit Dioclis regis.
Qui fuit Heleni regis. Qui fuit Priamiregis. Qui fuit Antenoris regis. Qui fuit Marcom-
miri regis, qui Francos de Scythia duxit in Germaniam. Pippinus autem senior genuit
Carolus Martellum : & ille genuit Pippinum juniorem, maiorem domus Francorum,
& regem post Hildericum. Numerantur itaque à rege Marcomiro primo vsque ad re-
gem Pippinum Caroli Martelli maioris domus & sanctæ Gertrudis patrem, generationes
vna & quinquaginta per cursum annorum quinquaginta novem supra mille.

Lotharius autem rex anno regni sui xli. qui fuit dominicæ natiuitatis annus sex-
centessimus vigesimosextus, indictione Romanorum prima, Dagobertum ex Bertru-
de regina filium suum, regem constituit Austrasiae, subiciens ei Metim, Treuerim, Co-
loniam, Leodium, Tornacum, Atrabatim, Tungros, Taruanos, Morinos, & quicquid
inter mare fuit occidentale, Anglicum, Septentrionale quoque & Rhenum. Quem
sancto Arnulpho Metensium Episcopo, & Pippino Namurcensium comiti, Brabantino-
rumque duci nobilissimo instrucdam dirigendumque instantius commendauit. Sedem
regni more veterum Austrasiae regum Dagobertus in prædicta Metensium vrbe lo-
cauit, regnamque Francorum tam per se, quam per Duces & comites bene dis-
posuit.

Anno sequenti Saxones in rebellionem sublatis, consuetum Francis tributum
negabant. Quapropter Dagobertus rex, contractis suorum copijs, exercitum mouit in
rebelles, & bellum gessit cum Berthulfo Saxonum duce, à quo primo congressu fuit
grauiter vulneratus. Quod celeri nuncio referente audiens Lotharius pater, qui tunc
erat in Ardemia, confestim, Rheno apud Nouesium transmissis, in auxilium filio prope-
rauit. Innouatur prælium, ab vtraque parte, dura sorte pugnatur. Postremo tamen Sa-
xones, eorum duce Berthulfo à Francis perempto, superati sunt, & salutem fugam qua-
sierunt.

At rex Lotharius cum Francis infecutus fugientes, miserabili eos clade proftrauit,
nulli parcens, sed omnes qui gladij eius longitudinem excedebant, gladio peremit: gen-
tem vero quæ per Saxoniam remanserat, ad subiectionem Francorum reuocauit, & tri-
butum quingentorum bouum eis imposuit.

Post hæc anno dominicæ natiuitatis sexcentesimo tricesimo primo, indictione
Romanorum quarta, obiit Lotharius iam dictus rex Francorum, anno regni sui quadra-
gesimo quarto, relinquens de vxore prima, quæ Bertrudis dicebatur, filium, nomine Da-
gobertum, qui successit in regno. Prima vxore mortua duxerat secundam nomine Sig-
hildem, quæ peperit Heribertum.

QUINQVAGESIMVS PRIMVS.

DAGOBERTVS regis Lotharii maior natu filius, patri succedens in regno Fran-
corum, anno Dominicæ natiuitatis prænotato, regnavit annis quatuordecim, &
prius in Austrasia (sicut dictum est) annis tribus, patre adhuc viuente : & sic omne tempus
quo regnavit anni fuerunt decem & septem.

Heribertus autem frater Dagoberti ex patre, sed alia matre natus (vt dictum) in di-
uisione regni Aquitaniam, Tholosam, & alias vrbes, quæ intra Pyrenæos montes & Li-
gerim continentur, in possessionem hereditatis accepit, ea videlicet conditione, quod in
cæteris regnis Francorum nihil iuris sibi debeat usurpare. Qui sedem regni sui primariam
Tholosæ constituit. Quarto post hæc anno belli occasione captata, Vascones in deditio-
nem accepit.

Rex Dagobertus manasterium sancti Dionysij martyris à fundamentis nouum con-
struxit, quod multis prædictis rebus & possessionibus ditauit, licet non sine iniuria quarun-
dam ecclesiarum, quas vi adhibita multis spoliabat ornatibus tanquam diui Dionysij
omnia deberentur obsequijs, tam iure quam iniuria conquisita. Templum construxit e-
iusdem cœnobij omnino pulcherrimum, quod argento solido erat tectum, in quod cor-
pora memorati martyris & sociorum eius de Carulico vico translata in thecam auream
collocauit, ipsosque parietes ecclesiæ intrinsecus tapetibus, margaritis, & vnionibus de-
centissime intextis, pulcherrime decorauit, & locum monachis incolendum dedit no-
stri ordinis.

Vxorem primo habuit Dagobertus nomine Gertrudem, quam propter sterilitatem
repudiavit, superduxitque alteram, cui nomen erat Nanthildis. Plurimas denique legitur
habuisse

A M
habuisse concubinas, & ce-
ter eas quas compluribus
tur tamen eius turpibus fa-
latus, qui & dux Braban-
pater sanctæ Gertrudis vi-
bar regem per tot viria pro-
Anno Dagoberti re-
simus tertius, vxor eius N-
tans x l. dierum, cum a-
10 Amen clara voce respon-
gnabat, de sacro baptisim-
berto, non diu postea eti-
rum ad Dagobertum reu-
tate filiorum confunden-
Mortuo rege Hen-
quos bello petens rex Da-
Eodem tempore D-
omnemque Britannia
Britannia tenebat, immo
20 bos, qui nunc dicuntur B-
subiectos tributario ique
Si Dagobertus ille
regaleque monasterium
uit (de quo plerisque au-
tio post mortem patris ex-
xat regnauerit quatuordecim
supputationis temporum
simus tricesimus quartus
sexto vero regni eius sup-
30 mas in rescriptis ipsius D-
architypum earum videat
literarum ponamus.
Dagobertus diuina fa-
cti solent Christianam profu-
sequis obligauerit, sine mac-
venerit, eo ferietur grauori-
mus nos quoniam reddere, quod
40 la apud omnes reges terra. &
& sanas rursus nos visitauerit
quibus, fidelis auditio nostro per-
bus Deo dicatis exhibeat. Pri-
voto & voti nostri redditione
vri regni curam suscepit, sed v-
debitum neglectis, nihil exhibi-
manifestandis aut zelo insti-
uoperam, quarum defensor
veritus acclamationem. Tan-
primis iniquitates meas visiti-
dumque manserit inter ch-
50 ecclesiarum patronis, pro re-
congister sum accusatus, mas
Aspolarum principibus. C-
prejudicis pena sum addic-
parum meus martyr Diony-
tamque obtinuit. Idem ipse, qui
genia si ad honorem Dei & f-
francos construerem. Qua pro-
missum & indulgentia pecc-

habuisse concubinas, & comitabantur eum quocunque pergebat pellicum cateruæ, præter eas quas compulsi in locis comptas & reginarum instar ornatas alebat. Obnitebatur tamen eius turpibus factis haud mediocriter Pippinus maior domus, siue comes Palatinus, qui & dux Brabantia fuerat, simul & Namurci comes, & nepos sancti Arnulphi, ac pater sanctæ Gertrudis virginis & monialis Niuellis in Brabantia: nec vsque quaque sinebat regem per tot vitia pro suo arbitrio tam libere defluere.

Anno Dagoberti regis secundo, qui fuit dominicæ natiuitatis sexcentismus tricesimus tertius, vxor eius Nanthildis peperit ei filium, qui Sigebertus est nominatus. Hic infans x l. dierum, cum à sancto Amando episcopo baptizaretur, tacentibus cunctis ipse
10 Amen clara voce respondit. Hunc Sigebertum eius patruus Heribertus, qui Tholosa regnabat, de sacro baptismatis fonte leuauit. Mortuo autem post aliquot annos rege Heriberto, non diu postea etiam eius filio nomine Hilperico, monarchia totius regni Francorum ad Dagobertum reuertitur, pluribus semper tendentibus in vnum, rursumque pluralitate filiorum confundentibus vnitatem.

Mortuo rege Heriberto, Valcones Franci obtemperare & subesse contemnunt, quos bello petens rex Dagobertus ad subiectionem compulit.

Eodem tempore Dagoberto regi Francorum & successoribus eius in perpetuum se, omnemque Britannia Armorica populum subiecit Nidicahil, qui ducatum eiusdem Britannia tenebat, imminenti belli comminatione perterritus. Sclauos etiam Sorabos, qui nunc dicuntur Boemi, rex Dagobertus bello aggressus vicit, superauit, & Francis subiectos tributariosque fecit.

Si Dagobertus iste, rex Francorum magnus, in signe quondam & exemptum illud regaleque monasterium nostri ordinis in oppido Wyfenburg Spirensis diocesis fundauit (de quo plerisque audiuimus dubitantes) mihi videtur quod hoc factum anno tertio post mortem patris eius historia consonet, & non vicefimo tertio, cum annis duntaxat regnauerit quatuordecim, licet quidam auctores incerti aliter sensisse videantur: cui supputationi temporum concordat numerus annorum dominicæ natiuitatis sexcentismus tricesimus quartus, qui fuit annus tertius Dagoberti regis Francorum memorati: sextus vero regni eius super Austrasiam, & non vicefimus quartus, quemadmodum legimus in rescriptis ipsius Dagoberti, quæ veræ sint an falsæ, quomodo scire poterimus, nisi architypum earum videamus? Huius dubitationis nodum explicare cupientes, exemplar
30 literarum ponamus.

Dagobertus diuina fauente clementia, Francorum rex, omnibus regni sui primatibus, imo cunctis fidem Christianam proficientibus, tam futuris quam presentibus. Votum quo Deo vel sanctis eius se quis obligauerit, sine macula reatus irritum fieri non poterit: & quanto maior & dignior est is, cui vouetur, eo ferietur grauiori iudicio, vouentis & non reddentis presumptio. Debemus igitur & volumus nos quoque reddere, quod vouimus domino, Deo terribili, & ei qui aufert spiritus principum, terribili apud omnes reges terræ. Qui qualiter in brachio sue virtutis & nos terrerit, & qualiter percussit & sanas rursus nos visitauerit, omnibus ad exemplum correctionis notum fieri duximus, præcipue ut
40 quisque fidelis audito nostro periculo ab ecclesiarum Dei vastatione se contineat, & honorè congruum rebus Deo dicatis exhibeat. Primum ergo de diuina super nos habita terribiliter examinatione, postea de voto & voti nostri redditione breuiter exponemus. Patre meo Lothario, felicis memorie, defuncto, patrii regni curam suscepi, sed viuendi ductus leuitate, dominæque cupiditate distractus, regalis officii debitum neglexi, nihil exhibens commissis sollicitudinis vel diligentia, nihili faciens, vel iudicans mansuetudinis aut zelo iustitia. Inter alios excessus meos, ecclesiarum Dei destructor & dissipator esse caperam, quarum defensor & sublimator esse debueram, nec diuina maiestatis oculos, nec hominum veritus acclamationem. Tandem Dei benignitas obliuiscit, mentis superbiam conterens, virga correctionis iniquitates meas visitauit, & castigato mihi veniam non negauit. Nam raptus in sublime, diuineque maiestati inter choros sanctorum in habitu iudicantis sedenti presentatus, à sanctissimis
50 ecclesiarum patronis, pro rebus ecclesiasticis per rapinam distractis à me & consumptis, grauius & constantius sum accusatus, maxime à sanctissima Dei genetrice Maria, & beatissimis Petro & Paulo Apostolorum principibus. Cumque conscientia grauatus, non audebam delicta defendere, ex arbitrio presidentis penam sum addictus, diuque cæso & panis atrocibus confecto occurrit mihi tandem specialis patronus meus martyr Dionysius, qui precibus suis instantis penam dilationem mihi & penitentia tempus obtinuit. Idem ipse, quasi modum statuens penitentia, in hoc mihi spem plenè posuit indulgentia, si ad honorem Dei & sanctorum prædicatorum, quos magis offenderam, domum diuinis aptam seruitis construerem. Qua promissione libens voui, dimissusque à superis redi. Igitur sub certa spe remissionis & indulgentie peccatorum nostrorum, reddentes alacri studio votum quod fecimus, eccle-

Rex Dagobertus nimis luxuriosus. Pippinus maior domus Francorum.

Infans 40. dierum cum baptizaretur respondit Amen. Memor: huius regis Francorum ad Dagobertum conuertitur.

Vasiones superatur à Francis. Britannia noua subicitur Francis iterum. Sorabos Sclauos, tunc dicuntur Boemi.

Opinatio de fundatione monasterij Wyfenburgensis. Annorum supputatio non excedat cum historiis.

Exemplar literarum fundationis dicti monasterij, & exemptionis. Narrat se Dagobertum rapinam fuisse in calum.

Excessus super rex Dagobertus enumerat. Se iudicanti Deo presentatum.

Venit monasterium constructum.

Trithemii

Opera Historica

fiam in honorem sancte trinitatis, & sancte Mariae perpetuae virginis, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, in loco, qui dicitur Wissenburg, construximus, quam sublimare, & regali munificencia ditare decreuimus. Donamus ergo ei, & imperpetuum datum esse volumus, de rebus fisci nostri illic adiacentibus, quicquid ad nos spectat, tam in villis, quam mancipiis, syluis, vineis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus; & omnia haec in usum fratrum ibidem sub monastica professione Deo seruientium libera traditione redigimus. Et ut huius nostre donationis auctoritas in omne tempus perseueret stabilis & firma, terminos, & circumiacentium nomina locorum subnotare curauimus. Versus orientalem plagam extenditur marcha, quam tradidimus, usque ad Marchenhofen, & ad Aldenherden, & inde ad Geboldesrode, & inde subter vadum Lutra, & inde Buozdingeshofen, & inde ad limitē, qui stat in summitate vallis Inuenesdal, & inde ducit ad meridianam plagam super Warspach, & inde ad Bodemlofestoomba, & inde ad Sebach, & inde ad Kirchdale, & inde ad Ingoldeshare, & inde ad syluos montes usque ad Bedebur. Ad occidentalem vero plagam, usque ad Lautenbach, & Bernbach, & inde ad Belebach, & inde ad Gruncburnen, & inde ad Otterichscheyt. Ad septentrionalem plagam usque ad Eichenberg. Locum autem ipsum, quem singulari dilectione amplectimur, nunc & deinceps ab omni seruitutis oppressione liberum sub regali volumus esse tuitione, ita videlicet, quod nullus publicus iudex, nullus ex iudiciaria potestate, quicquam potestatis vel negotij in ipsa marcha sine patris monasterij licentia exercere, vel habere presumat: nec homines ipsius loci constringere, vel ad causas audiendas, aut freda, aut tributa soluenda; Postremo, nihil penitus ab eis audeat exigere. Illud etiam pari decreuimus auctoritate, ut nullus pontificum Nemetensium ciuitatis, vel reliquorum episcoporum, aliquam dominandi ibidem, vel quaslibet causas agendi habeant facultatem, sed sub nostre emunitatis defensione omnia illuc pertinentia pater monasterij cum fratribus suis libere & quiete possideat. Adhuc monetam in se habentem imbecillitas & licet, expressamque similitudinem Nemetensium monetarum, eidem loco concedimus, parique nostre auctoritatis donatione ratum & firmum esse volumus, ut homines eiusdem ecclesie, per omnes fines regni nostri libere negotijs suis inseruiant, ita videlicet, ut nulli debitum telony persoluant. Et nullus iudex, seu quilibet cuiuscunque ordinis persona, in huiusmodi causa violentiam eis aliquam inferre presumat. Fratribus autem ibidem Deo seruientibus, ut eo deuotius & tranquillius sancte conuersationis ordinem custodiant, liberam inter se eligendi sibi abbatem donamus potestatem. Cui abbati, omnibusque sibi succedentibus, hoc speciale concedimus priuilegium dignitatis, ut in ordinem & ius possit promouere ministerialium, quemcumque de familia tali honore dignum iudicauerit. Omnes etiam ministeriales eiusdem ecclesie ex dono abbatis accipiant beneficium, solumque abbati seruiant, nec aliquam potestatem super eos aduocatus exercere audeat, nisi forte ex aliqua inobedientia, quasi rebelles, illos ministeriales constringendos abbas aduocatum inuitet. Reliqua vero familia, legitimo loco & tempore, ter in anno, pro iustitia faciendā ad placitū aduocati debet conuenire, & in seruitium aduocati, si praesens est, singuli singulos denarios soluere, exceptis his qui sunt in emunitate. Quod si in his placitis absens fuerit aduocatus, nihil ei ex his denariis debetur, nisi in seruitio regis esse probetur. Vt autem haec nostra traditio, & iuris & concessa dignitatis institutio, stabilis & in conuulsam iugiter permaneat, charitatem hanc conscripam adiectione sigilli nostri roboratam signauimus. Datum quod fecimus in ipso monasterio, mense Maio, die undecima, anno regni nostri vicesimo tertio, in Christi nomine feliciter, Amen.

Dicitur regu pro cetero Wifsenfi.

Situs donationis.

Monasterij vult esse exemptum.

Monetam ad instar Spenensis monasterij concedit. Carobij huiusmodi vult esse liberis.

Eligendi sibi abbatem libertatis monachorum.

Ministeriales sui creati poterit abbas. al. ex domo abbatis.

Ministerialis sibi obediens institutio, stabilis & in conuulsam iugiter permaneat.

Ius aduocati super familiam exprimit.

Anno Domini DCXXIII. Indictione XI.

Diffinitio temporis generat dubitationem.

Lotharius adhuc vixit anno 624. Opinio Trithemij monasterij funditionis.

S. Eligius auct. ber. & episcopus. S. Remacius ex monacho Episcopus, non strordius.

Plures hoc genus fundationes & donationes ab hoc Dagoberto rege factas, inuenies apud Franc. de Rosi. in Stemmat. Lotharing. inter praemissa diplomata Regum & Principum: nec non apud Bruschiū in Monasterijs.

Nihil in his literis, quod mihi de fundatione memorata dubium ingerat, reperio: sed quia tempus conscriptae huius paginae cum supputatione annorum domini secundum Sigebertum monachum Gēblacensem, Rupertum quoque, Gaguinū, & plerosque, alios historiarum diligentissimos scriptores non concordat, vnde id prouenerit, ignoro. Nam si dictis historiographis fides adhibenda est, constabit manifeste Lothariū patrē Dagoberti adhuc vixisse in humanis, anno domini sexcentesimo vigesimo quarto, quē filius ipse mortuū fuisse asserit, priusquam monasterium Wissenburg fundare ineeperit. Obijt enim (sicut dictū est supra) rex Lotharius anno Christi sexcentesimo tricesimo primo, cui mox eodē successit in anno Dagobertus, & regnauit annis quatuordecim. Ergo qui potest nodum soluere, soluat: mihi haec vice aliud persuadere nequeo, nisi quod rex Dagobertus monasterium Wissenburgense fundauerit anno regni sui tertio, Dominicae natiuitatis sexcentesimo tricesimo quarto.

Eodē tempore sanctus Eligius in aula Lotharij & Dagoberti regū Francorū potens, & ex fabro aureo mirabili fundauit impensis tamen regis quam suis abbatiam cenobij nostri ordinis, quod Solenniācū dicitur, in quo monachus ipse factus, abbas innocenter gessit officium, ubi & sanctus Remacius ex Britannia veniens, se in Christi tyrocinio, sub eo exercitauit.

Sanctus

Sanctus Dado qui & cellarius, intra Briegen sem. Resbace se nuncupant, cum amabilem, & multis virtutibus.

Rex Dagobertus ante septem, regem Austrasijs d. loqu Colonienfis, & Pippin.

Eodem anno, qui in thone tercia decima, obiit episcopus Metensis, & ex P. Metensis ordinatus, eius filius.

Doda, quondam viteriam dicti pontificis Cl. sum elegerat, a marito sep. Anno regni sui vnde dixit. Cui Saxones cur.

Windiā Francis sunt victi ro Saxones, qui Francis an. conseq. uiti, regem Dagob. cis remitteret. Rex autem tum remisit.

Post hac Dagobert. clesia sancti Dionysij, qu. omni natiuitate tercia.

Post hac Dagobert. clesia sancti Dionysij, qu. omni natiuitate tercia.

QUINTUS CLODOVEVS Reg. uitannis decem & sept. comes, seu princeps palati.

30 tiquissima regum stirpe pr. Regnauit autem Cl. Neustria, hoc est, Parthi. Aquitania quoque, & in r.

Sigebertus autem fr. Treuirensis, Colonienfis scopus, super Tungros, qu. ringos, Bavaros, Sueuos, A. tientes, Mozuntinens, C. fuit palatii, Pippinus senior.

40 Brabantia, pater Grunvva no Brabantia.

Cancelarius autem fis. Erant in plerisque loc. maioris domus Pippini, ce. tione populi regebatur.

Irmia virgo sancti. gum praedictorum foror. antiquissimo, quod Horren. dicti, & ecclesiam in hono.

50 tionem monialiam possui. multo in vita & post obitu. bina Spanhemensi habet. morari successit Modesta, & episcopi Treuirorum: p. ones sunt relaxae.

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Eodem tempore mo. tum cenobij in Horreo. rium in palatio vetusto,

Sanctus Dado qui & Audoenus, Rothomagensis antistes, & regis Dagoberti cancellarius, intra Briegensem saltum nostri similiter ordinis monasterium construxit, quod Resbacense nuncupant, cui sanctum Agilum primum abbatem constituit, virum Christo amabilem, & multis virtutibus clarum.

Rex Dagobertus anno regni sui nono, Sigebertum filium suum, puerum annorum septem, regem Austrasijs designauit, sub tutela & directione sancti Chunberti archiepiscopi Colonienfis, & Pippini ducis Brabantiae, comitisque Namurci.

Eodem anno, qui fuit Dominica natiuitatis sexcentessimus quadragesimus, in dictione tertiadecima, obiit sanctus Arnulfus, Pippini auus, ex maiore domus Francorum episcopus Metensis, & ex pontifice solitarius & eremita. Clodulfus post patrem episcopus Metensis ordinatus, eius sanctitatem imitatur.

Doda, quondam vxor legitima sancti Arnulphi ante pontificatum eius, & materiam dicti pontificis Clodulfi, apud Treuiros inclusa pro Christi amore, quem sibi spolum elegerat, a marito separata, carnali sanctitate fulgebat.

Anno regni sui vndecimo, Dagobertus rex Francorum contra Windos exercitum duxit. Cui Saxones cum omni alacritate venerunt in auxilium, & congressione facta, Windia Francis sunt victi, atque sub tributo in seruitutem Francorum compulsi. At vero Saxones, qui Francis annue pro tributo soluebant quingentos boues, opportunitatem consequuti, regem Dagobertum post victoriam accedentes, rogabant, quatenus tributum eis remitteret. Rex autem volens eorum spontanea seruituti gratiam refundere, tributum remisit.

Post haec Dagobertus rex Francorum moritur, prima die mensis Februarij, & in ecclesia sancti Dionysii, quam ipse construxerat, sepelitur, anno regni sui quartodecimo, dominica vero natiuitatis sexcentesimo quadragesimo quinto, in dictione Romanorum tertia.

QVINQVAGESIMVS SECVNDVS.

CLODOVEVS Regis Dagoberti filius, patri succedens in regno Francorum, regnavit annis decem & septem. Nomen matris eius Nathildis. Cuius maior domus, siue comes, seu princeps palatii, fuit vir strenuus nobilissimusque, nomine Erckenvaldus, antiquissima regum stirpe procreatus.

Regnavit autem Clodoveus super Francos per interiorem Galliam, videlicet in Neustria, hoc est, Parrhisius, Ambianis, Beluacis, Blefis, Remis, Aurelianis, Thuronis, in Aquitania quoque, & in toto regno, quod patris fuerat.

Sigebertus autem frater eius (sicut diximus) regnavit in Austrasia, super Metenses, Treuirenses, Colonienfes, Leodienses, Traiectenses, vbi tunc sanctus Amandus erat Episcopus, super Tungros, quoque Morinos, Hollandinos, Frisones, Saxones, Sorabos, Doringos, Bauaros, Sueuos, Alemanos, Cisthenanos, Argentinenses, Nemetenses, Wormatienses, Moguntinenses, Cynonotos, & Burgundiones. Cuius maior domus, siue princeps fuit palatii, Pippinus senior, filius Anfegisi, & nepos sancti Arnulfi, Namurci comes, & dux Brabantiae, pater Grunvaldi, & sanctae Gertrudis abbatissae Niuellensis, in ducatu paterno Brabantiae.

Cancellarius autem Sigeberti fuit sanctus Chunibertus, archiepiscopus Colonienfis. Erant in plerisque locis siue prouincijs iam nominatis, sub ditione regis Sigeberti, & maioris domus Pippini, constituti reguli, duces, comites, & praefecti, quorum administratione populus regebatur.

Irmina virgo sanctissima conuersationis, vna ex filiabus regis Dagoberti fuit, & regum praedictorum soror. Huic pater adhuc viuens in vrbe Treuironum, in palatio suo antiquissimo, quod *Horreum* vocabatur, monasterium puellarum sub regula sancti Benedicti, & ecclesiam in honorem beatae Mariae semper virginis construxit, in quo congregationem monialium posuit, quibus matrem & abbatissam dedit eandem filiam suam: quam multis in vita & post obitum virtutibus, & miraculis claruit: cuius venerabile caput in abbatia Spanhemensi habetur. Huic Irminae in regimine sanctimonialium coenobij memorati successit Modesta, coenobij Romarici alumna, & filia sororis beati Modoaldi, archiepiscopi Treuironum: postquam Anastasia, & quarto loco Basilissa: quae inter sanctos omnes sunt relata.

Eodem tempore memoratus pontifex Treuironum Modoaldus, ad cuius instantiam coenobium in Horreo (iam dictum) fuit aedificatum, construxit etiam aliud monasterium in palatio vetusto, quod situm fuit in suburbanis Treuironum, in quo moniales

Monasterium Resbacense fundatur.

Sigebertus puer septennis fit rex in Austrasia.

S. Arnulfus episcopus Metensis obiit.

Clodulfus successit patri.

S. Doda monialis apud Treuironum.

Windia superantur a Francis & Saxonibus.

Clodoueus regnavit annis 17.

Clodoueus regnavit in Neustria.

Sigebertus frater eius regnavit in Austrasia.

S. Amandus episcopus in Austrasia obiit.

Pippinus maior domus in Austrasia.

S. Chunibertus cancellarius regni Austrasiae.

S. Irmina fit prima abbatissa in Horreo Treuironensi ordinis nostri.

S. Modesta, S. Anastasia, S. Basilissa ibidem abbatissae.

S. Modoaldus construxit plerumque coenobia.

Trithemii

Opera
Historica

sub eadem regula sancti Benedicti constituit, quibus Adelam, regis Dagoberti filiam alteram, praefecit.

Tertiam vero puellarum sanctam congregationem idem pontifex Modoaldus ad littus Mosellae iuxta moenia urbis Treuironum, in honorem diui martyris Symphoriani, sub norma sancti Benedicti construxit, ubi sororem suam nomine Seueram, sanctimonialibus matrem & abbatissam praefecit: quae viuens in omni puritate mentis & corporis, a sanctitate fratris minime degenerauit. Quae tandem cursu praesentis stadij sanctissime consummato, migravit ad dominum, in eodem sepulta monasterio sancti Simphoriani martyris, cui deuotissime seruierat. Fuit autem Modoaldus iste (quem alij Rodoaldum scribunt) frater Ithae uxoris Pippini senioris, & auunculus beatae Gertrudis virginis. Quae Itha fundauit in Brabantia monasterium Niuellense monialium, in quo cum filia, mortuo Pippino, deinceps omnipotenti Deo sanctissime seruiuit.

Modoaldus vero sanctissimus Treuironum praesul, non diu post obitum sororis, etiam ipse in domino quiescens, iuxta eam in ecclesia sancti Simphoriani sepultus est: cui Numerianus in archiepiscopatum successit.

Sed neque silentio transeundum fuerat, quod rex Francorum Dagobertus, anno dominicae natiuitatis sexcentesimo viceesimo septimo, indictione Romanorum quinta-decima, fundare cepit monasterium Dologiense ordinis sancti Benedicti, dioecesis Treuironum, consilio & auxilio beati Modoaldi archiepiscopi, quod Sigebertus rex Austrasiae, filius eius, consummauit. Et sanctus Pirminius praesul, & monachus, postea pulchrius decorauit.

His temporibus in dioecesi Treuironum, magna sanctitatis viri claruerunt: quorum e numero Paulus erat vnus, qui super montem Gebennam, in opposito ciuitatis Treuericae, trans pontem Mosellae fluminis, vitam duxit eremiticam, deinde veniens ad memoratum Dologiense coenobium, monachus factus est, & postremo episcopus Virtunensis ordinatus, pristinae sanctitatis normulam in omnibus fideliter custodiuit. Mons Gebenna dictus antea, nomen ab eo suscipiens, Paulimons (vulgariter Paulsberg) nuncupatur vsque in praesentem diem.

Wandalinus quoque monachus primum in theologia, & postea eremita in eo loco, ubi nunc oppidum ex eius nomine constat, dictum, Ad sanctum Wandalinum, & distat vno duntaxat miliario ab ipso monasterio: vir sanctissimae conuersationis, qui viuus & mortuus vsque in praesentem diem infinitis curset miraculis. Ad cuius tumulum in praedicto oppidulo frequens sit populorum ex deuotione concursus.

Fuit & alius, quasi eodem tempore Wandalinus, monachus & presbyter, discipulus sancti Columbani, & diui Walarici monachi in peregrinatione socius, vir sanctus, & praedicator egregius, qui multos verbo & exemplo conuertit ad Christum, quem recensui, ne duo putentur vnus.

Ingoberus quoque monachus & presbyter, Carilephus monachus & presbyter, Wolfrichus, Bantus & eius frater Beatus, monachi presbyteri, & Wolfi laicus, viri sanctissimi, cum alijs multis in dioecesi Treuironum his temporibus, vitam duxerunt in eremo solitariam. Sanctus quoque Disibotus monachus & presbyter, in dioecesi Moguntina, in comitatu Spanhemensi duobus a Cruciniaco, & vno a monasterio quondam meo Spanheim miliariibus, eremiticam ducens vitam, in eo loco prope Sobernhcim, ubi Nahus & Glanus confluunt, monasterium construxit monachorum, quod eius nomine hodie constat.

Anno Clodouci regis Francorum primo, sanctus Remaculus ecclesiae Traiectensis ordinatur episcopus, vir multa eruditionis, & magna sanctitatis.

Anno sequenti, qui fuit dominicae natiuitatis DC. XLVII. indictione Romanorum quinta, moritur Pippinus senior, comes Namurcensis, dux Brabantiae, Maior domus & Palatinus comes Sigeberti regis Francorum, Metis in Austrasia regni sedem tenentis, pater sanctae Gertrudis virginis, relinquens filium Grunvaldum. Patri Grunvaldus in principatu domus regiae successit annis vndecim, & postea fuit occisus, vt suo dicemus loco. Is filium habuit nomine Hildebertum, de quo etiam dicemus, quemadmodum regem fecerit eum, domino suo in exilium detruso.

Anno pranotato Radulfus Doringorum dux, in superbiam erectus, Francis negat consuetum soluere tributum. Vnde Sigebertus Austrasiae Francorum rex, contra dictis copijs exercitum mouit in Doringiam, confertisque manibus quicquid victi, & ad solutionem tributi coartauit.

Eodem

Coenobium S. Simphoriani fundatur.

S. Seueram abbatissa prope Treuironum.

Monasterij ecclesiarum huius coenobij fundatur.

S. Modoaldus auunculus sancti Gertrudis.

Numerianus successit.

Dologiense monasterium nostrae ordinis fundatur.

S. Pirminius episcopus.

Eremita plures in dioecesi Treuironum.

Paulus Eremita.

Mons Gebenna, nunc Pauli mons dicitur.

Wandalinus monachus & eremita.

Wandalinus monachus.

Walaricus monachus.

Ingoberus, Carilephus, Wolfrichus, Bantus.

Beatus eius frater Wolflatus, monachi sancti.

S. Disibotus monachus.

S. Remaculus fit episcopus in Traiecto superiori.

Grunwaldus fit maior domus annis 11.

Radulfus dux Doringorum superatur.

A. N. Eodem anno sanctus Furcillus & Clodouico regis Galliarum, fundatur monachosque & Vltimus monachi, pari voluntate lastrant.

Ex quibus Foillanus donauit, ubi etiam martyrio coronatus.

Anno regis Clodouci re desuperans, duodecim oratione conuocauit, cooperante sibi

10 conuocauit, cooperante sibi sentium episcopo, in quibus bernantur abbate. Qui factus est monachus, ponit.

His etiam temporibus, in & Morolis, quatuor memorariense & Crispinense, ubi discipulis.

Eodem tempore coenobium multo post corpus diui patris recassino fertur translatum.

His contradicunt Itali.

Anno Clodouci septimum secundus, Sigebertus maioris domus in filium ad

Sequenti anno sanctus Iohannes peregrinus & Eremita in pagano.

Anno Clodouci regis vno to filio suo admodum parum

40 auxilio promoueretur in regnum Picardiensem in Scotiam contra fidem erexit. Frater

primum cum praesentant iudicio carere fecit morte consummatus.

Austrasiorum regem constituit Clodouicus rex Francorum reatem, biennio demens & natiuitatis DC. LXII. indictione

40 QVI. OTHARIUS regis Clodouici annis quatuor, cuius proprietatem nominis, cum rarus, destructor ecclesiarum, pementente superbus, ingenio

40 sus.

Abhinc reges Francorum nonaginta a solita fortitudine

gnum regali officio peragentes principes, qui Maiores domus

si, nihil agentes vel disponentes duntaxat in anno ad Calend

tandoque exhibebant, sicque

His temporibus Bechthildis regis, duo nostri ordinis in

alium Corbeia, alterum vero monachi claruerunt.

Eodem quoque tempore ordinis diu patris nostri Ben

Eodem anno sanctus Furfeus abbas, de Hibernia pro Christi amore peregrinus venit in Gallias, & à Clodouco rege susceptus honorifice: Latiniacum cœnobium, nostri nunc ordinis, fundauit, monachosque instituit, quem non multo post, duo fratres eius Foillanus & Vranus monachi, pari voto peregrinationis sequuti, verbo & exemplo vitæ Gallias illustrarunt.

Ex quibus Foillanus dono sanctæ Gertrudis virginis Fossense monasterium postea fundauit, ubi etiam martyrio coronatus in domino quiescit.

Anno regis Clodouei sexto, Sigebertus rex Francorum in Austrasia, de prolis posteritate desperans, duodecim ordinis sancti Benedicti monasteria in Dei honorem hinc inde construxit, cooperante sibi in his Maiore domus Grunvaldo, & sancto Remaclo Traiectensium episcopo. In quibus Stabulaus & Malmundarium eminebant, quæ sub vno gubernantur abbate. Qui Remacelus non multo post in eodem Stabulensi cœnobio factus est monachus, pontificatum curis plenum resignans, tandemque feliciter quiescit.

His etiam temporibus, in Francia Gallicana sanctus Landelinus confessor Christi, qui & Morosus, quatuor memorati ordinis monasteria construxit, Lobienfe, Alneienfe, Walarienfe & Crispinienfe, ubi & corpore in domino quiescit, cum Adoleno & Domitiano discipulis.

Eodem tempore cœnobium Floriacense fundatur à Leodeboldo abbate, ad quod non multo post corpus diui patris nostri Benedicti abbatis per Agitulum monachum de Mōtecastino fertur translatum, eius cœnobio (vt supra diximus) per Longobardos desolato. His contradicunt Itali.

Anno Clodouei septimo, qui fuit dominicæ natiuitatis sexcentessimus & quingagesimus secundus, Sigebertus rex Francorum in Austrasia, Hildebertum filium Grunvaldi maioris domus in filium adopravit, & regnum.

Sequenti anno sanctus Iudocus regis Britonum filius, contempto regno & mundo, peregrinus & Eremita in pago Pontino requieuit in Christo.

Anno Clodouei regis vndecimo, Sigebertus rex Austrasiæ, frater eius obiit, Dagoberto filio suo admodum paruulo, fidei Grunvaldi maioris domus commendato, vt eius auxilio promoueretur in regnum, quem anno sequenti attonsum per Didonem episcopum Picatuiensem in Scotiam direxit, & Hildebertum filium suum in regem Austrasiæ contra fidem erexit. Franci autem dolentes super tanta infidelitate Grunvaldi, captum cum præsentant iudicio regis Clodouei Parrhisijs, quem ille vinculatum amara in carcere fecit morte consumi, deiecitque illius filio, Hildericum filium suum iuniorem Austrasiæ regem constituit, & nepotis iniuriam vindicauit.

Clodoueus rex Francorum, propter contactum corporis sancti Dionysij minus reuerentem, biennio demens & amens moritur, anno regni sui septimodecimo, Dominicæ natiuitatis DC. LXII. indictione quinta.

QVINQVAGESIMVSTERTIVS.

LOTHARIVS regis Clodouei senior natu filius, post patrem regnauit super Francos annis quattuor, cuius maior domus fuit Eberuinus (quem Galli, non intelligentes proprietatem nominis, cum sit teutonicum, male scribunt *Ebroinum*) vir impius & sceleratus, destructor ecclesiæ, persecutor cleri, & pontificum nequissimus interfecto, mente superbus, ingenio subdolos, consilio ad scelera promptus, actione peruersus.

Abhinc reges Francorum, vsque ad Pippinum Caroli Magni patrem, per annos ferme nonaginta à solita fortitudine & scientia degenerantes, solo nomine regnabant, nihil dignum regali officio peragentes: sed omnis potestas gubernandi regnum erat penes aulæ principes, qui Maiores domus fuerant nuncupati. Reges autem domi considebant ocio si, nihil agentes vel disponentes, sed comestationi & potationi vacabant inertes. Semel duntaxat in anno ad Calendas Maij procedebant in publicum, & populis spectandos salutandosque exhibebant, sicque redibant domum.

His temporibus Bechtildis regina, mater Lotharij, & relicta quondam vxor Clodouei regis, duo nostri ordinis insignia monasteria fundauit in Francia Gallicana, quorum alterum Corbeia, alterum vero Cale nominatur, in quibus multi sanctissimi doctissimiq; monachi claruerunt.

Eodem quoque tempore constructa sunt & alia plura in regno Gallicano, memorati ordinis diui patris nostri Benedicti cœnobia, in quorum numero ista referuntur: Monaste-

Trithemij

Opera
Historica

Aliud Alim-
mentose.
Monasteria
Sonogense,
Melbodien-
se, Hasbasi-
ense fun-
dantur.
S. Gertruda
moritur an-
DCLXIII.
Lotharius
rex Franco-
rum mori-
tur anno
DCLXVI.
Theodori-
cus regnat
annis 1.
Eberwinus
maior do-
mus homo
nobilis per-
uerfus.
Theodori-
cus à regno
deponitur,
quia raso-
lentissimus.
Hildericus
regnavit
annis 12.
Wolfradus
maior do-
mus Fran-
corum.
S. Leodega-
rius episco-
pus.
Hildericus
rex cum ux-
ore inter-
ficatur.
Theodori-
cus regnat
secundo an-
no 14.
Leodesius
maior do-
mus in
Neustria.
Eberwinus
Theodorico
bellum in-
dicit.
Clodouus
ab Eberui-
no instrui-
tur rex.
S. Leodega-
rius capi-
tur.
Eberwinus
à Theodori-
co in gratia
recipitur.
S. Lambertus
ab Eber-
winno pelli-
tur.
S. Leodega-
rius episco-
pus marty-
rizer.
Wolfradus
maior do-
mus.
S. Kilianus

rium Cellense, cui præsuit sanctus Gislenus abbas, Monasterium Altimontense, cui præ-
fuit sanctus Madelgarius, qui & Vincentius, ex duce monachus & abbas. Monasterium
Sonogense idem Madelgarius fundauit. Monasterium quoque Melbodien-
se, Hasbasiense, Hasbasiense sanctus Trado fundauit, ubi & sepultus est.

Anno regni Lotharij regis Francorum secundo, moritur sancta Gertrudis, abbatissa
monasterij Ninellensis in Brabantia ordinis sancti Benedicti, filia senioris Pippini, mai-
oris domus regni Francorum, per Austrasiam.

Lotharius autem rex Francorum præfatus, moritur anno regni sui quatto, qui fuit Do-
minica natiuitatis sexcentesimo sexagesimo sexto, indictione nona,

QUINQVAGESIMVS QVARTVS.

THEODORICVS Frater Lotharij, & filius quondam regis Clodouci, post mor-
tem Lotharij regnavit super Francos anno vix vno, qui propter insolentiam Eber-
vini maioris domus, à regno procerum vnanimi sententia deiectus est, attonsusque & in
monasterium sancti Dionysij Parhisijs missus, inter monachos monachū viuere compellitur.
Eberwinus autem simili decreto maiorum tonsus, in monasterium Lexouien-
se detruditur.

Deponitur autem à regno Francorum Theodoricus, anno regni sui primo, qui fuit
Dominica natiuitatis DCLXVII. indictione Romanorum decima: & Hildericus frater e-
ius qui regnabat in Austrasia, communi voto eligitur.

QUINQVAGESIMVS QVINTVS.

HILDERICVS duorum præcedentium regum frater, qui regnabat in Austrasia, post
depositionem Theodorici communi procerum electione in regem & monarcham
totius regni Francorum assumptus, regnavit annis duodecim, cuius maior domus erat
Wolfradus, vir nobilis, & potens opere, & sermone.

Anno regni sui nono Hildericus rex suorum leuitate morum, accendit in se multo-
rum odia procerum. Sanctum Leodegarium ex monacho nostri ordinis Augustodinen-
sem episcopum de sua sede pulsum in Luxouium detrudit.

Anno autem regni eius duodecimo, dominica vero natiuitatis sexcentesimo LXXIX.
indictione septima, Bodilo quidam Francus, quem ipse rex Hildericus ligatum ad stipi-
tem flagellari præceperat, ipsum in venatione cum Blithilde vxore pragnante, crudeli
percussione interfecit.

Post necem Hilderici regis, Theodoricus frater eius de monasterio sancti martiris
Dionysij euocatus, in regnum Francorum restituitur, & regnavit deinceps secundario
annis quatuordecim: cuius maior domus fuit Leodesius filius Erchenvaldi, consilio
sancti Leodegarij Episcopi, de Luxouien-
si monasterio tunc reuocati, aliorumque princi-
pum, constituto anno vno.

Eberwinus etenim sequenti anno de memoratu cœnobio egressus, vires resumpsit, &
insidiatores suos hostili persequutione molestauit. Super Theodoricum regem irruit, the-
sauros eius & ecclesie diripuit, Leodesium maiorem domus in bello peremit, ipsumque
regem fugauit, & Clodoucum quendam fingens esse Lotharij quondam regis filium, re-
gem sibi fecit, ad cuius obedientiam quoscunque potuit, minis & blandimentis induxit,
& multis turbationibus regnum Francorum inquietauit.

Anno regni Theodorici tertio sanctus præsul Leodegarius ab Ebervino capitur, &
cum fratre suo Gerino grauiter afflicatur, Gerinus autem non multo post iusu ipsius ty-
ranni lapidibus obrutus perimitur.

Anno regni sui sexto, Theodoricus Ebervino in gratiam recipit, eiusque persuasio-
ne synodum episcoporum conuocat, in qua multos eorum ex sententia Ebervini, pontifi-
catu priuat, alios vero exilio perpetuo damnat. Inter quos sanctus Lambertus Apri comi-
tis filius ab episcopatu suo Traiectensi amarus, in cœnobio stabulans monastica quietis
portum intrauit, & in eo septennio permanfit.

Eodem anno sanctus Leodegarius præsul Augustudinen-
sis diu ab Ebervino tormen-
tatus, post famem & corporis squalorem, post oculorum euulsionem, post plantarum
concionem, post lingue & labiorum excisionem, iubente tyranno, capitis abscissione
martyrium consummauit, cuius innocentiam & meritum multa probauere miracula.

Anno Theodorici octauo, post mortem Wolfradi maioris domus Francorum, Pip-
pinus Anfegisi filius cum duce Martino principatur in Austrasia, cum quibus Eberwinus
congre-
diens, Martinum occidit.

Eodem anno Conon Romæ papa ordinatur, qui sanctum Kilianum natione Sco-
tum,

A N
tum, professione monachur-
ebis Colonarum presbytero, &
dem Christi, & veram animam
quod Wirceburg vrbem Fran-
multos verbo & exemplo ac-
lis suis martyrii passus est fu-
corum, propterea quod tim-
eam haberet vxorem, quam
Anno Theodorici regis
10 ranni de crudeliter opprim-
tus, qui Ermenfridus mox fu-
terentē impissimo Eberui-
Anno sequenti bellum in-
morum committitur. Nec
mortuo, gener eius Berthar-
fione, Pippini amicitiam p-
principatum illi eripiat.
Anno regni sui duodecim
indixerunt Pippino, qui se-
20 rum. Sed victis eo pralio P-
ditionibus obligauit. Berth-
itaque Neustriam cum Auf-
Francorum regis & moder-
nasterio stabulans e ductum
multa in regno Francorum
Eo tempore sanctus Will-
ciji de Anglia venit in Fran-
His etiam temporibus fan-
ioris domus regni Francorum
30 ui Benedicti cœnobio in Ga-
quod nunc est in finibus Ne-
per successum temporis post
Theodoricus rex Franco-
tuitatis DC. XXIII. indictione
Hildebertum, qui sibi mutu-
QV
CLODQVEVS Theodo-
cui super Francos annis
di, albus & niger monach-
40 in Saxoniam, martyrizantur.
Anno regis Clodouci pri-
potestas totius regni fuit col-
dum superauit. Sanctum qu-
u Frisonica doctorem & Ap-
Claruerunt his diebus in
Wirceburg antea martyrizat-
ex monachis Episcopi, qui in
Clodoucus rex Francorum
50 tus annis DC. XXVII. indictione
QV
HILDEBERTVS frater r-
post fratrem solus regna-
Ansegisi junioris filius: com-
de antiqua regum Francorum
Eodem anno sanctus V-
cum literis dirigitur, & à
pus ordinatur, qui ex dono

tum, professione monachum, in episcopum ordinavit: mittens eum cum duobus monachis Colonato presbytero, & Thotnato diacono in Germaniam, predicare gentibus fidei Christi, & veram animarum in ipso salutem. Qui veniens in Franciam orientalem apud Wirceburg urbem Francorum, aliquandiu sanctæ prædicationis institit officio, ubi multos verbo & exemplo ad notitiã veritatis reuocavit. Postremo cū præscriptis discipulis suis martyriū passus est subornatione secreta Geilanæ vxoris Gosberti, ducis Ostrofrancorum, propterea quod timebat separari à viro suo, arguente illum sancto Kiliano, quod eam haberet vxorem, quam frater prius vxorem habuerat.

episcopus ordinatur, & in Fraciam mittitur orientalem.

S. Kilianus martyrizatur cum sociis.

Anno Theodoricis regis nono Ebervvinus maior domus in Neustria, cum Francos sua tyrannide crudeliter opprimere non cessaret, à quodam Ermenfrido nobili viro perimitur, qui Ermenfridus mox fugit ad Pippinum, in Austrasia principatū maioritatis domus tenentē. Impijssimo Ebervvino perempto, quidam Waratho maior domus constituitur.

Ebervvinus maior domus Neustria occiditur.

Anno sequenti bellum inter Pippinum & Giselmaram Warathonis filium apud Nannucum committitur. Nec multo post, Giselmario diuinitus punito, Warathone quoque mortuo, gener eius Bertharius fuit maior domus. Sed Franci Bertharij laborantes auersione, Pippini amicitiam per obsides petunt, promittentes auxilium & fidem, si bello principatum illi eripiat.

Waratho maior domus.

Bellum inter Pippinum & Giselmaram.

Bertharius fit maior domus Neustria.

Bellum regis Theodoricis cū Pippino maiore domus.

Pippinus maior domus. an. 23.

Anno regni sui duodecimo rex Theodoricus, & Bertharius maior domus eius, bellum indixerunt Pippino, qui se maiorem domus gessit in Austrasia contra voluntatem eorum. Sed viciniorum Pippinus, captumque regem Theodoricum, ut voluit, suis conditionibus obligauit. Bertharius vero in fauorem Pippini à suis interemptus est. Pippinus itaque Neustriam cum Austrasia sibi subiungat, & sub Theodorico solus totum regnum Francorum regit & moderatur, annis tribus & viginti: qui sanctum Lampertum de monasterio stabulans eductum, pontificatui Traicentis ecclesiæ super Mosam restituit, & multa in regno Francorum vtiliter peregit.

Eo tempore sanctus Willebrordus monachus, cum duodecim eiusdem professionis socijs de Anglia venit in Franciam Gallicanam, & sanctissime vixit.

S. Lambertus ecclesiæ restituitur.

S. Willebrordus abbas.

S. Wandregisilus claruit, & monasteria construxit.

Clodoueus regnavit annis 4.

Duo Evvaldi monachi in Saxonia passi.

Pippinus Frisones bellosuperavit.

S. VVillebrordus prædicat in Frisia.

Arnualdus, Adamanus, Adelmus, Wiffridus monachi, S. Kiliani martyris, Clodoueus rex Franc. moritur.

Hildebertus regnavit annis 18.

Pippinus albertus Ansegisi filius.

Hic etiam temporibus sanctus Wandregisilus, qui & Wando, Ansegisi quondam maioris domus regni Francorum ex Walgiso fratre nepos, duo monachorum sub norma diuiti Benedicti coenobia in Gallicana Francia construxit, Fiscannum scilicet, & Fontanellã, quod nunc est in finibus Normanniæ: in quibus multi viri sanctissimi atque doctissimi per successum temporis postea clauerunt.

Theodoricus rex Francorum obiit anno regni sui quartodecimo, Dominicæ vero natiuitatis DC. XCIII. indictione Romanorum sexta, duos relinquens filios, Clodoucum, & Hildebertum, qui sibi mutuo successerunt.

QUINQVAGESIMVSSEXTVS.

CLODOVEVS Theodoricis regis memorati senior natus filius patri succedens, regnavit super Francos annis quatuor, Pippino maiore domus existente: quo anno Eualdi, albus & niger monachi, & presbyteri, venientes de Anglia pro Christi amore in Saxonia, martyrizantur, & apud Colonia sepulti sunt iussu Pippini principis.

Anno regis Clodouei primo, Pippinus maior domus Francorum, penes quem omnis potestas totius regni fuit collocata, bellum in Frisones mouit, & ducem eorum Radbodum superavit. Sanctum quoque Willebrordum natione Anglicum, de quo diximus, genti Frisonicæ doctorem & Apostolum ordinavit.

Claruerunt his diebus in Francia Gallicana ex discipulis beati Kiliani episcopi apud Wirceburg antea martyrizati, Arnualdus & Adamanus Abbates, Adelmus, & Wilfridus, ex monachis Episcopi, qui multorum animas salutem dederunt.

Clodoueus rex Francorum moritur anno regni sui quarto, qui fuit dominicæ natiuitatis annus DC. XCVII. indictione Romanorum decima.

QUINQVAGESIMVSSEPTIMVS.

HILDEBERTVS frater memorati regis Clodouei & filius quondam regis Theodoricis, post fratrem solus regnavit annis decem & octo, cuius maior domus fuit Pippinus Ansegisi iunioris filius: comes in Namur, & dux in Brabantia, vir nobilissimus & strenuus, de antiqua regum Francorum prosapia ortus.

Eodem anno sanctus Willebrordus monachus Romam à Pippino maiore domus cum literis dirigitur, & à Sergio Papa in festo sancti Clementis, Frisonum episcopus ordinatur, qui ex dono Pippini principis memorati sedem episcopalem constituit

Trithemij

Opera Historica

S. Willibrodus sic primus episcopus Traiecti inferioris. D. C. XCIIII. Traiectum aliud superius, aliud inferius. S. Lambertus Pippini inerepat.

in loco Vullaburg dicto: qui nunc Vultraiectum nominatur, a nomine gentis Vultarum & traiecto compositum, quasi Vultarum oppidum, quia (vt vult Sigebertus) traiectum lingua Gallica oppidum dicitur. Nostri autem diebus traiectum inferius nuncupatur, ad differentiam superioris, quod situm ad litus Mosæ fluminis. *Mastricht* vulgariter est appellatum, vbi sancti patres Seruatius, Amandus, Remacius, & Lambertus martyr sedem episcopalem, quæ nunc apud Leodienfes est, quondam habuerunt.

Anno dominicæ natiuitatis DC. XCVIII. indictione Romanorum vndecima, sanctus Lambertus episcopus traiecti superioris, Pippinum principem inerepare ausus, quod pellicem nomine Alpiadem legitimæ vxori suæ Plectrudi superduxerit, à Dodone fratre ipsius Alpiadis Leodij occisus martyrizatur, & in Ecclesia sancti Seruatij apud traiectum superius tumulatur multis coruscans miraculis. Post quem sanctus Hugbertus traiecti superioris ordinatur episcopus.

Choret Ofsage reges Angliam in facti sunt Roma.

Anno Hildeberti regis Francorum decimo, dominicæ natiuitatis septingentesimo septimo, indictione Romanorum quinta, Choret & Opho reges Angliæ contempto regno mundi pro amore omnipotentis Dei Romam veniunt, & monachi facti reliquum huius vitæ tempus sub regula diui Benedicti transegerunt.

Episcopus Traiecti superioris factus Leodium.

Anno regis Hildeberti XIII. sanctus Hugbertus episcopus diuina reuelatione admonitus, corpus diui Lamberti martyris, à traiecto superiori Leodium cum magna miraculorum gloria refert, anno martyrij suscepti pro veritate XII. Sedè quoq; episcopalem idem Hugbertus de traiecto transfert Leodium.

Grunvvald maior domus Francorum, Leodij parimitur. Theodorici maior domus Francorum. Carolus Martellus. Carolus à nouera custodia mancipatur.

Anno Hildeberti regis Francorum XVI. Grunvvaldus, quem Pippinus sibi maiorem domus iam senio grauatus substituerat, Leodij ante altare sancti Lamberti oras, à Ranegario satellite Radbodi ducis Frisonum perimitur.

Post cuius miserabilem interitum Theodobaldus filius Drogonis ab auo suo Pippino maior domus Francorum, & aulæ princeps constitutus est, in quo principatu, vix biennio dominari potuit, sed à Francis deiectus fuit.

Anno sequenti, qui fuit dominicæ natiuitatis DCC. XIII. Pippinus Ansegisi filius & maior domus regni Francorum obiit, & filium suum nomine Carolum cognomento Tutidem siue Martellum ex Alpiade concubina natum, principatus sui heredem designauit. Sed Plectrudis legitima vxor Pippini relicta, ipsum Carolum priuignum suum cepit, & in Colonia Agrippina custodiæ arctissime deputauit, & cum nepote suo Theodobaldo principatum inuadit.

Interea Hildebertus rex Francorum moritur anno regni sui octauodecimo, qui fuit dominicæ natiuitatis DCC. XV. indictione XIII.

QUINQVAGESIMVS OCTAVVS.

Clodoueus qui est Dagobertus regnavit ann. quatuor.

CLODOVEVS Hildeberti regis filius, patri succedens in regno Francorum, regnavit annis quatuor vel (vt alij volunt) quinque. Hunc plerique historiæ scriptores nõ Clodoueam nominatum fuisse, sed Dagobertum confirmant, quæ diuersitas a scriptorum accident vitio, seu qualibet occasione alia, incertum habemus. Maior tamen pars Dagobertum appellat, pauciores vero cum Sigeberto monacho Gemlacense diligentissimo scriptore sentientes Clodoueam nuncupant. Vtrum binomius fuerit nescio.

Regenfredus fr maior domus Neustria.

Franci Theodobaldi odio laborantes in vnum conspirant, & contractis hinc inde copijs, bellum illi mouent satis periculosum, in quo pluribus ab vtraque parte occisis, Theodobaldus randem vincitur & fugatur, principatuque deijcitur. Post quem Franci Regenfredum maiorem domus constituunt.

Carolus custodia liberatus principatum re-sumpsit patri.

Interea Carolus Pippini filius de custodia noueræ diuino nutu liberatus, mox principatum autem de manu Regenfredi eripere nititur, primoq; Radbodum Frisæ ducẽ hosti auxiliantem aggressus, damnum sensit exercitus.

Bellum inter Carolum & Daniæ Helpericũ. Daniæ presbyter sit rex Helpericus. De fundatione monasterij S. Petri in Erfordia.

Anno Clodouei siue Dagoberti Francorum tertio, Carolus in pago Cameracensi apud Vinctiacum dominica in palmis, quæ fuit tertio Calendas aprilis, Hilperico & Regenfredo congregiens ambos vertit in fugam: & eos vsque parrhisios persequitur. Fuit autem Helpericus ordine presbyter, & nomine Daniel, quem Franci regem sibi constituerant in Neustria.

Post hæc Dagobertus, siue Clodoueus rex Francorum moritur, anno regni sui quarto, dominicæ vero natiuitatis DCC. XIX. indictione secunda.

Libet hic inferere falsam de fundatione monasterij sancti Petri Apostoli in Erpurdia quorundam opinionem, qui Dagoberto regi magno huius fundationis honorem concedunt, quod nec tempus permittit, nec ratio. Libens præterissim hanc battologiam imperitorum,

peritorum, nisi me scriptor gress. Scripsimus enim iam me quantitates volumina Clodoueri ordinis, quod situm est rationibus probauimus. Non à Dagoberto rege Francorundecimam primitus esse genouimus esse veram, ex Clodouiano vidimus nullo modo descriptimus, ne quis falsitatem exemplarum cum alijs IN NOMINE SANCTISSIMO FRANCORUM rex, notum facio, non sum nomine Meronegebun... ecclesie eiusdem vrbis in Thon... à quo & ipsorum post fundationem sumpti delecta paginico pri... post finem meum post de eadem r... monachibus. Fuit in prefata vrb... 20

20 In regatu meo à Moguntino episcopo in manum meam clericorum, vnde monachum, à quo diuinitus effugere, sibi euocarem, huiusmodi... Truckidius in de euocans, prefata palatium ex eius doctrina & su... 20

20 In regatu meo à Moguntino episcopo in manum meam clericorum, vnde monachum, à quo diuinitus effugere, sibi euocarem, huiusmodi... Truckidius in de euocans, prefata palatium ex eius doctrina & su... 20

20 In regatu meo à Moguntino episcopo in manum meam clericorum, vnde monachum, à quo diuinitus effugere, sibi euocarem, huiusmodi... Truckidius in de euocans, prefata palatium ex eius doctrina & su... 20

20 In regatu meo à Moguntino episcopo in manum meam clericorum, vnde monachum, à quo diuinitus effugere, sibi euocarem, huiusmodi... Truckidius in de euocans, prefata palatium ex eius doctrina & su... 20

20 In regatu meo à Moguntino episcopo in manum meam clericorum, vnde monachum, à quo diuinitus effugere, sibi euocarem, huiusmodi... Truckidius in de euocans, prefata palatium ex eius doctrina & su... 20

20 In regatu meo à Moguntino episcopo in manum meam clericorum, vnde monachum, à quo diuinitus effugere, sibi euocarem, huiusmodi... Truckidius in de euocans, prefata palatium ex eius doctrina & su... 20

20 In regatu meo à Moguntino episcopo in manum meam clericorum, vnde monachum, à quo diuinitus effugere, sibi euocarem, huiusmodi... Truckidius in de euocans, prefata palatium ex eius doctrina & su... 20

petitorum, nisi me scriptorum meorum defensio compelleret in medium proferré nu-
 gaces. Scripsimus enim iam dudum, ad instantiam Blasij & Ioannis abbatum, duo nō par-
 uar quantitatís volumina Chronicon suæ annalium insignis monasterij Hirsaugien-
 nostræ ordinis, quod situm est in diocœsi Nemctensi, siue Spirensi in quorum primo, multis
 rationibus probauimus * sufficienter memoratum cœnobium sancti Petri in Erfordia
 non à Dagoberto rege Francorum, sed per diuum Wilhelmum Hirsaugientem abbatem
 duodecimum, primitus esse fundatum. Et quia nunc assertionē hanc nostram magis cō-
 gnouimus esse veram, ex confictis & ineptissimis literis quas in prædicto Monasterio Er-
 pfurdiano vidimus nullo munitis sigillo cuiusque, & legimus sub nomine Dagoberti, &
 10 descripsimus, ne quis falsitatis nos argueret. operæ præcium fore duximus, si earundem lit-
 terarum exemplar cum alijs rationibus nostræ assertioni coniungamus.

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS. EGO DAGOBER-
 tus Francorum rex, notum facio tam clero quam populo, tam Christianis quam paganis, quod urbem
 nostram nomine Merouegesburg, quæ nobis hereditario iure ab ipso auro nostro Meroueo fundatore
 eiusdem urbis in Thuringia, obuenerat: sancto Petro & suis monachis Deo inibi seruientibus,
 à quo & ipse meus post fundationem monasterij, quod in honorem præfati apostoli constructi, vocabu-
 lum sumpsit, delecto pagano prius nomine aui mei Petrimons vocitatus: cum omnibus seruitis suis
 post finem in meum possidendam regali potentia dedimus. Quali autem id Dei ordinatione factum sit,
 indicabimus. Fui in præfata urbe iuxta ecclesiam sancti Blasij martyris homo Dei nomine Adeo da-
 20 tus: rogatu meo à Moguntino episcopo Rigiberto inclusus: Qui inclusus ob periculum anime nolens re-
 tiri communicatione clericorum, & uxoribus & armis utentium, sepe me rogauit, ut de aliquo claustro meo
 monachum, à quo diuinum officium & uerbum uere fidei audiret, & communicationem sacri mysterij per-
 ciperet, sibi euocarem, Huius ego ob mutua familiaritatem petitioni annuens: nisi ad monasteriū mo-
 nachorum: quod simili modo constructi in Selsburg: & uenerabilem senioremonachum nomine
 Truckindum de uocans, præfato Adeo dato in clero doctore & rectorem direxi. Qui eo perueniens capi-
 tulum ex eius doctrina & suasionem inclusi, numerus credentium multiplicari: tum conuersione paga-
 norū ad baptismum, tum clericorum & laicorū ad monachicum habitū: Hoc ego cernens & diuini in hoc
 fauore intellegens: tradidi sepe dictā urbem meam cum omnibus sibi pertinentibus sancto Petro & suis
 monachis: ibidem monachicam religionem statuendam, & abbatiam meo auxilio faciendam. Dedi præ-
 30 terea sancto Petro & suis monachis ad usus diuersos, sicut, quæ ob numerositatem cernorū, Hirsburtis
 uocatur, à meridiana plaga urbis uersus orientē, usq; ad terminos regionis Orlauu, quæ regionem Pip-
 pino palatino comiti in beneficiū tradidi. Dedi nihilominus ad supra dictum cœnobium uillas à Sclauis
 in eadem sicut, sicut, Tunekdorff, Tugebrachreflet, Tutelstet, Neukenvot, Hochdorff, & alias plu-
 ras: & aquam Geram ad caput piscium monachis à meridiana parte urbis usq; ad terminum curie mi-
 nisterialis mei Gisboti. Dedi etiā de curia mea ad usus fratrum quinquaginta modios tritici, centū or-
 tō, & totide aene, & cetera omnia mea in Thuringia. Ad hunc mihi dilectū locum continendū dedi
 ministeriales meos cum omni eorū sobole & possessione, quorū hæc sunt nomina: Gisbotus, Gilbert, Eckhar-
 dus, Wolfoldus, Wylst Egenber, Wolffgirus, Onarus, Sigebertus, Theodobertus, Theodoricus, Adel-
 bert, Adalger, Gelferatus, Hingfridus, Huntzelu, Gunthermus, & ceteros omnes famulos meos & fa-
 40 milias in Thuringia. Vt hæc traditio domino meo Iesu Christo firma æternaliter maneat, literis nostris
 stabiliri fecimus, & Bano Rigiberti episcopi Moguntini confirmari rogauimus, & annulo nostro colliga-
 uimus, & sigillo nostro adhibito cõpleuimus. Carta, Moguntia, Calendas Martij, in præsentia Rigiber-
 ti episcopi, signū inuicissim regis Francorum Dagoberti. Testes omnium harum causarum hi: Pippinus
 maior domus, & filius eius Carolus: Moguntinus episcopus Rigebertus, Gunthermus paganus comes,
 Ekebi comes, & omnis ecclesia in Thuringia & circa Rhenum in Moguntia. Acta sunt hæc anno Do-
 minice incarnationis septingentesimo sexto, indictione IX.

Abiit me (Trithemius infert) ut contra ueritatem huius tam uetustæ assertæ funda-
 tionis pugnem si subsistat, quomodo autem ueritas in ea possit subsistere non satis uideo,
 & ideo quæ mihi rationes dubitando occurrant, etiam hic breuiter notabo, post illas uide-
 50 licet quas pro Hirsaugia scripsi.

Consideratio prima, quæ facit ne Dagobertū sape dicti monasterij Erfurdiani funda-
 torem fuisse concedam, est quod annorum supputatio non cõcordat, quia si hæc ipsa fun-
 datio magno adscribatur Dagoberto, repugnat instrumento literarū non minus quā ue-
 ritati temporis computati. Ille namq; obiit anno dominicæ natiuitatis (ut supra diximus)
 sexcentesimo quadagesimo octimo, indictione Romanorū tertia, annis ante huius pagi-
 natione nō minus sexaginta. Quod si nouissimo isti Dagoberto, qui & Clodoueus,
 tribuatur, nihilominus annorū sequitur discordia, eo quod cœperit regnare anno domi-
 ni dcc. xv. & obiit anno dcc. xix. Quomodo ergo potuit literas foundationis huiusce-
 modi tradidisse anno domini dccv.

* Edit. Bas
 sil. fol. 82.
 Perfusus
 de Hirsaug
 gia facta
 demonstra-
 tur.
 EXEMPLAR
 Literarum
 fundationis
 quæ ascri-
 buntur Da-
 goberto.
 Anus non
 fuit, sed rex
 quartus de-
 cimus quæ
 ipsum.
 Erfurt eo
 tempore sil-
 la erat par-
 uula, non
 uis.
 Certum est
 reges Fran-
 corū eo te-
 pore nihil
 potuisse.
 Omnia po-
 testas etia
 penes maio-
 rem domus.
 Nec fecit
 bene pot-
 uerit, quia
 maior do-
 mus, domi-
 nus fuit.
 Pippinus
 maior do-
 mus erat
 totius regni
 domini.
 Nemus &
 uillas dare
 non potuit.
 Cum enim
 sub potestate
 essent maio-
 ris domus.
 Rex Fran-
 corum eo te-
 pore nullam
 habuit potes-
 tatem.
 Siticius Do-
 ringia domi-
 nus extitit,
 ergo Dorin-
 gis omnes
 cœnobio do-
 dit.
 Literas qui-
 dem sine si-
 gillo fratres
 extendunt.
 Quomodo
 omnis eccle-
 sia in Do-
 ringia &
 Moguntia
 fuit præsen-
 tibus po-
 nitur falsa
 signa in ori-
 ginali.
 Non fuit in-
 dictione no-
 na, sed quatuor-
 tida.

Trithemij

Opera
 Historica

Anno Domini DCCXVI facti in die Romano nona. Litera fundationis quae habet, nunquam fuerunt sigillata. Manifesti Hirsaugien- ses fundatio- nis.

Consideratio secunda, quae me dubitantem effecit ista est, quod in praescripto literarum instrumento ponitur nona Romanorum in dictio, cum fuerit quarta, & nequaquam nona, quod scitus computista ecclesiasticus manifeste inueniet.

Consideratio tertia fictionis mihi suspicionem generat vehementem, pro eo quod litera fundationis memoratae, quas fratres ut originales apud sanctum Petrum ostendunt in Erpsurdia, nullius sigillo muniuntur, licet foramen appareat in charta, quasi praeter antiquitate nimia sigillum decidisset.

Consideratio quarta praescriptis est nequaquam inferior, quia manifeste scriptum inueniretur in vita & gestis beati Guilhelmi abbatis Hirsaugiensis, quod septem ordinis nostri monasteria noua construxit, inter quae saepe dictum sancti Petri coenobium in Erpsurt numeratur in ordine quartum. Transeo plures considerationes alias consulto, ne tedium lectori generaret prolixitas.

Quemadmodum ergo & scripsi & multis rationibus ostendi dudum in ipso primo volumine meo Chronicorum Hirsaugiensium, ita nec sentire necesse fuerit, fictionique preponere, quam existimo me reperisse, veritatem.

QVINQVAGESIMVSNONVS.

Lotharius regnavit annis 7.

LOTHARIUS frater supradicti regis Clodouei, siue Dagoberti, post mortem fratris, Anno domini (sicut diximus) DCCXIX. indictione II. promotione Caroli Martelli maioris domus Francorum, in regem sublimatus, regnavit annis septem, contra quem presbyter Daniel, quem sibi regem constituerant in Neustria Franci, vna cum Regenfrido suo maiore domus in dissentione certabat. Mutauerat autem Daniel nomen, se nuncupans Helpericum.

Daniel qui est Helpericus, superatur a Carolo.

Anno domini DCCXX. Helpericus antirex, & Regenfridus maior domus, Eudoneum Aquitaniae ducem, in auxilium habentes, copias contrahunt, & bellum contra Lotharium regem, & eius maiorem domum Carolum procedunt. Sed victi a copiis Caroli, magna cum difficultate fugerunt. Eudo rediens consultus in Aquitania, Helpericum, qui & Daniel, secum abduxit.

Regenfridus a Carolo in urbe Aurelianensis obsidetur.

Anno Lotharij regis tertio, Carolus Martellus maior domus, Regenfridum persequens Andegauis obsedit, captaque vrbe ipsum in ditionem accepit, & firmata inter eos pace, concessit illi ciuitatem ad habitandum, & iam ipse deinceps totius regni Francorum principatum vbique potenter obtinuit.

Carolus expeditionem mouit in Saxoniam.

Anno sequenti Carolus maior domus, cognomento Martellus, expeditionem mouit in Saxoniam, & congressione peracta, multis vtrinque occisis, ad subiectionem compulsi, rebelles tributum Francis soluere quoque coegit.

Bauari ad subiectionem Francorum compelluntur.

Anno Lotharij regis Francorum memorati quinto, qui fuit dominicae natiuitatis septingentesimus vicesimus quartus, indictione Romanorum septima, Bauari Francis tributum soluere contemnentes in rebellionem se preparauerunt apertam. Quae res vbi Carolo Maiori domus innotuisset, magnum Francorum contraxit exercitum, & profectus in Bauariam bello petijt inobedientes, quos potenter ad subiectionem omnimodam reuocauit.

Lanfridus Alemannorum dux interfectus a Francis.

Anno sequenti, Carolus maior domus Francorum expeditionem mouit in Alemanniam, & bello congressus cum Alemannis rebellibus victor extitit. Lanfridum ducem eorum superauit, & terram eorum in subiectionem coegit.

Lotharius rex Francorum, solo nomine regnans, moritur anno regni sui septimo, dominica natiuitatis DCCXXVI. indictione septima.

SEXAGESIMVS.

Theodorici regnavit annis 15. Maior domus regem iussit qui quae Soluati.

THEODORICVS Lotharij ex fratre nepos, filius scilicet regis Clodouei supradicti, quem alij Dagobertum nuncuparunt, patruo mortuo simul & Helperico Daniele presbytero vita defuncto, qui se Lothario viuentem, atque post eius mortem gessit pro rege annis octo per maiorem domus Carolum Martellum in regem Francorum sublimatus, regnavit annis quindecim.

S. Pirminius ex monacho episcopus Meldensis. plura monasteria fundauit.

His temporibus claruit in Gallicana Francia sanctus Pirminius, ex monacho coenobij diui Mauri abbatis, episcopus Meldensis in prouincia Senonensi, vir doctrina & sanctitate admirabilis, qui pro Christi amore fidem rectam praedicaturus populis, in partes venit Germania, vbi multos verbo & exemplo ad cultum veritatis conuertit, & plura monasteria fundauit.

Inter quae praecipua & nobis cognita numerantur ista. Monasterium sancti Mauritij martyris in Dolegia Treuerensis diocesis, quod magnus rex Francorum Dagobertus (ut supra

supra dictum est) olim constructum conuersus est ad in locum decorauit. Monasterium quoque S. conlar miliaribus, idem fundamine vix ipsius, quod penes idem coenobij fratres nunc regem, diu Roman deio loci amoenitate prouocatur ter (sicut supra diximus in rano domini DCC. VII. ind. sub quo isti dicunt regem A. DCC. indictione Romanor nicis. Monasterium denique S. sanctus fundatur, quod scribitur Monasterium Gengenb. tera, idem vix scriptor sancti Monasterium, quod dicitur celi Argentinensi nuncupatur. Monasterium item Neux. xii. cuius monachi cum ab. Sunt duo nostri ordinis tar Alth superius, alterum mus. q. Odlo dux pater Taf. minij dicitur, quod in Baua. perimitur, neque in ferius, er. Aliud in Alstria finibus struxit Pirminius eiusdem dum in eius vita continetur. Monasterium quoque al. dant, quod nunc in Augia. strales eruditione & sanctit. peritate fluctuat, quod olim batur. Monasterium etiam in o. nostri, in quo sanctum Am. constructum. Et alia plura qua. Anno Theodorici regis 40 monachus in Anglia, vir do. tium, ad honorem summa. anno regni sui quintodecim. rum nona. S. HILDERICVS Theod. nis nouem. Omnise. cognomento Martellum, i. Nec alind quicquam regi per. burbaque submissa in folio. quere viuentes audiret, eisq. fitered. detet, cum praeter in. ior domus pro suo arbitrio. Eodem anno mortuus est. ra, comelque Namurcensi. piterminos valde ampliau. Longuacales vltra Danubiu. rutenos in Hispania, Frisone. superat. De cuius bene ve

supra dictum est) olim construxit, personaliter sapius visitavit aliquandiu inter fratres ibidem conuersatus est ad intentionem regulæ sancti Benedicti mores fratrum instituit, locum decorauit.

*in diocesi
Trenoriv.*

*Monasteriū
Schutteren-
se.*

*Falsa Schut-
terensium
fratrum as-
sertio refu-
tatur.*

*Monasteriū
Suartzach.*

*Monasteriū
Gergēb. b.
Cwerobius
Thor-
mūstet.*

*Monasteriū
Neuvilere-
rense.*

*Duo mona-
steria in Ba-
uaria, Al-
tah superius
& inferius.*

*Murbach
monasteriū.*

*Monasteriū
in Augia
maiores.*

*Monasteriū
in Amer-
bach.*

*Beda pres-
byter &
monachus
in Anglia
obit.*

*Hildericus
rex Franco-
rum vlti-
mus, regna-
uit annis 9.
Francorum
reges præter
inane nemē
nihil facie-
bant, nec el-
lap habuer-
unt potesta-
tē in aliqua,
Sic orū ser-
uati emen-
tati.*

*Carolus qui
Martellus,
maior do-
mus Fran-
corū obiit.*

Monasterium quoque Schutterense, quod tribus supra Argentinam Alsatia urbem constat miliaribus, idem sanctus Pirminius fundauit, quemadmodum in originali volumine vitæ ipsius, quod penes nos habemus, clare scriptum inuenitur. Nec obstat quod eisdem cœnobij fratres nulla documenta veritatis ostendentes, dicunt Offonem Angliæ regem, dum Romam deuotionis causa peteret, sancti Gregorij Papæ primi temporibus, loci a moenitate prouocatum in eo constituisse monasterium, quum rex Offo & eius frater (sicut supra diximus in rege Hildeberto) Romam petierint & monachi facti fuerint, anno domini dcc. vii. indictione Romanorum quinta. Sanctus autem Papa Gregorius sub quofisti dicunt regem Angliæ Offonem venisse Romam prius obierat, anno domini dccv. indictione Romanorum octaua. Pro assertione nostra Sigbertus testatur in Chronicis.

Monasterium denique Suartzach, in diocesi Argentinensi constitutum, similiter idem sanctus fundauit, quod scriptor vitæ ipsius in originali testatur.

Monasterium Gengenbach Argentinensis diocesis, quod vno miliario distat à Schuttera, idem vitæ scriptor sancti Pirminij ab eo testatur fundatum.

Monasterium, quod Latini Mauri monasterium, vulgariter autem *Morsmunstet*, in diocesi Argentinensi nuncupatur, idem sanctus fundauit.

Monasterium item Neuvilerense in eadem diocesi Argentinensi, idem sanctus construxit, cuius monachi cum abbate nostris temporibus ab ordine recesserunt.

Sunt duo nostri ordinis monasteria vnius nominis in Bauaria, quorum alterum vocatur Altah superius, alterum vero similiter Altah, sed inferius. In gestis ducum Bauaria legimus, quod Odilo dux pater Tassilonis ducis, fundauit inferius Altah. In gestis autem sancti Pirminij dicitur, quod in Bauaria construxerit monasterium Altah, sed neque superius ibi exprimitur, neque inferius, ergo liquet quod superius fuerit.

Aliud in Alsatia finibus monasterium (si recte memini, Basiliensis diocesis) beatus construxit Pirminius eiusdem ordinis Benedicti, quod Murbach nominatur, quemadmodum in eius vita continetur.

Monasterium quoque aliud in Insula Rheni fluminis, haud procul à Constantia fundauit, quod nunc in Augia nuncupatur maiori, in quo successu temporis multi viri claustrales eruditione & sanctitate vixerunt in signes. Verum his nostris diebus in magna paupertate fluctuat, quod olim præ nimijs diuitijs & opulentia rerum diues Augia nominabatur.

Monasterium etiam in oppido Amerbach diocesis Herbipolensis memorati ordinis nostri, in quo sanctum Amorem discipulum constituit abbatem, nouum à fundamentis construxit. Et alia plura quæ necimus.

Anno Theodorici regis Francorum quinto mortuus est Beda venerabilis presbyter, & monachus in Anglia, vir doctus & sanctus, qui multa scripsit volumina pro utilitate gentium, ad honorem summæ & indiuiduæ deitatis. Theodoricus rex Francorum obiit anno regni sui quintodecimo, Dominicæ vero natiuitatis dcc. xli. indictione Romanorum nona.

SEXAGESIMVS PRIMVS.

HILDERICVS Theodorici regis filius, genitori succedens, solo nomine regnauit annis nouem. Omnis enim potentia & opes regni penes maiorem domum Carolum cognomento Martellum, id est malleum, ad quem summa rerum pertinebat, tenebatur. Nec aliud quicquam regi permittebatur, quam vt regio nomine contentus crine profuso, barbaque submissa in folio resideret, ac speciem dominantis effingeret, legatos vnde cun-que venientes audiret, eisque abituris responsa, quæ doctus erat vel iussus, quasi ex sua potestate redderet, cum præter inutile regis nomen, & precarium vitæ stipendium, quod ei maior domus pro suo arbitrio exhibebat, nihil aliud possideret.

Eodem anno mortuus est Carolus Martellus, maior domus Francorum, dux Brabantia, comesque Namurcensis, qui cum esset bellicosissimus & fortunatus in omnibus, regni terminos valde ampliavit, Saxones, Bauaros, Alemanos, Burgundiones, Sorabos, Bagarenfes vltra Danubium habitantes, Wascones quoque, Wandalos, Gothos & Sarracenos in Hispania, Frisones, & multas per circuitum alias nationes bello vicit: & gladio superauit. De cuius bene vel male gestis & quomodo militibus suis Ecclesiasticas contu-

Trithemij

Opera
Historica

lerit dignitates, Ecclesiasque spoliaverit, & ob ea visus sit scelera post mortem in inferno sepultus, in primo annalium nostrorum volumine (cuius est istud compendium) plenius enarrauimus.

Carleman. factus est monachus. Pippinus principatus eius videtur.

Filios reliquit tres, Pippinum, Carlomanum, & Grifonem. E quibus Pippinus & Carlomanus paternum principatum inter se diuiserunt excluso Grifone, annisque sic quatuor sunt dominati super Francos. Post annos vero quatuor Carlomanus diuino spiritu compunctus, principatum omnem Pippino fratri dimisit, & Romam profectus in monte Cassino monachus factus est. Pippinus autem principatum solus postea rexit annis sex, & Hilderico rege deposito communi voto rex factus est.

Grifo captus & custodia mancipatur.

Grifo dolens se contemptum à fratribus consilio matris suae Laudunum urbem praecipue occupat, & bellum fratribus indicit. Erat mater eius nouerca Pippini & Carlomanni. Qui celeriter adunato suorum exercitu Laudunum obsidione cingunt, urbem capiunt, & fratrem annis quatuor tenent captiuum.

S. Wulfidus, qui & Bonifacius, archiepiscopus Moguntinus.

Claruit his temporibus in regno Francorum sanctus Bonifacius, natione Anglicus, professione monachus, dignitate archiepiscopus Ecclesiae Moguntinae, vir Apostolicus, qui Doringos & multos alios sua praedicatione conuertit ad Christum, pro quo & postea in Frisia praedicans martyrium sustinuit.

Hirsfeldia, Fuldaeque monasteria funduntur. Caelestinus monachum in Kitzingen & Bischoffshaim.

Hic in Buchouia sylua duo in signa ordinis nostri fundauit coenobia: quorum alterum vocatur Hirsfeldia in diocesi Moguntina, alterum à praeterflente flumine Fulda, in quo & sepultus fuit, in Wirtziburgensi diocesi.

Construxit etiam plura monialium coenobia: inter quae adhuc eminet monasterium in oppido Kitzingen iuxta Mogonum, Wirciburgensi diocesi: cui praefecit sanctam virginem nomine Hadelogam: quam Teclam nominauit ex Anglia oriundam. Aliud vero prope oppidum Bischoffshaim, iuxta Thuberam Moguntinae diocesis: cui praefecit sanctam Liobam virginem Deo dilectam, patria similiter Anglicanam, cuius coenobij hodie nihil superest.

Odilo Bauiariae dux Pippini sororem rapuit Saxorum.

Anno Hilderici regis Francorum secundo, in diuisione Romanorum vndecima, Odilo dux Bauiariae rapta sorore Pippini contra eum rebellat, quem Pippinus bello, quanquam non sine detrimento suorum, vicit & superauit.

Adungus presbyter caecus illuminatur. Episcopatus Wirtziburg innotuit.

Anno dominicae natiuitatis dccxlvi qui fuit regis Hilderici annus quintus, in diuisione Romanorum quartadecima. Adungus presbyter apud Wirtziburg caecus, per somnium admonitus quare corpore sancti Kiliani episcopi, & sociorum eius martyrum, inuentis ossibus sacris, visum recepit. Quo miraculo sanctus Bonifacius archiepiscopus Moguntinus cognito auxilio Pippini aulae Francorum principis à Zacharia papa obtinuit, vt sedem in Wirtziburg nouam constitueret episcopalem ad honorem omnipotentis Dei, & sancti Kyliani episcopi, & sociorum eius martyrum.

S. Burghardus primus episcopus Wirtziburg. Hildericus rex Francorum innotuit regna nepotum.

Anno igitur Hilderici regis Francorum septimo: dominicae vero natiuitatis dccxlviij, in diuisione prima, sanctus Burghardus natione Anglicus, professione monachus, per sanctum Bonifacium archiepiscopum Moguntinum ordinatus est Ecclesiae Wirtziburgensis primus episcopus: & praefuit annis xl. Et eodem anno cruciculae quasi oleo designatae in lineis hominum vestibus apparent.

Pippinus maior dominus in regem eligitur.

Anno dominicae natiuitatis dccxlix, in diuisione secunda, Hildericus rex Francorum, tanquam inutilis regno, de vnanimi omnium procerum consensu, Zacharia quoque papa Romano praestante consilium, à regno deicitur, & in monachum tonsuratur, anno regni sui nono. Voluntate igitur omnium communi, Pippinus maior domus in regem electus fuit, à quo secundum volumen annalium nostrorum sumit exordium, qui & ipse de antiqua regum Francorum prosapia descendit: vt in eodem volumine diximus. Hic ergo primi voluminis annalium nostrorum epitomen siue breuiarium, in nomine Iesu Christi terminamus, in quo per decursum annorum mille centum nonaginta, reges Francorum à primo introitu gentis in Germaniam ad ostia Rheni, vnus & sexaginta continentur.

Primi voluminis annalium Iohannis Trithemii abbatis, compendium finitur.

Tidoc.

Annus completus in summa 1189. Natus anno 1462, primo Februa-rij.

COMPENDII SIVE BREVIARII VOLVMINIS CHRONICORVM, SIVE ANNALIVM IOHANNIS TRITHEMII ABBATIS SANCTI IACOBI WIRTZIBURGENSIS, QUONDAM VERO SPANHEMENSIS, DE ORIGINE REGIBVSq; FRANCORVM FINIS. Completum vicecima die mensis Nouembris. Anno domini millesimo quingentesimo quatuordecimo, & aetatis suae quinquagesimo secundo.

Et

Et hoc quidem tantum e-
rum in annalibus Trithemi-
cheli optime de literis meri-
tariae Parisiorum. Quia ta-
litem bonam partem, alicui-
gamus, & publico nomine c-
qua nos facere vident, ea co-
eleganter edendum (quanti

DE ORIC
CORVM C
TRITTENHEMII A
BALDI LIBRIS, VO
ab introitu Sicamb

Nova
Perfar-
post ex-
ntula
quies
regem
spolijs
rum &
filijs regis pro tempore, si plu-
rent vniorē profuturum. C-
magis eligebant.
Marcomirus igitur Antho-
nita tem ccccxl. & regna-
Anno regni sui, iiii. cum
vetarentur Sicambri, sedes re-
maniam, qui & ipse ex Troia
terrae suae angulo permittere
nes promittentes se eis optin-
gs septimo o Sicambri vener-
40 ca. xxv. millia, oct. viij. Add
Anno ante Christi natiui-
cum, Sicambri, in Germani-
in ter Rhenū, & Saxoniam fert-
nes. A meridie Moguntia & c-
trematatem. Ab Aquilone v-
Anno regni sui xx. Marcom-
bur, plures occidit, terra occi-
tū. Ab illo tempore, per annos
90 Galliz, nunquam cessante
obtinuerunt. Nec solā Gallia
Helueticos, Thuringia, Saxon-
nos ita, hodie antiqua Franco-
la retinet, & ultra, Rhenan-
bos, Treiros, Metim, imo
suo dominio subiugarunt.
Cerrum est, qd prius Sicam-
Monachienfes, Cluientes, D
Leodis, Traiectū, Hollandia,

Et hoc quidem tantum ex luculentissimis & elaboratissimis illis Germanicarum rerum annalibus Tritheimianis nobis reliquum est, conseruatum opera Christiani Wetcheli optime de literis meriti Typographi, cuius typis ante sexaginta annos prodijt Lutetiae Parisiorum. Quia tamen speramus (optamus certe) opera illa integra, aut eorum saltem bonam partem, alicubi extare & latere: possessores aut custodes illorum enixe rogamus, & publico nomine obtestamur, vt Reipublicae & posteritati eadem benignitate, qua nos facere vident, ea communicare velint: nostram interea operam ad emendate & eleganter edendum (quantum in nobis erit) prolixè offerentes.

10
DE ORIGINE GENTIS FRAN-
CORVM COMPENDIUM IOANNIS
TRITTHEMII ABBATIS, EX DVODECIM VLTIMIS HVN-
BALDI LIBRIS, QVORVM SEX PRIMOS WASTHALDVS CONSCRIPSIT,
ab introitu Sicambrorum, ad partes Rheni in Germaniam. In quo et-
iam Praesulum Wircepurgensium
enumeratio.

30
ANNO ante natiuitatem Domini, cccc xxxix. temporibus Cui Perfarum regis, Esdrae quoque, & Nehemiae principum Hebraeorum, post excidium Troianorum anno dcccl. Egressa gens Gothorum de insula Scandiae, quae nunc dicitur Gothia septentrionalis, Sicambros qui ex Troianis reliquie, iuxta Danubij ostia sedebant, adorsu bello regem eorum Anthenorem, cum multis Sicambris occiderunt, & spolijs captis recesserunt. Reliquit duos filios Anthenor, Marcomirum & Suimonem. Erat autem consuetudo Sicambris, vt ex omnibus filijs regis pro tempore, si plures haberet, vnum dumtaxat eligerent, quem regno crederent vtiliore profuturum. Quod si nullum habuisset, filium de propinquis eius idoneum magis eligebant.

Marcomirus igitur Anthenoris filius maior natu, patri successit anno ante Domini natiuitatem cccc xl. & regnavit super Sicambros annis xxviii.

Anno regni sui, lxxxiii. cum Gothorum, & aliarum gentium vicinarum incursione nimium vexarentur Sicambri, sedes mutare statuerunt. Igitur missa legatione, ad Saxones in Germaniam, qui & ipsi ex Troianis aduenerunt, eos, vt fratres orabant, quatenus se in aliquo terra suae angulo permitterent habitare, sine detrimento gentis suae. Conseruerunt Saxones promittentes se eis optimas sedes daturos, sicut & fecerunt. Anno autem Marcomiri regis septimo Sicambri venerunt in Germaniam, in mense Aprili, viri ad bella promptissimi 40 cl. xxv. millia, dclviii. Adducentes secum uxores, liberos, & quicquid substantiae habebant.

Anno ante Christi natiuitatem cccc xxxiii. Marcomirus rex, & Suimo frater eius, dux cum Sicambris, in Germaniam a Saxonibus, vt fratres amice suscepti sunt, & sedes optatas, inter Rhenum, & Saxoniam fertiles acceperunt. Ab oriente habentes, Vefarum fluum, & Saxones. A meridie Moguntiam & Rhenum, Ab occidente Rhenum similiter recuruarum, & Galliae extrenitatem. Ab Aquilone vero mare Germanicum, & Scotiam cum Orchadarum insulis.

Anno regni sui xx. Marcomirus Rhenum transgressus, cum Gallis Cisrhenanis bellum habuit, plures occidit, terram occupauit, quam fratri tuendam, vt duci, vel sub Regulo comendauit. Ab illo tempore, per annos dccccc xxx. Sicambri qui postea Franci sunt dicti, ab infestatione Galliae nunquam cessauerunt, quousque eam postremo totam multo suorum sanguine obtinuerunt. Nec solam Galliam tandem, sed & Alemaniā, Sueuiam, Bauariam, Alafaciam, Heluetios, Thuringiam, Saxoniam, Burgundiam, eamque terram, quae inter Thuringos, & Sueuos sita, hodie antiqua Francia siue orientalis dicitur, & vetustum nomen Francorum sola retinet. A ultra, Rhenum totum, ab ortu usque in mare, Menappos, Batauos, & Mosellanos, Treuiros, Metim, imo totam Germaniam cum vniuersa triplici Gallia, & Hispania suo dominio subiugarunt.

Cerrum est quod primas Sicambri receperunt sedes, vbi nunc sunt Geldrenses, Westphali, Monasterienses, Cliuentes. Deinde Rhenum transmissis subiugarunt sibi terram Tungrorum, Leodiū, Traiectum, Hollandiam, & reliquas. Multo tempore Sicambri illis nomine permansit,

*Gothi regē
Sicambria
Anthenorē
in bello peri-
munt, iuxta
Danubij o-
stia.*

*Marcomi-
rus sit rex
Sicambro-
rum annis
plene 28.*

*Sicambri
venerunt
ad Rheni
fluenta.*

*Marcomi-
rus rex tras-
sito Rheno
partes Gal-
liae occupat.*

*Hi homines
primo Sici-
bri postea
dicti sunt
Franci.*

Tritheimij

Opera
Historica